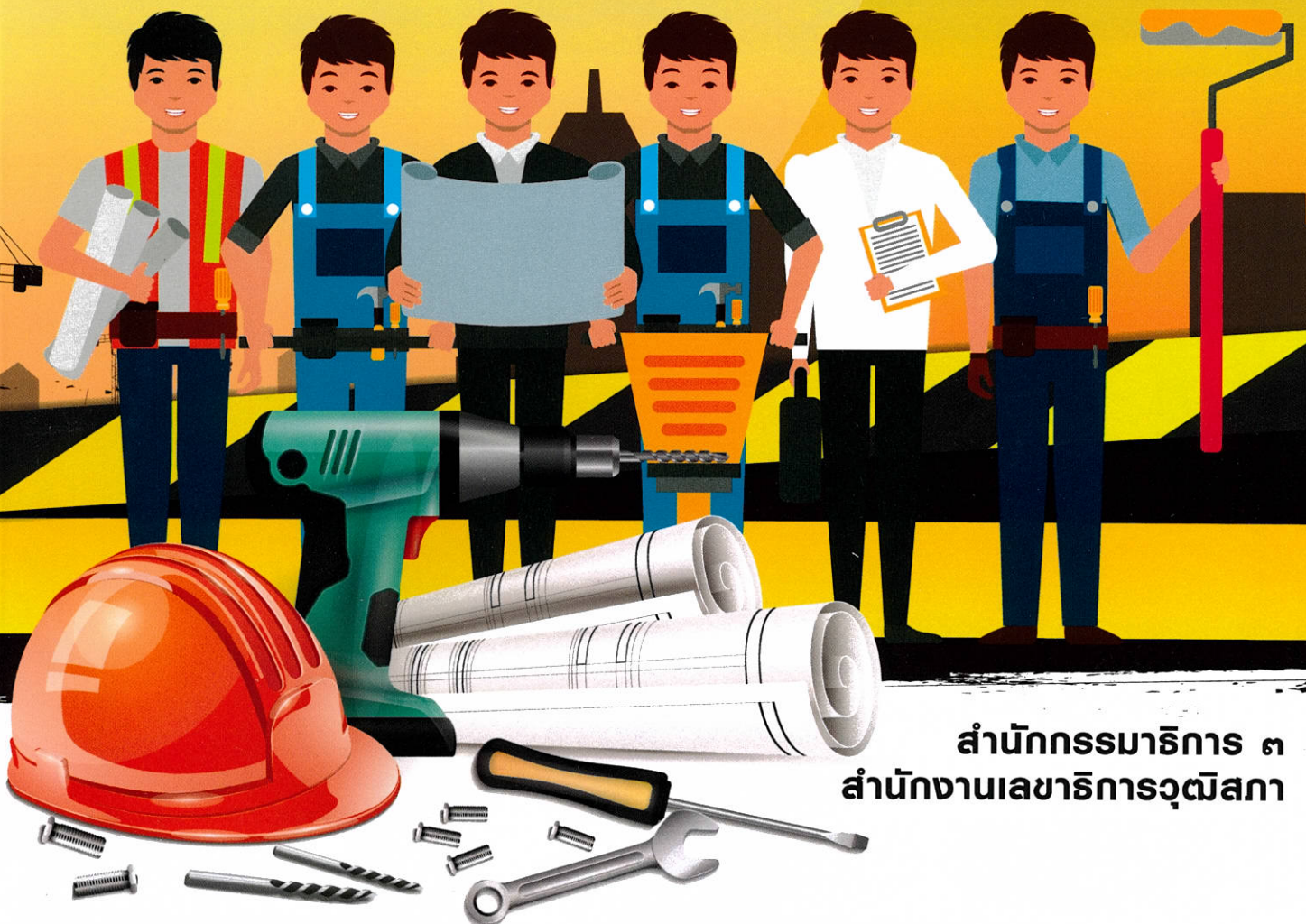

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลง ในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศ

ของ
คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง
ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่
เพื่อการพัฒนาประเทศ

ของ
คณะกรรมการการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

นายตวง อันทะไชย
ประธานคณะกรรมการการศึกษา

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
รองประธานคณะกรรมการการศึกษา
คนที่หนึ่ง

พลเอก ประสาท สุขเกษตร
รองประธานคณะกรรมการการศึกษา
คนที่สอง

นายทรงเดช เสมอคำ
รองประธานคณะกรรมการการศึกษา
คนที่สาม

นายอน กางกระโทก
เลขานุการคณะกรรมการการศึกษา

นายเฉลา พวงมาลัย
โฆษกคณะกรรมการการศึกษา

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการศึกษา

พลเอก อู๊ด เบื้องบน
ที่ปรึกษาคณะกรรมการการศึกษา

นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล
ที่ปรึกษาคณะกรรมการการศึกษา

นายเฉลิมชัย เทืองคอน
กรรมการการศึกษา

พลเอก สลีน ทองภักดี
กรรมการการศึกษา

นางสุนี จิงวิโรจน์
กรรมการการศึกษา

รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรภิจาวร
กรรมการการศึกษา

นายรณวิทย์ ปริญญาตรี
กรรมการการศึกษา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ที่ สว ๐๐๑๙.๑๙/(ร ๑๔)

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนา การศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บท ภายใต้อุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายทรงเดช เสมอคำ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายออน กาจกระโทก	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลา พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นายวีระศักดิ์ ฟุตระกูล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมการ
๑๑. นางสุนี จึงวิโรจน์	กรรมการ
๑๒. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมการ
๑๓. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	กรรมการ
๑๔. นายรณวริทธิ์ ปริยฉัตรตระกูล	กรรมการ

บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาและจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) ตวง อันทะไชย

(นายตวง อันทะไชย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

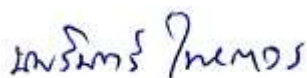
สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรธนี ปินตวงค์)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

สำเนาถูกต้อง

(นายนพรินทร์ ไทยถาวร)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๗ - ๘

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : edu.senateth@gmail.com

นพรินทร์ พิมพ์

อำพรธนี/เจตจำนงค์ ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ ของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภาเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชนโดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ” และได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาซึ่งปรากฏผล ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตั้งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาตามคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๗ ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายทรงเดช เสมอคำ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวีระศักดิ์ พุทธระกุล	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสัมพันธ์ เย็นสำราญ	อนุกรรมการ
๕. นายสถิต สำราญสุข	อนุกรรมการ
๖. นายทิวา แจ่มสุข	อนุกรรมการ
๗. นางสาวชมพูนุช บัวบังศรี	อนุกรรมการ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีย์ วชิรวิภากร	อนุกรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์อนุชัย รามวงษ์กูร	อนุกรรมการ
๑๐. นางอร่ามศรี อาภาอดุล	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. นายพนพรินทร์ ไทยถาวร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๒. นายเฉลา พวงมาลัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. นายรณวริทธิ์ ปริยฉัตรตระกูล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายคม แร่งสูงเนิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นายกมล พิณรัตน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. พลตรีหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรพล พุฒคำ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. นายทวีศักดิ์ คิ้วทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีรติ อัครวานุวัตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

โดยให้คณะอนุกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่

๑. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๒. ศึกษาและติดตามการดำเนินนโยบาย งบประมาณ แนวทางและกระบวนการ ในการส่งเสริมการสนับสนุน การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษา และการพัฒนาอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๓. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายด้านการอาชีวศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๔. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการการศึกษาขอหมาย เพื่อนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ต่อไป

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ การประชุม

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง การเดินทางไปศึกษาดูงาน การสะท้อนประเด็นปัญหาจากผู้ที่คณะอนุกรรมการเชิญเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น ดังนั้น จึงได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาในประเด็นดังกล่าว รวม ๔ ครั้ง ดังนี้

- การประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ วันอังคารที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๗
- การประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๗
- การประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗
- การประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๗ วันพุธที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๒.๒ การเดินทางไปศึกษาดูงาน

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับทราบสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับทราบสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี จังหวัดราชบุรี

(ค)

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับทราบสภาพปัญหาในการจัดการศึกษา อาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี และวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับทราบสภาพปัญหาในการจัดการศึกษา อาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคคน่าน อำเภอเมือง และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๖ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนที่มีคุณภาพ ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค) จ.ชลบุรี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนที่มีคุณภาพ ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ จ.นนทบุรี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรอาชีวศึกษา เกษตรกรรม คหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ ผู้การเป็นผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่ ณ บริษัท คลีนฟาร์ม จำกัด อำเภอหนองแสง จังหวัดสระบุรี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง เพื่อสร้างทักษะและองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ ณ เรือนจำกลางบางขวาง ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความเห็นในโครงการติดตามเร่งรัด การจัดการเรียนการสอนทวิศึกษาของกลุ่มอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ วิทยาลัยการอาชีพ ขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- การเดินทางไปศึกษาดูงานและรับฟังข้อสรุปว่าด้วยการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา ประเทศ ณ วิทยาลัยเทคนิคระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาและการบูรณาการ หลักสูตรการเรียนการสอน ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาและการบูรณาการ หลักสูตรการเรียนการสอน ณ วิทยาลัยพัฒนศึกษาเขตพูน เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีฟงโคณพณิชยการ อำเภอฟงโคณ จังหวัดสกลนคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีการโรงแรมและการท่องเที่ยวไทย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และความร่วมมือในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการ ณ บริษัท อาซาฮีแมชชีน จำกัด อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การต่อเรือนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ณ วิทยาลัยเทคนิคตรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่อาชีพ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ณ ศูนย์การเรียนรู้ บริษัทในกลุ่มสมบูน เอ็ดวานซ์เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) (Somboon Learning Academy) และสถานประกอบการในเครือบริษัทฯ นิคมอุตสาหกรรม อมตะซิตี้ ตำบลมายางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ ศูนย์การเรียนรู้ True Digital Academy โครงการ ทรุ่ดิจิทัลพาร์ค ทรุ่ดิจิทัล อคาเดมี่ แคมป์ส ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวันดี แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

(จ)

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ บริษัท ภูพานเฮ 2021 (ไทยแลนด์) จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ณ วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์การนักวิชาชีพ ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ ปัญหาประดิษฐ์เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ณ อาคารสำนักงาน บริษัท เลิศวิลัยแอนด์ซันส์ จำกัด เขตบางแค กรุงเทพมหานคร และศูนย์บูรณาการระบบอัตโนมัติ ถนนเศรษฐกิจ ๑ ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้ม้าน จังหวัดสมุทรสาคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ภายใต้สถาบันการอาชีวศึกษา ณ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร แขวงบางบอนใต้ เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ณ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม แขวงบางบอนใต้ เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเรียนคู่งาน – งานคู่เรียน และการจัดหลักสูตรการเรียนรู้อุปการะมีงานทำโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล” ณ สถาบันเทคโนโลยี จิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิ และ การพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM) ณ วิทยาลัย พณิชยการธนบุรี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิต และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM) ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนา อาชีวศึกษาเอกชนตามสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม (สยามเทค) แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนา อาชีวศึกษาเอกชนตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการราชดำเนิน แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนา อาชีวศึกษาเอกชนตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนา อาชีวศึกษาเอกชนตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือในการจัดการศึกษา ระบบทวิศึกษา และความร่วมมือในการจัดสอนวิชาชีพให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา ณ โรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ ๑๕ (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประสาธ) ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
- การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิ กองทุนในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และการพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่าย การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM) ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย

๒.๓ การจัดการเสวนา

- การจัดการเสวนาเกี่ยวกับการรับฟังข้อสรุปว่าด้วยการติดตาม เสนอแนะ และ เร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาศาสตร์ชาติ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ (๔ ภูมิภาค) ณ โรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
- การจัดการเสวนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางและกระบวนการ บริหารจัดการอาชีวศึกษา (แบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Cisco Webex Meeting) เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔
- การจัดการเสวนาเพื่อติดตามและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาศาสตร์ชาติ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ โดยนำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา ไปสู่การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษากับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันด้วยศาสตร์พระราชา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ โรงแรม บีเค เพลส บึงกาฬ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ
- การจัดการเสวนาเพื่อติดตามและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาศาสตร์ชาติ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ โดยนำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา ไปสู่การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษากับโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันด้วยศาสตร์พระราชา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ โรงแรมธรรมรินทร์ ธนา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
- การจัดการเสวนา เรื่อง การติดตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการศึกษา (กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ณ ห้องประชุมแกรนด์บอลรูม โรงแรมเนวาด้า คอนเวนชั่น ชั้น ๒ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๔ การพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ/กฎหมาย

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

(ช)

ข้อบังคับ /นโยบาย /ยุทธศาสตร์ /ประกาศ /หลักเกณฑ์

- ๑) ข้อบังคับวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๒) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐
- ๓) ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา
ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)
- ๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙
- ๕) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ของคณะกรรมการอิสระ
เพื่อปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- ๖) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓
- ๗) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี
(นายเศรษฐา ทวีสิน)
- ๘) นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ” โดยได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาพิจารณาศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๓ บท ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่
เพื่อการพัฒนาประเทศ

บทที่ ๓ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ
บรรณานุกรม

คณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ” ซึ่งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาดังกล่าว พร้อมข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตามรายงานทำนองนี้ เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณา รวมทั้งข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการแล้ว ขอให้โปรดแจ้งไปยังรัฐบาล คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายอนัน กาจกระโทก)

เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร

การจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษามีผลต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมและบุคลากรภาควิชาชีพก็ยังคงเป็นที่ต้องการของภาคแรงงานอย่างมาก ซึ่งบุคลากรดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยที่การเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีด้วย จึงส่งผลให้แรงงานในระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตามที่ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมนั้น ๆ ต้องการ ดังนั้น การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพจึงต้องสอดคล้องกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและพร้อมไปด้วยทักษะ การคิดวิเคราะห์ เทคนิคในการแก้ไขปัญหา ทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยี ประกอบกับปรัชญาในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ช่วยสร้างพื้นฐานอาชีพ โดยการสร้างคนให้มีคุณภาพ ให้รู้จักนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับและประยุกต์ใช้ เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรของชาติเป็นไปอย่างคุ้มค่ามากที่สุด ถูกต้องและเหมาะสม รู้จักนำเทคโนโลยีไปใช้สำหรับเพิ่มผลผลิตอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างคน เพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ สร้างงาน และสร้างงานเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็งอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดกับการพัฒนาสภาพสังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มีความก้าวหน้าในภาพรวม

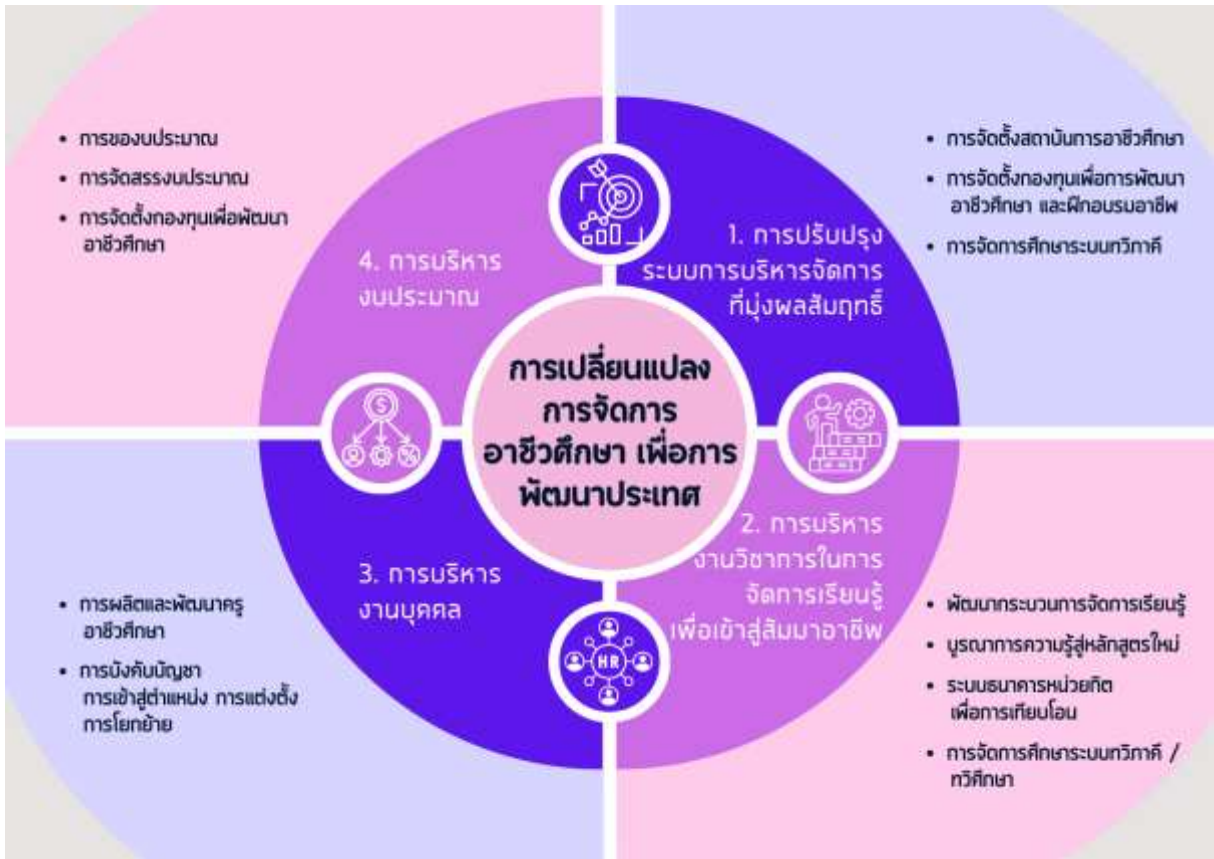
การจัดอาชีวศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ คือ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประกอบการในการทำความร่วมมือจัดการศึกษาร่วมกัน ทั้งในส่วนของการรับสมัครและคัดเลือกผู้สนใจเข้าศึกษา การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งการวัดและการประเมินผลการศึกษา การจะให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นนั้น ภาครัฐควรจะต้องมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จูงใจให้ภาคเอกชนและสถานประกอบการได้ตระหนัก เห็นความสำคัญและเข้าเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยผลิตผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ มีทักษะความรู้ ความชำนาญในงานวิชาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของภาคประกอบการ โดยต้องมีเงื่อนไขในการให้สิทธิประโยชน์ในทางภาษีกับภาคประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา การเชิดชูเกียรติ รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ สำหรับภาคประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา พึงจะได้รับ ดังนั้น ในการผลิตบุคลากรอาชีวศึกษาจะต้องมีวางแผน ปรับปรุงและบูรณาการหลักสูตรต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมากกว่าศาสตร์เพียงด้านเดียว เน้นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติที่ได้ลงฝึกและปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดทักษะ ได้แก่ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นจริง ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ทันต่ออาชีพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี อย่างเป็นพลวัต

กระบวนการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ยังยึดติดกับหลักสูตรและระบบการจัดการศึกษาแบบเดิม ๆ มากเกินไป และต้องใช้เวลาเรียนค่อนข้างนาน ไม่มีการสอนให้ผู้เรียนคิดนอกกรอบและบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ไม่มีการสร้างแรงกระตุ้นเพื่อจูงใจเพื่อให้ผู้เรียนต้องการเข้ารับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนตามมา ต่อเนื่องไปยังการออกกลางคัน และหลุดออกจากระบบการศึกษาไปในที่สุด ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนบางคนก็หลุดออกไปจากระบบอาชีวศึกษา กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาในหลักสูตรระยะสั้นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัด

การศึกษาอบรม และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทันทีโดยไม่ต้องเรียนให้ครบตามหลักสูตรอาชีวศึกษากำหนดที่เน้นภาคทฤษฎีมากเกินไป ใช้เวลาเรียนค่อนข้างนานและไม่ตอบโจทย์การทำงานในยุคปัจจุบัน

ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาภาคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งเรื่องหลักสูตรการเรียน การสอนที่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องและรองรับอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น กระบวนการจัดการศึกษาที่จะต้องนำศาสตร์และองค์ความรู้ที่หลากหลายมาบูรณาการให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ เน้นการสอนให้ผู้เรียนได้คิดนอกกรอบของหลักสูตร ไม่ยึดติดกับระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรกำหนด อาจมีการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นออกมาเพื่อตอบโจทย์การเรียนรู้ที่ใช้ระยะเวลาที่สั้นลง แต่เน้นการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติเป็นหลักที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะและองค์ความรู้เพียงพอที่สามารถเข้าทำงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา หรือประกอบอาชีพอิสระได้ตามต้องการ ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาในการสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ ทั้งการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ครอบคลุมผลลัพธ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้องในการศึกษา เพื่อจัดการในเรื่องการดำรงชีวิตของตนเองและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู หลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา และมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้อง มีระบบสนับสนุนที่ตอบสนองความต้องการของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพิ่มโอกาสในการเข้าถึง การศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ โอกาสการได้รับทางเลือกในการศึกษาเรียนรู้ที่เหมาะสม กับศักยภาพของผู้เรียน และโอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสม กับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน โดยการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาต้องใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน เพิ่มจำนวนผู้เรียน อาชีวศึกษาในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนและประเทศชาติ เพื่อให้ผู้สำเร็จ การศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ และมีสมรรถนะในวิชาชีพเป็นที่ยอมรับ หรือผ่าน การศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีที่มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการอย่างเข้มข้น ที่ทำให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้วนั้นสามารถเข้าสู่การทำงานหรือประกอบวิชาชีพ ในสถานประกอบการได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา และมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองจนก้าวไปสู่ การเป็นผู้ประกอบการได้เอง

จากการสังเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดและสาระสำคัญจากรายงานการพิจารณาศึกษา ที่ดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จำนวน ๒๒ เรื่อง ที่ดำเนินการไปแล้วนั้น สามารถสรุปเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่สำคัญ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อสร้างความท้าทายให้กับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องได้นำข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ไปดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนอาชีวศึกษาทุกคน โดยแยกประเด็นในการแก้ไขปัญหา และ หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขตามภารกิจแต่ละด้าน ดังนี้

๑) ด้านการบริหารงานทั่วไป

๑.๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการ ดังนี้

๑.๑.๑) กำหนดนโยบายการรับนักเรียน นักศึกษา ระหว่างสายสามัญ (ม.๖) กับอาชีวศึกษา (ปวช.) ให้มีสัดส่วนเพิ่มเป็น ๕๐ : ๕๐ เพื่อเป็นการเพิ่มผู้เรียนอาชีวศึกษา

๑.๑.๒) จัดทำกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติหรือประกาศกระทรวงฯ เพื่ออำนวยความสะดวกให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ไม่เข้าสังกัดสถาบันการศึกษา อาชีวศึกษา ได้มีโอกาสที่จะเข้าสังกัดสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันและเปิดสอนในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของประเทศและตัวผู้เรียน

๑.๑.๓) วิเคราะห์เพื่อหาปัญหา และผลกระทบของการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งระบบ ในประเด็นสำคัญต่าง ๆ เช่น การจัดสรรงบประมาณรายหัว สำหรับนักศึกษา อัตราการบรรจุหรือการแต่งตั้งครูใหม่ และการบรรจุครูทดแทนครูที่เกษียณอายุราชการ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๑.๔) ทหารีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนของผู้จบอาชีวศึกษา (ทั้งในระดับ ปวช. และระดับ ปวส.) ให้มีความแตกต่างกับผู้จบการศึกษาสายสามัญ (ม. ๓ และ ม.๖) เพื่อจูงใจให้ผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น

๑.๑.๕) เร่งรัดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ในกรณีที่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ หรือการดำเนินการต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติและไม่ทันสมัยหรือสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ก็ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ให้สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการได้ หรืออาจยกเลิกกฎหมายดังกล่าวทั้งฉบับและจัดทำพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาฉบับใหม่ขึ้นมาแทน โดยต้องมีบทกำหนดโทษในกรณีที่ผู้รับผิดชอบไม่ดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติด้วย

๑.๑.๖) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานำไปดำเนินการ ทั้งการออกกฎหมาย กฎ ข้อบัญญัติ หลักเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกการดำเนินงานในการจัดการอาชีวศึกษา ร่วมกับภาคประกอบการ ให้มีความสะดวก คล่องตัว และดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๑.๗) ส่งเสริม สนับสนุนเพื่อพัฒนาความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษากับทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของต่างประเทศในระบบทวิภาคี ภาคประกอบการทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะสถานประกอบการของต่างประเทศที่เปิดดำเนินการกิจการในประเทศไทย และบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้เข้าถึงคุณวุฒิการศึกษา เข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย โอกาสในการมีงานทำที่ดีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑.๑.๘) กำหนดนโยบาย การจัดการอาชีวศึกษาเอกชน ให้มีความชัดเจน รวมทั้งการเร่งจัดทำ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอกชนสามารถดำเนินการในการจัดการเรียน การสอน อาชีวศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

๑.๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องเร่งดำเนินการ ดังนี้

๑.๒.๑) นำสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐทั้งหมดเข้าอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๒.๒) เร่งดำเนินการกระจายอำนาจไปยังสถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๑)

๑.๒.๓) หาแนวทางและวิธีการกำหนดอัตราเงินเดือนของผู้จบอาชีวศึกษา (ทั้งในระดับ ปวช. และระดับ ปวส.) ให้มีความแตกต่างกับผู้จบการศึกษาสายสามัญ (ม. ๓ และ ม.๖) เพื่อจูงใจให้ผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น

๑.๒.๔) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการทบทวนพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยปรับปรุงบทบัญญัติใหม่ที่ประสบปัญหาในการดำเนินการ หรือจัดทำร่างพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ทั้งฉบับ โดยกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการให้ชัดเจน

๑.๒.๕) เร่งจัดทำกฎหมาย กฎ ข้อบัญญัติ หลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับใช้เป็นกลไกในการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกับภาคประกอบการให้มีความสะดวกและคล่องตัว อาทิ การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การขับเคลื่อนการใช้กฎหมายเฉพาะนี้เพื่อส่งเสริมให้ภาคประกอบการร่วมจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพิ่มมากยิ่งขึ้น การให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ กับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษารวมทั้งเร่งดำเนินการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ” ตามมาตรา ๕๖ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา พัฒนาบุคลากร งานวิจัยทางด้านอาชีวศึกษา และความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาให้เกิดขึ้น

๑.๒.๖) กำหนดแนวนโยบายให้สถาบันการอาชีวศึกษาดำเนินงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันทั้งในระบบทวิภาคี ระบบทวิภาคี และระบบทวิศึกษา โดยจัดให้มีคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.อศ.) ของสถาบันอาชีวศึกษาทุกแห่งเพื่อใช้เป็นกลไกให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการอาชีวศึกษากับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

๑.๓) สถาบันการศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๑.๓.๑) ประสานกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อหาแนวทางนำสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐทั้งหมดเข้าอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้การอาชีวศึกษา การบูรณาการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัดของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดให้คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๓.๒) เสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ดำเนินการและขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาทั้งระบบ และสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเร่งด่วน

๑.๓.๓) เสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบทวิวุฒิ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานำไปดำเนินการ ทั้งการออกกฎหมาย กฎ ข้อบัญญัติ หลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกการดำเนินงานในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกับภาคประกอบการ ให้มีความสะดวก คล่องตัว และดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๓.๔) ประสานความร่วมมือกับภาคประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี และระบบทวิวุฒิ เพื่อเป็นช่องทางให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการที่มีความทันสมัย ตอบโจทย์การทำงานในยุคปัจจุบัน และสอดคล้องกับสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจ และเพื่อวางมาตรการรองรับการมีงานทำของผู้เรียนในระบบดังกล่าว

๑.๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๑.๔.๑) ขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องตามหลักสูตรกำหนด โดยมีความทันสมัย มีความยืดหยุ่นตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของประเทศและความต้องการแรงงานวิชาชีพในช่วงเวลานั้น ตอบสนองต่อการมีงานทำของผู้เรียน เน้นไปที่ทักษะของผู้เรียนที่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา

๑.๔.๒) จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาโดยเน้นระบบทวิภาคีเป็นหลัก และขยายผลไปยังการศึกษาสายอาชีพในทุกระดับ บูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักควบคู่ไปกับการใช้ภาษาไทย รวมทั้งภาษาที่สามเพิ่มเติม

๑.๔.๓) กำหนดมาตรการ วิธีการและแนวทางในการแสวงหาผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการให้องค์ความรู้กับผู้เรียนในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ของแต่ละสถานศึกษา (โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่และจัดการเรียนการสอน) โดยอาจสนับสนุนทางด้านงบประมาณและค่าใช้จ่าย เพื่อเป็นค่าตอบแทนให้กับกลุ่มบุคคลกลุ่มนี้ด้วย

๑.๔.๔) ประชาสัมพันธ์ให้กับสาธารณชนได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ในทุกช่องทางของสื่อ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนสนใจเข้าเรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น

๑.๔.๕) จัดให้มีระบบแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อและแนะแนวอาชีพให้กับผู้สนใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจได้เข้าถึงการจัดการอาชีวศึกษาอย่างทั่วถึง และได้เข้าถึงอาชีพอย่างแท้จริง

๒) ด้านการบริหารงานวิชาการ

๒.๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๑.๑) ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษา โดยเน้นการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีเป็นหลัก ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษาในการออกแบบและจัดทำหลักสูตรระยะสั้นในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามความต้องการของภาคประกอบการ และความสนใจของผู้เรียน

๒.๑.๒) ประสานความร่วมมือกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ในการจัดทำประกาศนียบัตร เกียรติบัตร หรือวุฒิบัตร เพื่อมอบให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อการมีงานทำ เพื่อเป็นการยืนยันว่าเป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ

๒.๑.๓) เป็นหน่วยงานกลางที่ให้การสนับสนุนสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาในการทำความร่วมมือจัดการศึกษาอาชีวศึกษา หรือจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในระบบทวิภาคี ระบบทวิวุฒิ และระบบทวิศึกษา ทั้งระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาด้วยกันในระดับประเทศ ระหว่างหน่วยงานและองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศ

๒.๑.๔) ส่งเสริม สนับสนุนและขับเคลื่อนการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กับทั้งสถานประกอบการ ผู้เรียนอาชีวศึกษา และบุคคลผู้สนใจในการจัดทำระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาแบบปกติ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาและบุคลากรทั่วไปได้เข้าถึงระบบการศึกษา อาชีพ คุณวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น และค่าตอบแทนที่สูงขึ้นตามคุณวุฒิการศึกษาที่ได้รับ

๒.๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๒.๑) กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีเพียงระบบเดียวในทุกระดับการศึกษา (ซึ่งต้องมีกฎหมายออกมารองรับการดำเนินงาน) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรหรือจัดทำหลักสูตรใหม่ ๆ ที่มีความท้าทายและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนที่ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง มีความยืดหยุ่น เพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างแท้จริง การขับเคลื่อนนโยบายการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีจะต้องมีความต่อเนื่องและไม่เปลี่ยนแปลงไปตามวาระของผู้บริหารองค์กร

๒.๒.๒) พิจารณาจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ให้การรับรอง เพื่อให้ผู้จบการศึกษามีสมรรถนะตามที่กลุ่มอาชีพต้องการ รวมทั้งการออกแบบและจัดทำหลักสูตรใหม่ ๆ ออกมาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับความต้องการของทั้งผู้ประกอบการและผู้สนใจ โดยเฉพาะหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นความสนใจของผู้เรียน และปฏิบัติงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา

๒.๒.๓) ปรับวิธีการเรียนอาชีวศึกษาแนวใหม่ โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 กลับมาใช้จัดการศึกษาทั้ง ๕ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการเรียนในห้องเรียน (On-Site) รูปแบบการเรียนแบบออนไลน์ (On-line) รูปแบบการเรียนแบบเรียนทางไกล (On-Air) รูปแบบการเรียนแบบเรียนตามความต้องการผ่านแอปพลิเคชัน (On-Demand) และรูปแบบการเรียนแบบการสั่งงานหรือการให้ใบงาน (On-Hand) เพื่อให้ผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องบริบทของตน

๒.๒.๔) ทบทวนหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ให้มีความทันสมัยและพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทความต้องการกำลังคนสายวิชาชีพในปัจจุบัน

๒.๒.๕) จัดทำแนวทางและหลักเกณฑ์ในการเทียบโอนหลักสูตรและหน่วยกิต การศึกษาให้กับผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเพื่อการประกอบอาชีพ ในลักษณะการสะสมหน่วยกิตให้กับผู้ที่เข้าฝึกอบรมและสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่ประสงค์ต้องการคุณวุฒิการศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

๒.๒.๖) พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตให้มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นกลไกในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้ที่ทำงานแล้วและสนใจเรียนอาชีวศึกษา

๒.๓) สถาบันการศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๓.๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการในการจัดหลักสูตรทวิภาคี รวมทั้งหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพ สำหรับผู้สนใจ ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่อยู่ในการกำกับดูแลของสถาบันการศึกษา เพื่อใช้ในการเสนอขอของบประมาณสนับสนุน หรือ ขอความร่วมมือเพื่อรับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น สถานประกอบการ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เป็นต้น

๒.๓.๒) สำรวจข้อมูลความต้องการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดที่มีความพร้อมและประสงค์ที่จะจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ โดยกำหนดสาขาวิชาชีพที่ต้องการความร่วมมือให้ชัดเจน เพื่อการประสานงานไปยังสถานศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศต่าง ๆ จะได้มีความรวดเร็วขึ้น

๒.๓.๓) พิจารณาความพร้อมของสถานศึกษา ทั้งทางด้านสถานที่ ครูผู้สอน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ บริบทแวดล้อมโดยรอบ และส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ก่อนที่จะเปิดหลักสูตรและพัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

๒.๓.๔) เร่งรัดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดกลไกการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาฯ ได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสถาบันการศึกษา

๒.๓.๕) ประชาสัมพันธ์ผลงานที่ดีและเป็นที่ยอมรับของผู้เรียนและครู ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดสถาบันฯ ทุกช่องทางของการสื่อสาร เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษา

๒.๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๔.๑) กำหนดแผนงานตามนโยบาย และจัดทำงบประมาณ ตามโครงการ เพื่อนำเสนอต่อสภาสถาบันการศึกษา ในการขอรับงบประมาณสนับสนุน เพื่อใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา

๒.๔.๒) พัฒนาหลักสูตรใหม่ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และความสนใจของผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง ทั้งหลักสูตรปกติ และหลักสูตรระยะสั้น

๒.๔.๓) สำรวจจุดเด่นและความพร้อมการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการจัดการศึกษาในหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเสนอขอเปิดหลักสูตรต่าง ๆ อย่างน้อย ๒ - ๓ หลักสูตรต่อสถานศึกษาอาชีวศึกษา ๑ แห่ง เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้สนใจในการนำไปใช้ในการสร้างอาชีพ

๒.๔.๔) สำนวจความพร้อมของสถานศึกษาที่จะจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิวุฒิ โดยกำหนดสาขาวิชาชีพที่ต้องการความร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิวุฒิให้ชัดเจนเพื่อเสนอไปยังสถาบันการอาชีวศึกษาที่สังกัด และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อเตรียมการรองรับ พร้อมเปิดรับสมัครผู้เรียนที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการฯ

๒.๔.๕) สำนวจสมรรถนะของครูและบุคลากร และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะการปฏิบัติ รวมถึงการเข้าปฏิบัติงานร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อให้ครูนำสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

๒.๔.๖) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประสานประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ

๓) ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ

๓.๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๑.๑) หาแนวทางประสานงานและหารือร่วมกับธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เพื่อหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำระยะยาว หรือเงินกู้ระยะยาวปลอดภาษี เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาทุกคนที่ประสงค์จะมีธุรกิจเป็นของตนเองได้มีเงินทุนในการทำกิจการต่าง ๆ และเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก

๓.๑.๒) กำหนดให้มีการจัดทำบัญชีเงินเดือนครูอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยให้เริ่มต้นสูงกว่าข้าราชการทั่วไป เพื่อดึงดูดคนที่มีความสามารถพิเศษเข้ามาเป็นครูอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น บัญชีเงินเดือนครูอาชีวศึกษาไม่ควรอิงบัญชีเงินเดือนข้าราชการทั่วไป

๓.๑.๓) เปลี่ยนแปลงวิธีการในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสถานศึกษาอาชีวศึกษาจากเดิมที่เป็นการจัดสรรงบประมาณแบบเงินอุดหนุนรายหัว ซึ่งจัดสรรให้ตามจำนวนผู้เรียน เป็นแบบการจัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็นในการดำเนินงานและตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสม

๓.๑.๔) จัดสรรและให้การสนับสนุนงบประมาณแก่สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการจัดซื้อครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ

๓.๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๒.๑) กระจายอำนาจการบริหารงบประมาณให้สถาบันการอาชีวศึกษาผ่านสภาสถาบันฯ จัดทำงบประมาณของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัด เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๒) กำหนดนโยบายที่ชัดเจนและมอบหมายให้สถาบันการอาชีวศึกษาที่กำลังดูแลสถานศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้อ การจัดเตรียมสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการศึกษา การจัดหาครูและวิทยากรฝึกอบรม รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น

๓.๒.๓) สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาครูฝึกวิชาชีพเพิ่มเติม (บุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของอาชีพ) โดยเฉพาะครูฝึกวิชาชีพของหลักสูตรในกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นหลักสูตรใหม่ ๆ หรือหลักสูตรอาชีวศึกษาในระบบปกติตามความเหมาะสมและความจำเป็น

๓.๒.๔) จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรการจัดอาชีวศึกษาเพื่อการมีงานทำ หรือหลักสูตรระยะสั้น โดยเฉพาะหลักสูตรในกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการฝึกอบรมตามความเหมาะสมและความจำเป็น

๓.๒.๕) จัดหางบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เป็นการเร่งด่วน นอกเหนือจากงบประมาณปกติที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้รับ โดยดำเนินการประสานความร่วมมือในการขอรับทุนสนับสนุนกับกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ซึ่งในพระราชบัญญัติกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ มีการกำหนดเพิ่มเติมในรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถนำไปใช้การพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในหลักสูตรที่มีความสำคัญกับอาชีพในปัจจุบันได้ รวมทั้งการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อรับทุนสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว

๓.๒.๖) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบในการใช้งบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

๓.๓) สถาบันการศึกษา อาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๓.๑) กำหนดนโยบาย แผนงานและโครงการต่าง ๆ เพื่อมอบหมายให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการศึกษา และการจัดหาครูและวิทยากร เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็นของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง

๓.๓.๒) สนับสนุนงบประมาณให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละแห่ง

๓.๓.๓) จัดหางบประมาณเพิ่มเติมจากกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรอาชีวศึกษาเพื่อการมีงานทำ หรือหลักสูตรระยะสั้น โดยเฉพาะหลักสูตรในกลุ่มอาชีพใหม่

๓.๓.๔) จัดหางบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เป็นการเร่งด่วน โดยดำเนินการประสานความร่วมมือในการขอรับทุนสนับสนุนกับกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ซึ่งในพระราชบัญญัติกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้การพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในหลักสูตรที่มีความสำคัญกับอาชีพในปัจจุบัน รวมทั้งการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ

๓.๓.๕) จัดทำกฎหมายลำดับรอง ที่จะทำให้การบริหารงบประมาณ เพื่อให้สถาบันการศึกษาใช้ในการดำเนินการบริหารสถานศึกษาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓.๖) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบในการใช้งบประมาณของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

๓.๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๔.๑) จัดทำแผนงานและโครงการต่าง ๆ ตามนโยบายเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็นของสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่อสถาบันการศึกษา

๓.๔.๒) บริหารงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๓.๔.๓) หาความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการขอรับการสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ รวมทั้งอาคารสถานที่ นอกเหนือจากการได้รับงบประมาณจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว

๓.๔.๔) จัดทำรายงานการใช้งบประมาณเพื่อเสนอต่อสภาสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นประจำทุกปี

๔) ด้านการบริหารงานบุคคล

๔.๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๑.๑) สืบหาข้อมูลและรวบรวมข้อมูลความต้องการครูทุก ๆ ประเภท ในรอบ ๕ ปี ทั้งครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูในระดับอาชีวศึกษา เพื่อประสานหน่วยผลิตครู (สถาบันอุดมศึกษา) ให้สามารถผลิตครูในระดับต่าง ๆ ได้เพียงพอตามความต้องการ

๔.๑.๒) กำหนดนโยบายเร่งด่วนให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทบทวนและปรับปรุงนโยบาย เป้าหมายยุทธศาสตร์ การผลิตและการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๙ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และ ยุทธศาสตร์ชาติระยะเวลา ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ เพื่อให้สามารถสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และ ภาคบริการของประเทศไทยไปสู่ Thailand 4.0

๔.๑.๓) จัดทำเป็นแผนการจัดหาอัตราากำลังคน โดยอาจทำข้อตกลง ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) เพื่อขออัตราครูที่เกษียณอายุราชการคืน และมีมาตรการรองรับ เพื่อมิให้ขาดครูผู้สอนในสาขาวิชาชีพที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ของประเทศ

๔.๑.๔) พิจารณาสั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระจาย อำนาจด้านการบริหารกำลังคนให้แก่สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาในกำกับ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคล ทั้งด้านการผลิต การพัฒนา การเลื่อนระดับและ การปรับอัตราเงินเดือนตามสมรรถนะ เพื่อการสรรหาคนดี คนเก่ง มาเป็นครูอาชีวศึกษา

๔.๑.๕) ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นประจำ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอบรมผ่านสื่อทางไกล การเข้าเรียนหรืออบรมในสถาบันต่าง ๆ ที่ได้รับการรับรอง ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรปริญญาชั้นสูง

๔.๑.๖) จัดทำประกาศกระทรวงหรือข้อกำหนดให้มีมาตรฐานอาชีพครู อาชีวศึกษาที่ครบวงจร คือ ต้องมีมาตรฐานหรือคุณสมบัติของคนที่เหมาะสมกับการเป็นครู มาตรฐาน กระบวนการให้การศึกษอบรม มาตรฐานความรู้ความสามารถของผู้เป็นครู ทั้งความรู้ความสามารถ เฉพาะด้านและความรู้ความสามารถทั่วไป มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและมาตรฐานการปฏิบัติตน ของผู้เป็นครู โดยผู้ผ่านการตรวจสอบจะได้รับเอกสารรับรองคุณสมบัติหรือจะเรียกว่าใบอนุญาต ให้ประกอบอาชีพครูอาชีวศึกษาได้ โดยผู้ไม่ผ่านการตรวจสอบรับรองไม่มีสิทธิที่จะเข้าเป็นครูผู้สอน อาชีวศึกษา

๔.๑.๗) การผลิตครูอาชีวศึกษาควรจะเป็นการผลิตครูในระบบปิด และผลิต ครูตามปริมาณความต้องการกำลังคนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ โดยต้องมีตำแหน่งและอัตราบรรจุ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษารองรับให้เพียงพอและครบถ้วน เพื่อมิให้เกิดการสูญเปล่าในกระบวนการผลิต ครูอาชีวศึกษา

๔.๑.๘) กำหนดแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในการเพิ่มสมรรถนะการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียน

การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะ การพัฒนาผู้บริหารให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้หลักการบริหารที่มีธรรมาภิบาล มีความสุจริต โปร่งใส และเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับในทุกระดับ

๔.๑.๙) กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรทุกระดับ ให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งควรมีการประเมินสมรรถนะทางด้านนี้กับผู้ที่สอบบรรจุเข้ารับราชการครูอาชีวศึกษา โดยประเมินทั้งความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้อง

๔.๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๒.๑) มีแผนในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา และแผนในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ และควรต้องมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในแต่ละสาขาวิชาซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้สอน

๔.๒.๒) พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินสมรรถนะของผู้เรียน ต้องมีแผนการพัฒนาครูผู้สอนให้เข้าใจรูปแบบการวัดและประเมินสมรรถนะที่มีการกำหนดไว้ในมาตรฐานอาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการวัดและประเมินอย่างถูกต้องและเที่ยงธรรม

๔.๒.๓) จัดทำแผนกลยุทธ์ที่มีแนวทางการบริหารการอาชีวศึกษาให้เกิดความก้าวหน้าแก่ประเทศ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และข้อมูลความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในแต่ละปีตามห่วงเวลา ๒๐ ปี

๔.๒.๔) กำหนดอัตรากำลังสำหรับพนักงานราชการที่จะทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนที่ชัดเจน พร้อมจัดสรรค่าตอบแทนให้ตามคุณวุฒิการศึกษา และสนับสนุนสวัสดิการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจและความรักในอาชีพ

๔.๒.๕) จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการระยะยาวสำหรับการบรรจุครูใหม่เข้าปฏิบัติงาน สำหรับการเปลี่ยนแปลงของจำนวนครูที่ต้องการในแต่ละปี ตลอดระยะเวลา ๒๐ ปี

๔.๒.๖) ส่งเสริมและสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา และครูอาชีวศึกษา ทั้งระบบ ทั้งข้าราชการครู ครูพิเศษจ้างสอน ครูอัตราจ้าง พนักงานราชการ (ปฏิบัติการสอน) ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้ได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งทางด้านภาษา ด้านการสื่อสาร การจัดทำสื่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และงานวิจัย เพื่อให้ครูผู้สอนมีองค์ความรู้ใหม่ ๆ สำหรับบูรณาการจัดการเรียนการสอนและก้าวทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งสำคัญ คือ ครูอาชีวศึกษา และผู้บริหารอาชีวศึกษาทุกคนจะต้องได้รับการอบรมและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในวิชาชีพของตนเองให้เชี่ยวชาญและต่อเนื่อง เพื่อยกระดับและพัฒนาสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ทางด้านอาชีวศึกษา ให้มีความทันสมัยและน่าสนใจ

๔.๒.๗) วางแผนการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาในสาขาวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน และสาขาวิชาชีพที่เป็นความต้องการในปัจจุบัน โดยใช้กลไกต่าง ๆ ในการประสานความร่วมมือไปยังภาคประกอบการ เพื่อให้ภาคประกอบการแจ้งความต้องการกำลังแรงงานในแต่ละสาขาวิชาชีพที่ชัดเจน

๔.๓) สถาบันการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๓.๑) สำรวจปริมาณความต้องการครูอาชีวศึกษาในทุก ๆ สาขาวิชาชีพ ในระยะ ๕ ปี และประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ในฐานะหน่วยผลิตครูเพื่อจะได้วางแผน ในการผลิตครูอาชีวศึกษาในสาขาต่าง ๆ ที่มีคุณภาพและปริมาณตามความต้องการ โดยประสานไปยัง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูอาชีวศึกษา ควรต้องลงนาม ความร่วมมือในการผลิตครูอาชีวศึกษาร่วมกัน

๔.๓.๒) สำรวจความต้องการในการฝึกอบรมของครูและบุคลากรอาชีวศึกษา ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดที่ประสงค์และต้องจะเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาและยกระดับ ความรู้ความสามารถทางด้านต่าง ๆ

๔.๓.๓) การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาครูอาชีวศึกษา ควรประสานความร่วมมือและนำเอาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญจากสถานประกอบการต่าง ๆ มาร่วม ออกแบบหลักสูตร จัดการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา รวมทั้งการติดตามผลการฝึกอบรม พร้อมกันไป ซึ่งจะทำให้การจัดทำหลักสูตรต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีทิศทาง และสามารถผลิตกำลังคน ออกมาได้เพียงพอและเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่สถานประกอบการ ควรได้รับด้วย

๔.๓.๓) ให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะ เครื่องจักร และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การถ่ายทอดความรู้ ให้กับผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓.๔) แสวงหาแนวทางหรือมาตรการต่าง ๆ ให้มีการบรรจุครูอัตราจ้างใน สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่กำกับดูแลที่มีอายุงานในการจัดการเรียนการสอนมากกว่า ๕ ปีขึ้นไป และ พนักงานราชการที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนมากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป และมีใบประกอบวิชาชีพครูได้เข้า รับราชการครู (กรณีพิเศษ) หรือได้รับค่าตอบแทนตามฐานเงินเดือนขั้นต่ำของวุฒิปริญญาตรี

๔.๓.๕) วางแผนการจัดฝึกอบรมประจำปีร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในสังกัด พร้อมทั้งจัดการอบรมในหัวข้อหรือประเด็นที่รับผิดชอบให้กับครูอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) รวมทั้งครูฝึกในสถานประกอบการ โดยติดตามและประเมินผล การฝึกอบรมและการพัฒนาตัวเองของครู อย่างเป็นระบบและเป็นประจำทุกปี

๔.๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๔.๑) สำรวจปริมาณครูในสถานศึกษา ทั้งครูสายสามัญและครูวิชาชีพ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะครูอาชีวศึกษาที่ได้ปฏิบัติการสอนมาเป็นระยะเวลานานและใกล้จะเกษียณอายุ ราชการ เพื่อวางแผนในการเสนอขออัตราทดแทนครูที่เกษียณจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเร่งด่วน

๔.๔.๒) พิจารณาคัดเลือกนักศึกษาที่มีคุณลักษณะและเจตคติที่ดีเพื่อเข้า ศึกษาในหลักสูตรการผลิตครูอาชีวศึกษา และต้องมีอัตราบรรจุรองรับเมื่อสำเร็จการศึกษา

๔.๔.๓) สำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร ในสังกัดเป็นประจำทุกปี พร้อมวางแผนการดำเนินงานและจัดส่งครูและบุคลากรอาชีวศึกษาเข้ารับ การอบรมหรือปฏิบัติงานร่วมกับสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง

๔.๔.๔) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือในการพัฒนาครูอาชีพศึกษาร่วมกัน

จากข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ในประเด็นด้านการบริหารจัดการอาชีวศึกษา จากการสังเคราะห์ข้อมูลและรายละเอียดในรายงานการพิจารณาศึกษา ของคณะอนุกรรมการ การอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จำนวน ๒๒ เรื่อง ครอบคลุมในทุกประเด็น จะเป็นความท้าทายให้กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในฐานะหน่วยงานผู้มีหน้าที่ รับผิดชอบในการจัดการอาชีวศึกษาโดยตรง รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปพิจารณาปรับใช้ ในการพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศต่อไป

คำนำ

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาคอย่างมาก เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะ เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยวและการบริการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้ดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาผ่านกลไกของสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จำนวน ๔๓๓ แห่ง และเอกชน ๔๔๔ แห่ง เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี กอปรกับมีการกำหนดให้มีการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา โดยรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนเข้ามาสู่ระบบเดียวกัน ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๘/๒๕๕๙ ส่งผลให้การบริหารจัดการอาชีวศึกษาของรัฐ ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ เป็นต้น ที่มีอยู่เดิมกลับเพิ่มปัญหามากขึ้นทั้งของสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน

การจัดอาชีวศึกษาที่ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากสถานประกอบการ ในการทำความร่วมมือจัดการศึกษาร่วมกันทั้งกระบวนการ เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านอาชีวศึกษา ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งต้องสอดคล้องต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและพร้อมไปด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์ เทคนิคการแก้ปัญหา ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยี ประกอบกับปรัชญาในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่จะช่วยสร้างพื้นฐานอาชีพ สร้างรายได้ สร้างงานเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดกับการพัฒนาสภาพสังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มีความก้าวหน้าโดยภาพรวมต่อไป

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาจึงมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรายงานการพิจารณาศึกษา ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว ๒๒ เรื่อง เพื่อบูรณาการให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของไทยให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทประเทศไทยและบริบทโลก จึงกำหนดให้มีการพิจารณาศึกษาเรื่อง “ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศ” ขึ้น เพื่อมุ่งหวังให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ตระหนักและทำความเข้าใจสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการแก้ไขปัญหาในส่วนต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการการอาชีวศึกษาในประเทศไทย เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพและเหมาะสมต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

ขอขอบคุณอนุกรรมการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาทุกท่าน ที่ได้ช่วยระดมความคิดเห็น และเสียสละเวลาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานฉบับนี้ โดยเฉพาะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้พยายามค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ทุ่มเท เสียสละและมีความอุตสาหะเป็นที่ตั้ง อันส่งผลให้การจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างดียิ่ง

(รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร)

ประธานคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา

ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑) - (๑๓)
คำนำ	(๑๕)
สารบัญ	(๑๗)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๖
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๗
๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา	๗
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๗
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ	๘
บทที่ ๒ ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ	๑๑
๒.๑ สถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน	๑๑
๒.๒ ประเด็นการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์	๑๔
๒.๓ ประเด็นการบริหารงานวิชาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่สัมมาอาชีพ	๑๙
๒.๔ ประเด็นการบริหารงานบุคคล	๓๒
๒.๕ ประเด็นการบริหารงบประมาณ	๓๘
๒.๖ ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ	๔๐
๒.๗ ทิศทางการพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชน	๔๒
๒.๘ ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศ	๔๔
บทที่ ๓ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	๔๙
๓.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา	๔๙
๓.๒ ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	๕๑
บรรณานุกรม	๖๑
ภาคผนวก	๖๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจของประเทศ ในภาพรวม เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะ เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้ดำเนินการกิจดังกล่าว โดยจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยในมาตรา ๔ ได้กำหนดนิยามความหมายของการอาชีวศึกษาเอาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ส่วนในมาตรา ๖ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะ ผู้ปฏิบัติหรือผู้ประกอบการโดยอิสระได้ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษา ในขณะที่ มาตรา ๘ ก็ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยให้จัดการศึกษาได้ ๓ รูปแบบ คือ ๑) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษา ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีจุดมุ่งหมายของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่น โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และ ๓) การศึกษา ระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัด และการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียน ภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และเพื่อประโยชน์ในการผลิตและ พัฒนาากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้น ต้องมุ่งเน้นจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

ในส่วนของมาตรา ๙ บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งให้จัดได้ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ประกอบด้วย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรีสาขาสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โดยคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มเติมความรู้ หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือ การศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับเป้าหมายเฉพาะได้ ในขณะที่มาตรา ๑๐ ได้บัญญัติ เกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ อาทิ การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการกระจายอำนาจ จากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันการศึกษาสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงาน ตามความถนัดและความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี การมีส่วนร่วมของชุมชน

สังคม และสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายและมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งการมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ในขณะที่มาตรา ๑๑ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใน (๔) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของสถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาและการฝึก อบรมวิชาชีพ หลักสูตรการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนหลักเกณฑ์ การฝึกงาน และการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการเพื่อขอรับคุณวุฒิการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และใน (๖) บัญญัติเกี่ยวกับเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการได้รับสิทธิประโยชน์และการเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่น ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการ

ในมาตรา ๑๓ บัญญัติเกี่ยวกับการรวมตัวของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อจัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา โดยที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถรวมกันเป็นสถาบันได้ และคำนึงถึงการประสานความร่วมมือให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และถ้ามีความเหมาะสมหรือมีความจำเป็นจะแยกสถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนหนึ่งมารวมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาอีกแห่งหนึ่งเพื่อจัดตั้งเป็นสถาบันก็ได้ โดยที่มาตรา ๑๔ บัญญัติให้การจัดตั้งสถาบันเพื่อดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพโดยออกเป็นกฎกระทรวง ซึ่งมาตรา ๑๕ บัญญัติให้สถาบันการอาชีวศึกษาเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการแบ่งส่วนราชการของสถาบันการอาชีวศึกษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงเช่นเดียวกัน โดยมาตรา ๑๖ ได้กำหนดให้สถาบันการอาชีวศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่ชำนาญการปฏิบัติการสอน การวิจัย การถ่ายทอดวิทยาการและเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้บริการวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม และมีการแบ่งส่วนราชการตามมาตรา ๑๗ ดังนี้ (๑) สำนักงานผู้อำนวยการสถาบัน (๒) วิทยาลัย (๓) สำนัก (๔) ศูนย์ โดยสถาบันอาจให้มีส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าวิทยาลัยเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา ๑๖ เป็นส่วนราชการของสถาบันอีกก็ได้ ฯลฯ สำหรับมาตรา ๑๘ ว่าด้วยเรื่องการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกสำนักงานผู้อำนวยการสถาบันวิทยาลัย สำนัก ศูนย์หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าวิทยาลัยให้ทำเป็นประกาศกระทรวง โดยที่มาตรา ๑๙ บัญญัติเกี่ยวกับการที่สถาบันการอาชีวศึกษาจะรับสถานศึกษาอื่นหรือสถานประกอบการเข้าสมทบในสถาบันเพื่อประโยชน์ในการวิจัยและพัฒนามาตรฐานการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพได้และ มีอำนาจให้ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือปริญญาตรีแก่ผู้ที่ศึกษาจากสถานศึกษาหรือสถานประกอบการ และสำเร็จการศึกษาตามหลักเกณฑ์ของสถาบันได้

มาตรา ๒๐ บัญญัติเกี่ยวกับที่มาของรายได้ โดยสถาบันอาจมีรายได้ อาทิ (๑) เงินผลประโยชน์ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของสถาบัน (๒) เงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้แก่สถาบัน (๓) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนและจากทรัพย์สินของสถาบัน (๔) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ที่ราชพัสดุ ซึ่งสถาบันปกครอง ดูแลหรือใช้ประโยชน์ (๕) เงินอุดหนุนจากราชการส่วนท้องถิ่นหรือเอกชน หรือองค์กรระหว่างประเทศหรือเงินอุดหนุนอื่นที่สถาบันได้รับเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของสถาบัน (๖) รายได้หรือผลประโยชน์อื่นให้สถาบันมีอำนาจในการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถาบัน ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งการจัดการรายได้จากการให้บริการและการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาของส่วนราชการในสถาบัน ฯลฯ ซึ่งมาตรา ๒๑ บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือได้มา โดยการซื้อหรือการแลกเปลี่ยนจากเงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้แก่สถาบันตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุและให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถาบัน และมาตรา ๒๒ กล่าวถึงการการบริหารจัดการรายได้ โดยบรรดารายได้และทรัพย์สินของสถาบันจะต้องจัดการเพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน เงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้แก่สถาบันจะต้องจัดการตามเงื่อนไขที่ผู้อุทิศได้กำหนดไว้และต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขดังกล่าวสถาบันต้องได้รับความยินยอมจากผู้อุทิศให้หรือทายาท หากไม่มีทายาทหรือทายาทไม่ปรากฏจะต้องได้รับอนุมัติจากสภา

ส่วนมาตรา ๒๓ บัญญัติเกี่ยวกับการให้มีคณะกรรมการสภาสถาบันในสถาบันแต่ละแห่ง จำนวนไม่เกินสิบสี่คน ประกอบด้วย นายกสภาสถาบัน กรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง กรรมการสภาสถาบัน กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนในมาตรา ๒๔ บัญญัติเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของนายกสภาสถาบันและกรรมการสภาสถาบัน และที่สำคัญในมาตรา ๒๕ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของสภาสถาบัน โดยที่สภาสถาบันมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบัน และมีอำนาจและหน้าที่ อาทิ (๑) อนุมัติแผนพัฒนาของสถาบันเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพของสถาบันให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ (๒) ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของสถาบันเกี่ยวกับการดำเนินการของสถาบัน (๓) พิจารณาการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกส่วนราชการภายใน (๔) อนุมัติการรับสถานศึกษาหรือสถานประกอบการเข้าสมทบและการยกเลิกการสมทบ (๕) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาของสถาบันให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการอาชีวศึกษากำหนด (๖) อนุมัติการให้ปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (๗) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการเข้าร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัย ห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ฯลฯ มาตรา ๒๘ บัญญัติให้สภาสถาบันสรรหาบุคคลเสนอรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบัน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคณาจารย์และข้าราชการของสถาบัน ให้สภาสถาบันแต่งตั้งรองผู้อำนวยการสถาบันและผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบัน โดยคำแนะนำของผู้อำนวยการสถาบันจากครูหรือคณาจารย์ผู้มีคุณสมบัติหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน และผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบัน ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน และในมาตรา ๓๑ บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้อำนวยการสถาบันเป็นผู้แทนของสถาบันในกิจการทั่วไป และให้มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) บริหารกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของทางราชการและของสถาบัน จรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(๒) ควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ ของทางราชการและของสถาบัน (๓) จัดทำแผนการดำเนินงาน แผนพัฒนาของสถาบัน งบประมาณประจำปี และตลอดจนติดตามการประเมินผลการดำเนินงาน ของสถาบัน เป็นต้น ในมาตรา ๓๗ บัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการวิทยาลัย โดยบัญญัติไว้ในวิทยาลัย แต่ละแห่งให้มีคณะกรรมการวิทยาลัยคณะหนึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน ให้คำปรึกษาและ ข้อเสนอแนะในการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของวิทยาลัย ประกอบด้วย ผู้แทนครูหรือคณาจารย์ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของวิทยาลัยแห่งนั้น ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากกรรมการตามวรรคหนึ่งแล้ว คณะกรรมการวิทยาลัยอาจมีผู้แทนสถาน ประกอบการด้านธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร หรืออุตสาหกรรม ผู้แทนหอการค้าจังหวัด และผู้แทน องค์กรด้านอาชีวศึกษา ในพื้นที่ เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นได้

สาระสำคัญในมาตรา ๕๑ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการ มาตรา ๕๒ บัญญัติให้สถานประกอบการใดที่ประสงค์ จะดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อื่นคำขอต่อ เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองประโยชน์ตามกฎหมาย การจัดการ อาชีวศึกษา ในสถานประกอบการ ให้จัดการสอนตามหลักสูตรการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ หรือจัดการสอนตามหลักสูตรที่สถานประกอบการร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันจัดทำขึ้น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ซึ่งในมาตรา ๕๓ สถานประกอบการหรือ ภาคเอกชนอาจเข้าร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัยห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการ อาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันของรัฐหรือเอกชนได้ตาม ความตกลงของสถานศึกษาหรือสถาบันและสถานประกอบการนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านความร่วมมือ ในการพัฒนากำลังคน การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการอาชีวศึกษาและเพิ่มพูน ประสิทธิภาพของครูคณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาหรือสถาบันให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยี รายได้และทรัพย์สินที่เกิดจากการดำเนินการของสถานประกอบการให้เป็นรายได้ของ สถานศึกษาหรือสถาบันนั้น ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าร่วมดำเนินการของสถานประกอบการ หรือภาคเอกชนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน โดยในมาตรา ๕๔ สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอาจได้รับสิทธิ ประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้ ๑) การสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากรตามสมควรแก่กรณี ๒) การเชิดชูเกียรติ แก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและ การฝึกอบรมวิชาชีพ ในขณะที่มาตรา ๕๕ บัญญัติเกี่ยวกับครูฝึกในสถานประกอบการ โดยครูฝึก ในสถานประกอบการต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ๑) เป็นผู้สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษาและผ่านการศึกษา หรือฝึกอบรมวิชาการศึกษาด้านอาชีพ ๒) เป็นผู้ชำนาญการ ด้านอาชีพโดยสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือผ่านการทดสอบ มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติหรือมาตรฐานอื่นตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ๓) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพเฉพาะสาขาซึ่งสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตร

วิชาชีพที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าห้าปีหรือสำเร็จการศึกษาวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าสามปีหรือผู้ผ่าน การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าห้าปี และ ๔) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในอาชีพเฉพาะสาขา มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสังคมและท้องถิ่นและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกใบรับรองการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีหลักการสำคัญในการสร้างความมั่นคงและสร้างความเข้มแข็งให้การอาชีวศึกษา และการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษา โดยที่มีเป้าหมายสำคัญที่จะยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษาของไทย ในการพัฒนาบุคลากรทางด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาศักยภาพการอาชีวศึกษาในการสร้างความรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศจำเป็นต้องมีกำลังคนที่ดีและมีคุณภาพอย่างเพียงพอ ที่จะป้อนเข้าสู่ภาคประกอบการ ทั้งภาคอุตสาหกรรม การผลิตและการบริการ ซึ่งกำลังคนดังกล่าวนอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางทฤษฎีแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างเป็นระบบ ประกอบกับสถานการณ์ปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมอย่างมาก ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องให้ความสำคัญเพื่อตอบสนองต่อความเจริญทางเทคโนโลยี โดยต้องเร่งสร้างกำลังคนในระดับกลางและระดับสูงด้านวิชาชีพ ให้มีความรู้และทักษะในการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถึงแม้รัฐบาลจะมีนโยบายในการส่งเสริมผู้เรียนสายอาชีวศึกษา ในขณะที่ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาชาติก็ไม่ได้เน้นและให้ความสำคัญแต่เพียงการเรียนสายสามัญเท่านั้น แต่ให้ความสำคัญกับการศึกษาสายอาชีพอ่างมาก ในสถานการณ์การจัดการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน พบว่ามีผู้สนใจในการเข้าศึกษาต่อมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้สัดส่วนผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (มัธยมศึกษา) ยังมีจำนวนสูงกว่าสายอาชีพ โดยเฉพาะในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นสัดส่วนโดยประมาณ เท่ากับ ๖๐ ต่อ ๔๐ ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ ทั้งในภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม ท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่จะต้องผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะฝีมือ มีสมรรถนะในการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยต้องสร้างแรงจูงใจ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมเกี่ยวกับการเรียนสายอาชีพให้ถูกต้อง เพื่อที่จะให้มีผู้สนใจมาเรียนด้านอาชีวศึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่ ในขณะทีนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษาได้มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีสมรรถนะ และปริมาณตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ แต่การศึกษาข้อมูลที่ปรากฏจากหลายหน่วยงาน พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แรงงานของประเทศไทยที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐานตรงตามความต้องการยังมีไม่มากพอ ซึ่งในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษานั้น นอกจากคุณภาพ

ของครูผู้สอน หลักสูตรการเรียนรู้ และกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนแล้ว ความร่วมมือกับสถานประกอบการ ก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนกลไกการจัดการอาชีวศึกษาให้มีความเข้มแข็งควบคู่ไปกับคุณภาพของผู้เรียนและเป็นการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำจริง ดังนั้นสิ่งที่ท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงต้องมีการเร่งศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการอาชีวศึกษาทั้งระบบและแสวงหาแนวทางและมาตรการต่าง ๆ ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการผลิตและพัฒนากำลังคนทางด้านวิชาชีพที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะสูงเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว และการศึกษา เรื่อง ความท้าทายการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการเดินทางไปศึกษาดูงาน และร่วมประชุมกับผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ในทุกภูมิภาค การเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม การจัดการเสวนาเพื่อระดมความเห็น การสะท้อนสภาพปัญหาในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาผ่านช่องทางต่าง ๆ การพิจารณาจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาและการนำเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาในหลายมิติ ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทย จึงเห็นสมควรที่จะต้องบูรณาการสาระสำคัญและบทวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการอาชีวศึกษาอย่างเร่งด่วน ที่มาจากรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ จำนวน ๒๒ เรื่อง ผ่านกลไกและกระบวนการสังเคราะห์เพื่อหาแนวทาง การสร้างความท้าทายให้กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้พิจารณาและนำไปใช้เพื่อการปรับปรุง ประยุกต์หรือเปลี่ยนแปลงกลไกการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ เพื่อให้สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและมีปริมาณเพียงพอตามความต้องการของภาคประกอบการ ที่จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการอาชีวศึกษา จากบทวิเคราะห์ในรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

๑.๒.๒ เพื่อสังเคราะห์แนวคิด ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอนี้ จากรายงานการพิจารณาศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา การบริหารจัดการ และประเด็นที่เกี่ยวข้องอื่น

๑.๒.๓ เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ

๑.๒.๔ นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลในรายงานการพิจารณาศึกษา ทบทวนหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง สรุปผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล พร้อมจัดทำความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอนี้ และยกย่องรายงานการพิจารณาศึกษา เพื่อเสนอต่อวุฒิสภา และหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

ในการพิจารณาศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางสร้างความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นการพิจารณาศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน และสังเคราะห์ข้อมูลในบทวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องจากรายงานการพิจารณาการศึกษาของคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่สมมาอาชีพ ระบบการจัดการอาชีวศึกษา หลักสูตรบูรณาการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ การผลิตและการพัฒนาครูอาชีวศึกษา ระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และทิศทางการพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชน มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำรายงานการศึกษาในครั้งนี้

๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา

๑.๔.๑ ศึกษาเอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทวิเคราะห์ บทสัมภาษณ์ และความเห็นของนักวิชาการด้านการศึกษา กฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน

๑.๔.๒ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานการพิจารณาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา การบริหารจัดการ และประเด็นที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๓ วิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

๑.๔.๔ เชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอข้อมูลในประเด็นที่พิจารณาศึกษา พร้อมขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๔.๕ การศึกษาดูงาน และประชุมร่วมกันโดยการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล เอกสารเพิ่มเติม และให้ความเห็นในประเด็นที่พิจารณาศึกษา

๑.๔.๖ นำข้อมูลและรายละเอียดทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และสรุปประเด็นความเห็นในส่วนต่าง ๆ พร้อมดำเนินการจัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา และวุฒิสภา พร้อมนำเสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการขับเคลื่อนและดำเนินการในการจัดการอาชีวศึกษา ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ได้รับทราบสภาพปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการอาชีวศึกษาทั้งระบบการจัดการอาชีวศึกษาในภาพรวม

๑.๕.๒ ผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเป็นมาตรการ หรือ แนวนโยบาย สนับสนุนและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ

๑.๕.๓ ได้หลักการ แนวคิด และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางสำคัญในการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ

<p>สอศ.</p> <p>สคช.</p> <p>สถาบันการอาชีวศึกษา</p>	<p>หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา</p> <p>หมายถึง สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)</p> <p>หมายถึง สถาบันการอาชีวศึกษาของรัฐ ที่มาจากการรวมตัวของวิทยาลัยต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ ให้มีสถานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่ชำนาญการปฏิบัติการสอน การวิจัย การถ่ายทอดวิทยาการและเทคโนโลยี ทุนบำรุง วิทยาศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้บริการวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม</p>
<p>การจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา</p>	<p>หมายถึง กระบวนการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและทักษะที่สอดคล้องตามความต้องการของอาชีพ</p>
<p>การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ</p>	<p>หมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในอาชีพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร</p>
<p>หลักสูตรสมรรถนะ</p>	<p>หมายถึง หลักสูตรที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่แตกต่างกันในแต่ละอาชีพ</p>
<p>สมรรถนะ</p>	<p>หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ</p>
<p>ทวิภาคี</p>	<p>หมายถึง การจัดการเรียนรู้และปฏิบัติงานในอาชีพร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ ซึ่งเป็นการศึกษาที่ผู้เรียนต้องเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษา และฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการพร้อมกันไป ตามสาขาวิชานั้น ๆ</p>
<p>ทวิวุฒิ</p>	<p>หมายถึง การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ในลักษณะความร่วมมือ ระหว่างสถาบันการศึกษา ในสาขาเดียวกัน หรือเกี่ยวข้องกัน ในสาขาวิชาที่มีความคล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกัน โดยสามารถให้ประกาศนียบัตรร่วมกันของทั้งสองสถาบัน หรือให้ประกาศนียบัตรของแต่ละสถาบัน ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิวุฒิจะต้องเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาทั้งสองแห่งตามข้อตกลงและเงื่อนไขระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ร่วมกันในการบริหารจัดการ หลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษา ได้รับคุณวุฒิจากสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้</p>

ทวิศึกษา

หมายถึง การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร อาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) หรือการจัดการเรียนการสอนคู่ขนานรูปแบบผสม หน่วยกิต เป็นการจัดการเรียนการสอน โดยการบูรณาการนำเอาวิชาชีพรายวิชาต่าง ๆ เข้าไปจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ได้รับวุฒิในระดับ ประกาศียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และวุฒิ ม.๖ ด้วย

หลักสูตรบูรณาการ

หมายถึง หลักสูตรอาชีวศึกษาที่ให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพจากรายวิชาในหลักสูตรมากกว่า ๑ หลักสูตร

การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

หมายถึง การนำความรู้จากการฝึกอบรม ทักษะหรือประสบการณ์การทำงานมาใช้เทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา โดยไม่ต้องเรียนซ้ำ

บทที่ ๒

ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศ

๒.๑ สถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน

สถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน มีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในเชิงปริมาณนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ได้เพียงพอกับความต้องการกำลังแรงงานของภาคประกอบการ ทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การโรงแรมและการท่องเที่ยว รวมถึงงานด้านการบริการ และอื่น ๆ สาเหตุใหญ่ที่สำคัญมาจากนโยบายการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยการพิจารณาจากจำนวนนักเรียน ทำให้ผู้เรียนที่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นไม่ได้รับการส่งเสริมและแนะแนวให้มาเรียนสายอาชีพ แต่จะแนะนำให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาเดิม เพราะจำนวนผู้เรียนมีผลกับการได้มาซึ่งงบประมาณในการบริหารจัดการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งไม่อนุญาตให้ครูแนะแนวของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเข้าไปแนะแนวในการศึกษาต่อสายอาชีพ และสาเหตุอีกส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานเรียนเพื่อได้รับปริญญา ได้รับค่าตอบแทนที่สูง ได้งานทำที่ดี และอีกส่วนหนึ่งมาจากภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาที่เป็นไปในทางลบและในเรื่องของความปลอดภัย ซึ่งเป็นแรงจูงใจสำคัญในการเข้าเรียนในระบบอาชีวศึกษา ส่งผลให้มีผู้เรียนในทุกะดับมีจำนวนลดลง โดยเฉพาะสาขาวิชาทางด้านเกษตรกรรม อีกทั้งยังมีปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนจำนวนหนึ่งที่มีสาเหตุมาจากเรื่องของการค่าใช้จ่ายในระหว่างเรียนและปัญหาอย่างต่อเนื่องในทุกสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดการสูญเปล่าของระบบการอาชีวศึกษาเป็นอย่างมาก

ส่วนปัญหาในเชิงคุณภาพนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนให้มีทักษะและองค์ความรู้ในวิชาชีพได้เพียงพอเพื่อออกไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้จริง สมรรถนะและองค์ความรู้ที่ไม่ตรงกับความต้องการของภาคประกอบการ อาจเป็นเพราะหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับอาชีพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งปัจจุบันยังมีการจัดทำมาตรฐานอาชีพที่ดำเนินการโดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เพื่อให้สถานประกอบการได้นำสมรรถนะในมาตรฐานอาชีพไปใช้เป็นแนวทางในการรับพนักงานใหม่ด้วย แต่หลักสูตรอาชีวศึกษามีการนำมาตรฐานอาชีพนั้นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรเพียงบางหลักสูตรเท่านั้น ทำให้หลักสูตรจำนวนมากมีเนื้อหาสาระที่ไม่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการประกอบอาชีพ ในการจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาควรพิจารณาให้มีสัดส่วนการเรียนระหว่างภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ อยู่ที่อย่างน้อย ๓๐ : ๗๐ อีกทั้งควรมีการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่จำเป็นไว้ในหลักสูตรด้วย เพื่อเป็นการเพิ่มสมรรถนะให้กับผู้เรียน สามารถทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะพร้อมที่จะเข้าสู่การทำงานได้ทันที หลังสำเร็จการศึกษา เนื้อหาสาระของบทเรียนในหลักสูตรต้องมีความเชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในโลกรของการทำงานจริง ในส่วนปัญหาสถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่เปิดสอนสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของภาคประกอบการนั้น มีสาเหตุที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถเลือกเปิดสอนสาขาใดก็ได้โดยไม่ต้องพิจารณาความต้องการของสถานประกอบการ กล่าวคือ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตร

และสาขาวิชาตามความถนัดและความต้องการของสถานศึกษาเอง แต่ไม่คำนึงถึงความต้องการเรียนในหลักสูตรและสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งความต้องการกำลังแรงงานของสถานประกอบการ

๒) การขาดการปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงานที่จะสามารถนำมาช่วยวางแผนในการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ได้เพียงพอ กับความต้องการ นอกจากนี้ แม้ในกรณีที่เปิดสอนได้ตรงสาขาวิชาชีพ แต่เนื้อหาหลักสูตรก็ยังไม่ตรงกับทักษะและความรู้ความสามารถที่ภาคประกอบการต้องการ

โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของหลักสูตรกับความต้องการของสถานประกอบการนั้นเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ อาทิ

๑) ระบบการจัดทำเนื้อหาสาระของหลักสูตรการเรียนรู้ที่ถูกกำหนดโดยครูผู้สอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็นหลัก

๒) ครูผู้สอนอาชีวศึกษารุ่นใหม่ ๆ ไม่มีประสบการณ์การทำงานจริงที่เกี่ยวกับสาขาวิชาชีพจากสถานประกอบการมาก่อน ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลักสูตรการผลิตครูอาชีวศึกษา ที่มุ่งเน้นการเรียนทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติโดยเฉพาะทางด้านวิชาชีพเฉพาะ ส่งผลให้ไม่มีสมรรถนะที่จะสอนรายวิชาปฏิบัติในหลักสูตรอาชีวศึกษาได้

จากปัจจัยดังกล่าว ทำให้หลักสูตรอาชีวศึกษามีเนื้อหาในรายวิชาที่กำหนดโดยครูผู้สอน ผู้ซึ่งไม่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และความเข้าใจโลกของการทำงานจริงในสถานประกอบการ เนื้อหาของหลักสูตรที่ได้มาจึงมีลักษณะเป็น “เชิงทฤษฎีวิชาการ” มากกว่า “เชิงปฏิบัติ” ทำให้ไม่สามารถสนองตอบความต้องการกำลังแรงงานให้กับสถานประกอบการได้ ในขณะเดียวกันแม้หลักสูตรการเรียนการสอนจะเน้นสอนในทักษะความรู้ที่ภาคประกอบการต้องการก็ตาม แต่ตัวผู้เรียนเองยังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ และขาดทักษะวิชาชีพทำให้ขาดความมั่นใจและไม่สามารถทำงานได้จริง

ปัจจัยที่ทำให้ระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาขาดคุณภาพ อีกประการ คือ การขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะครูผู้สอนในสาขาวิชาชีพเฉพาะทางที่มีจำนวนไม่เพียงพอในการจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการจ้างครูอัตราจ้างในการจัดการเรียนการสอนแทน โดยครูอัตราจ้างที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าคุณวุฒิการศึกษาและไม่มี ความมั่นคงในอาชีพ ทำให้เมื่อทำการสอนได้สักระยะ ก็จะมีการปรับเปลี่ยนโยกย้าย เนื่องจากครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ลาออกหรือเปลี่ยนงานใหม่ ทำให้ต้องเปลี่ยนครูผู้สอนใหม่อยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่มีความต่อเนื่อง เป็นสถานการณ์ที่ปรากฏในลักษณะเช่นนี้ มาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีอัตราบรรจุเพิ่ม แต่ก็ยังมีไม่เพียงพอ กับความต้องการครูวิชาชีพของแต่ละวิทยาลัย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน โดยไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จึงส่งผลต่อกระบวนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว ครูผู้สอนในปัจจุบันก็ไม่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะทางด้านเทคโนโลยีเพื่อบูรณาการจัดการศึกษาให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจหรือบูรณาการจัดการเรียนรู้ด้วยทักษะสมัยใหม่ต่าง ๆ ให้เกิดความน่าสนใจได้ อีกทั้งยังมีวัสดุ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ทำให้การเรียนอาชีวศึกษาจึงเน้นการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและหยุดเรียนหรือหลุดออกจากระบบการเรียนไปในที่สุด เมื่อพิจารณากระบวนการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาแล้วนั้น คนส่วนใหญ่เข้าใจว่า การจัดการศึกษาอาชีวศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาทางด้านอาชีพ

เพื่อผลิตกำลังคนเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมเท่านั้น ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการจัดการอาชีวศึกษาสามารถที่จะผลิตบุคลากรในหลากหลายสาขาวิชาชีพ เพื่อเข้าสู่ภาคประกอบการ ทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม ศิลปะ หัตถกรรม การท่องเที่ยว การบริการ และอื่น ๆ ซึ่งทุกศาสตร์ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศอย่างมาก ซึ่งจะต้องหาแนวทางแก้ไขและต้องมีวิธีการประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจเพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้องและสร้างแรงจูงใจให้มีผู้เข้าเรียนวิชาชีพอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.๒๕๕๑ มีเจตนารมณ์ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะมาตรา ๑๐ (๑) ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจไปยังสถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษา แต่ในข้อเท็จจริง พบว่านับแต่พระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวมีผลบังคับใช้มากกว่า ๑๐ ปี จนถึงปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาก็ยังไม่มีกระจายอำนาจไปยังสถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัด ซึ่งในพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ ได้บัญญัติให้มีการจัดตั้ง “สถาบันการอาชีวศึกษา” โดยการรวมเอาสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความพร้อมในพื้นที่ใกล้เคียงกัน จัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน ๒๓ สถาบัน ซึ่งจำนวนนี้รวมสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร จำนวน ๔ สถาบันด้วย แต่ก็ยังมีวิทยาลัยอีกจำนวนหนึ่ง มากกว่า ๒๐๐ วิทยาลัยไม่ได้เข้าร่วมในสถาบันฯ แต่ขึ้นตรงอยู่กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน ๑ ระบบ ๒ รูปแบบ ทำให้เกิดปัญหาทุกด้านตามมา ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนดทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการที่ต้องมีการกระจายอำนาจให้สถาบันการอาชีวศึกษา มีสถานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้การบริหารงานทั้งด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณเกิดความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และเกิดผลดีต่อการพัฒนาในทุกด้าน

สถาบันการอาชีวศึกษามีภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาวิชาต่าง ๆ สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่สังกัดในสถาบันการอาชีวศึกษานั้น แต่กลับไม่มีการกระจายอำนาจลงมา ทำให้การบริหารทั่วไป งานวิชาการ งานบุคลากร และงบประมาณ ยังอยู่ภายใต้อำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทำให้สถาบันการอาชีวศึกษาเปรียบเสมือนเป็นเพียงวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งเท่านั้น ทั้งที่ในข้อเท็จจริง สถาบันการอาชีวศึกษาต้องกำกับดูแลสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดหลายแห่ง งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร จึงมีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการให้กับสถาบันการอาชีวศึกษาอย่างเพียงพอและเท่าเทียมกันในทุกสถาบันฯ ส่งผลต่อกระบวนการจัดการศึกษาที่ไม่มีความพร้อม ทำให้การจัดการศึกษาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ส่งผลต่อไปยังความเชื่อมั่นของผู้ปกครองในการส่งผู้เรียนเข้าเรียน ประเด็นนี้ยิ่งทำให้จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อจำนวนนักศึกษาลดลงแล้วงบประมาณที่แต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาได้รับก็ลดลงตามลำดับ ซึ่งการจัดสรรงบประมาณแบบเงินอุดหนุนรายหัวนี้อาจต้องมีการทบทวนเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยควรพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสมและความจำเป็นจะทำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษาเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้

ในขณะที่เดียวกันบทบัญญัติในมาตรา ๒๐ ของพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับที่มาของรายได้ของสถาบันฯ จากแหล่งต่าง ๆ นั้น สถาบันการอาชีวศึกษาก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไม่มีการกระจาย

อำนาจอย่างชัดเจนไปยังสถาบันการอาชีวศึกษา และไม่มีการออกกฎหรือระเบียบใดที่ให้อำนาจสถาบันการอาชีวศึกษาได้แสวงหารายได้ให้กับสถาบันฯ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่กำหนด ซึ่งหากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไม่มีการกระจายอำนาจอย่างจริงจัง หรือออกกฎระเบียบต่าง ๆ มาบังคับใช้ให้ชัดเจน สถาบันการอาชีวศึกษาก็จะไม่สามารถที่จะแสวงหารายได้เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาและสนับสนุนภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในกำกับดูแล ประเด็นดังกล่าวทำให้เสียทั้งโอกาสและเสียทั้งประโยชน์จากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่มีอยู่ของสถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็นอย่างมาก

การศึกษาวិเคราะห์สถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบันจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงเป็นความท้าทายที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะต้องเร่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นปัญหา ทั้งในเรื่องของกฎหมายต่าง ๆ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ งานบริหารทั่วไป และการบริหารวิชาการ และที่สำคัญคือต้องขับเคลื่อนกลไกที่เกี่ยวข้องให้เกิดการกระจายอำนาจลงไปสู่สถาบันอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างจริงจังเพื่อทำให้เกิดการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามความต้องการของสถานประกอบการสามารถสร้างอาชีพของตนเองได้ จะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างดี

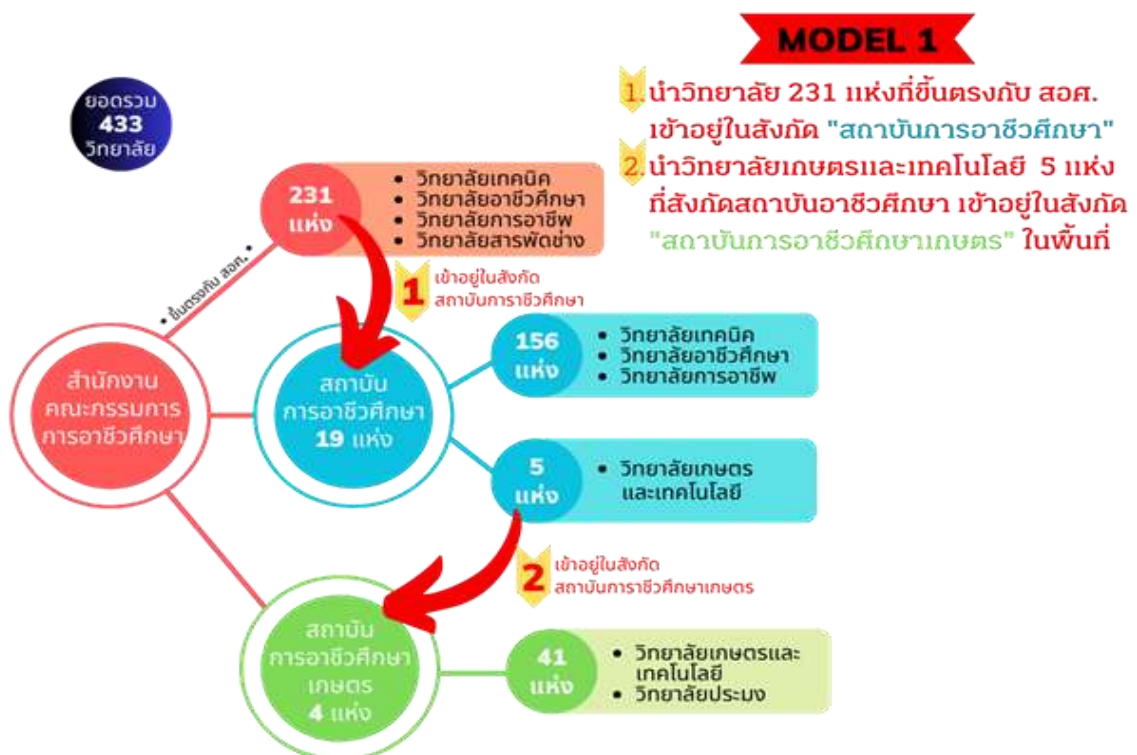
รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ” ฉบับนี้ นั้น จะมีการสังเคราะห์จากรายงานการพิจารณาการศึกษา ของคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ที่ได้ดำเนินการผ่านมาแล้ว โดยเน้นประเด็นที่สำคัญ ๔ ประเด็น คือ ระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล รวมทั้งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

๒.๒ ประเด็นการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

การพิจารณาศึกษา เรื่อง “การวิเคราะห์ประเด็นการจัดการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา” ของคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้จัดทำสรุปรายละเอียดของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา โดยวิเคราะห์จากพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มีการพิจารณาเรียงลำดับรายมาตราแล้ว พบว่าในแต่ละมาตรายังมีข้อความและถ้อยคำที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงต้องมีการทบทวนกฎหมายดังกล่าวโดยเร่งด่วน ทั้งในส่วนของเนื้อหาสาระและความเชื่อมโยงกันในมาตราต่าง ๆ รวมไปถึงการออกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้น จึงควรต้องมีการเสนอเพื่อปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในปัจจุบัน ซึ่งในส่วนนี้คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษารายละเอียดและสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ และมีการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของเนื้อหาสาระในมาตราต่าง ๆ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้เป็นการเบื้องต้น โดยเน้นหลักการในการกระจายอำนาจ เพื่อให้สภาสถาบันการอาชีวศึกษาและสภาวิชาการเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการที่มีความเป็นอิสระ มีความคล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้อย่างแท้จริง โดยมีประเด็นข้อกฎหมายที่น่าพิจารณาในเรื่องดังกล่าว ได้แก่

๒.๒.๑ การจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา ตามบัญญัติในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้รวมสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในพื้นที่ใกล้เคียง ๓ - ๔ จังหวัดจัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา ในปี ๒๕๕๕ จำนวน ๑๙ สถาบัน และในปี ๒๕๕๖ ได้จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาทางด้านเกษตรกรรมอีกจำนวน ๔ สถาบัน แม้จะมีการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ แล้วนั้นก็ยังมีสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวนมากกว่า ๒๐๐ แห่งที่ไม่ได้เข้าสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา แต่ปฏิบัติงานและบริหารงานภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทำให้เป็นปัญหาในการบริหารจัดการเป็นการบริหารที่มีผลกระทบทางด้านงบประมาณ อัตราค่าจ้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพราะมีการบริหารงาน ๒ ระบบ คือ วิทยาลัยที่สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา และอีกส่วนหนึ่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การกระจายอำนาจไปให้สถาบันการอาชีวศึกษาในหลายเรื่อง ยังไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติ เพราะยังไม่มีกฎหมายรองรับและไม่มีการมอบอำนาจให้สถาบันการอาชีวศึกษา ดำเนินการได้ จึงทำให้มีผลกระทบในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะเรื่องของงบประมาณที่ยังอยู่ภายใต้การกำหนดแผนงาน โครงการ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ส่งผลให้สถาบันการอาชีวศึกษาไม่สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพได้ เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาในประเด็นดังกล่าว คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จึงได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนสถาบันการอาชีวศึกษาสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ” จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จึงได้ออกแบบโครงสร้างการบริหารจัดการของสถาบันการอาชีวศึกษา โดยให้ทุกวิทยาลัยต้องสังกัดในสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปตามเป้าประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา เป็น ๔ รูปแบบ คือ

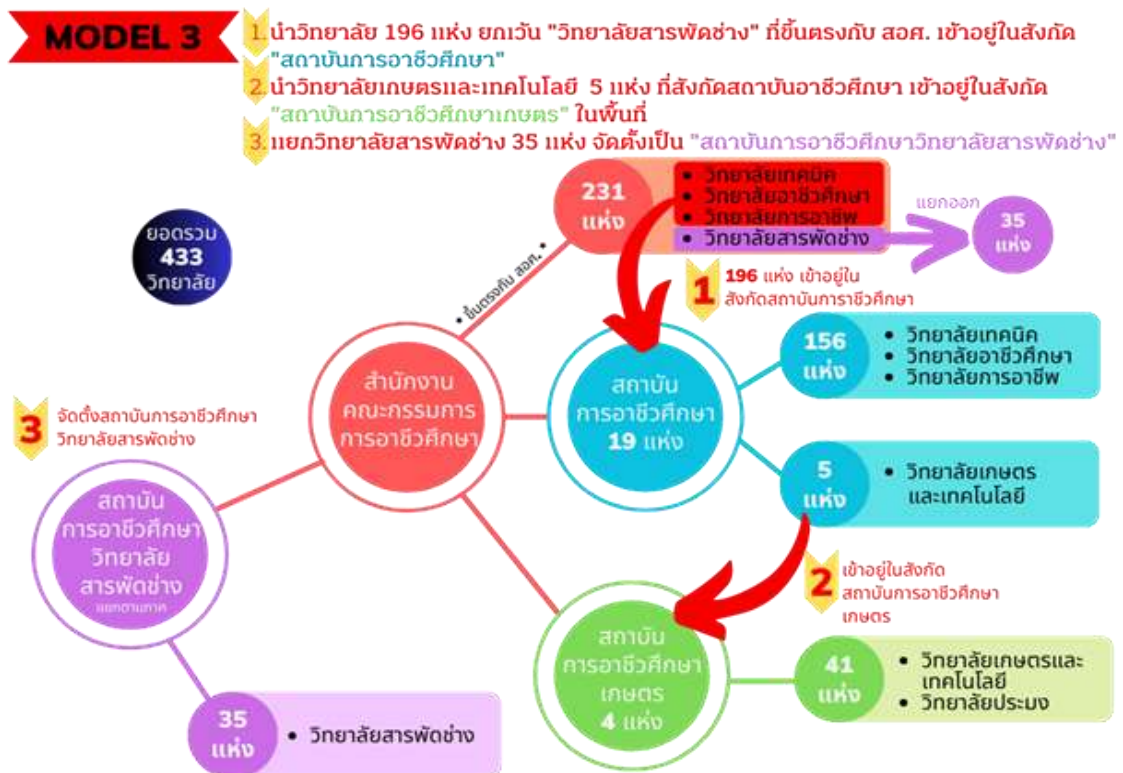
๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐทั้งหมดเข้าสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาที่มีอยู่เดิม คือ สถาบันการอาชีวศึกษา ๑๙ แห่ง และ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ๔ แห่ง

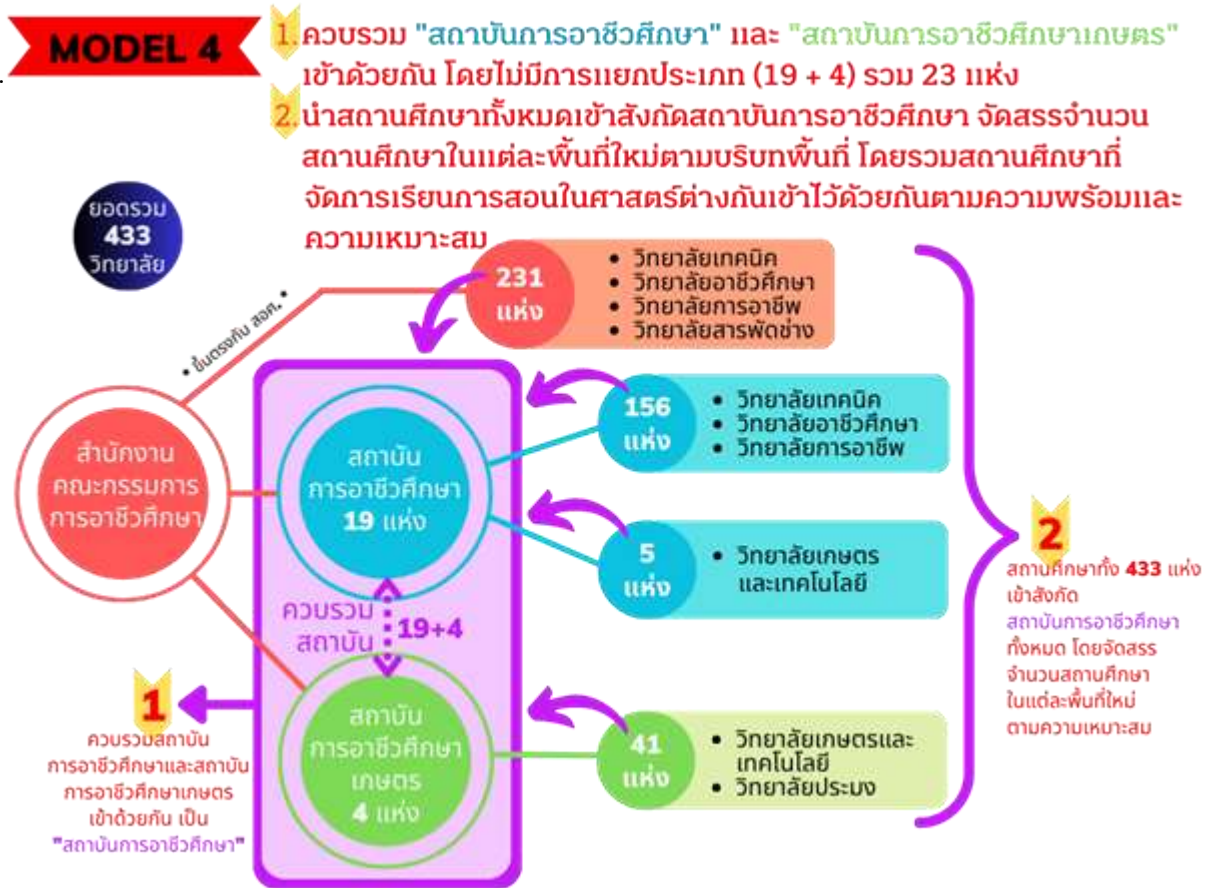
๒) จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเพิ่มจากเดิม โดยกำหนดให้สถาบันการอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง มีสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดไม่เกิน ๑๕ วิทยาลัย

๓) ตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่าง โดยการนำวิทยาลัยสารพัดช่าง จำนวน ๒๕ แห่ง ออกมาจัดตั้งเป็นสถาบัน การอาชีวศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างเป็นการเฉพาะ

๔) นำสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งหมดเข้าสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน ๒๓ สถาบัน โดยไม่มีการแยกประเภทของสถาบันการศึกษาแบบเดิม โดยทำการจัดกลุ่มสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งในแต่ละพื้นที่เข้าไปเข้าสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ตามบริบทพื้นที่

ประเด็นสำคัญในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยสิ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะต้องเร่งดำเนินการโดยด่วน คือ การนำสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งหมด เข้าสู่การกำกับดูแลของสถาบันการอาชีวศึกษาที่มีอยู่เดิมหรือตั้งใหม่เพิ่มเติมตามรูปแบบที่นำเสนอไว้เป็นแนวทาง อีกทั้งยังต้องเร่งดำเนินการจัดทำ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อกระจายอำนาจ ในการบริหารจัดการไปยังสถาบันการอาชีวศึกษา ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร รวมทั้งการจัดการเรียนการสอน จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันการอาชีวศึกษา ในการทำหน้าที่ในฐานะนิติบุคคลอย่างแท้จริง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยภาครัฐ ต้องมีขนาด ที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่กำกับหรือในการให้บริการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๒.๒.๒ การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

ตามบัญญัติในมาตรา ๕๖ ของพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา การพัฒนาบุคลากร และความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย (๑) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่สถานประกอบการหรือเอกชนมอบให้แก่กองทุน หรือที่มีผู้บริจาค หรืออุทิศให้แก่กองทุน (๒) เงินที่ได้รับจากต่างประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ (๓) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน (๔) รายได้หรือผลประโยชน์อื่นของกองทุน ประกอบกับในมาตรา ๕๗ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของกองทุน

เอาไว้ตอนหนึ่งว่า เงินกองทุนให้ใช้จ่ายได้ ดังต่อไปนี้ (๑) การดำเนินงานและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ หลักสูตร กิจกรรม มาตรฐานสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และการพัฒนาบุคลากร รวมถึงนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบัน สถานประกอบการ และ ครูฝึก ในสถานประกอบการ ตลอดจนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานดังกล่าว (๒) การให้กู้ยืมแก่ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อใช้จ่ายในการประกอบอาชีพโดยอิสระ (๓) เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และในการเบิกจ่ายเงินกองทุนดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนด ในปัจจุบัน พบว่า ยังไม่มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ จึงทำให้ กองทุนฯ นี้ ยังไม่สามารถที่จะใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญ ในการพัฒนาการอาชีวศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗ ได้

จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา” โดยคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้นำเสนอแนวทางไว้ โดยดำเนินการ ๗ ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

๑) พิจารณาข้อกฎหมาย ที่ทำให้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไม่สามารถจัดตั้ง เพื่อดำเนินการตามหลักการและแนวคิดในการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

๒) กำหนดวิธีการ ในการแก้ไข กฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นปัญหาทำให้ในการจัดตั้งกองทุนฯ ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ

๓) แต่งตั้งคณะทำงาน ให้ทำหน้าที่ในการจัดทำเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

๔) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมในการประชาพิจารณ์ ร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้น

๕) ดำเนินการในการจัดตั้ง กองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ และหาบุคลากรในการดำเนินการในเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ

๖) พัฒนาระบบงาน ของกองทุนฯ โดยเฉพาะทางด้านบัญชี และการเงิน ให้เชื่อมโยงกับกรมสรรพากร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้

๗) ระดมเงินทุน จากการบริจาค โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ต่างๆ เพื่อนำเงินจากกองทุนมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อพิจารณามอบทุนให้กับผู้เรียน ครู/บุคลากร และสถานศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ในแต่ละปีการศึกษา อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นำแนวทางดังกล่าวไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อทบทวนและพิจารณาในการดำเนินการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ” ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยด่วน อันจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา เพื่อช่วยให้สถานศึกษามีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในส่วนที่ไม่มีเงินงบประมาณรองรับ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนา ส่งเสริมและสามารถสร้างแรงจูงใจในการเข้าเรียนสายวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น

๒.๒.๓ การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ ได้บัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีไว้ความตอนหนึ่งว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดได้โดยรูปแบบ (๓) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่าง

สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่อง การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่ง ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือ หน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ สถาบันสามารถจัดการศึกษาดังกล่าวได้ในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ สถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ แนวทางการจัดทำร่างกฎหมายส่งเสริมการจัด การศึกษาเพื่ออาชีพระบบทวิภาคี ” โดยคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการ การศึกษา วุฒิสภา ได้ศึกษารายละเอียดและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปว่าพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศและมีผลบังคับใช้มากกว่า ๑๐ ปี จนถึงปัจจุบัน การจัดการศึกษา อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่เป็นการเตรียมบุคลากรให้พร้อมเพื่อรองรับการขาดแคลนอัตรากำลังคน ในอนาคต ซึ่งสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษานั้น จะได้รับสิทธิประโยชน์ในทางภาษี หรือ การลดหย่อนภาษีตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นการให้สิทธิสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์ วิชาชีพในสถานประกอบการในลักษณะของหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นหรือที่เรียกว่า Training แต่การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นลักษณะการเรียนการสอนตามหลักสูตร ของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เรียกว่า Education ดังนั้น การนำผู้เรียนเข้ามา ฝึกงานหรือประสบการณ์วิชาชีพในลักษณะดังกล่าวจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการ ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักสูตรหรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงแรงงานกำหนดไว้ การขอ ลดหย่อนภาษีหรือใช้สิทธิประโยชน์ในทางภาษีสำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบ ทวิภาคีนั้น ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษายังไม่มีกฎหมายที่ให้อำนาจและ วางหลักเกณฑ์ให้สามารถดำเนินการเรื่องดังกล่าวได้โดยตรง แต่การดำเนินการในส่วนดังกล่าวจะใช้ การอ้างอิงและอาศัยการเทียบเคียงกฎหมายของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริม การพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ มาใช้เป็นเกณฑ์ ในการขอลดหย่อนภาษีให้กับสถานประกอบการโดยอนุโลม ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการขอลดหย่อนภาษี ของสถานประกอบการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรต้องจัดทำร่างกฎหมายส่งเสริม การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพระบบทวิภาคีเป็นการเฉพาะ โดยได้แสดงแนวทาง การจัดทำร่างกฎหมายไว้ ในรายงานฯ ฉบับดังกล่าวแล้ว เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้พิจารณานำไปใช้ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้มีคุณภาพ และมีจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า ประเด็นการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์นั้น สิ่งสำคัญ คือ การปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เป็นปัญหาในการบริหารงานใน ๓ เรื่องที่สำคัญ เกี่ยวกับ สถาบันการอาชีวศึกษา กองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ รวมทั้งการจัด การศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาอาชีวศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นได้

๒.๓ ประเด็นการบริหารงานวิชาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่สัมมาอาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนด นโยบายให้กับสถาบันการอาชีวศึกษา และวิทยาลัยฯ ในสังกัดที่จะต้องดำเนินการในการบริหารงาน

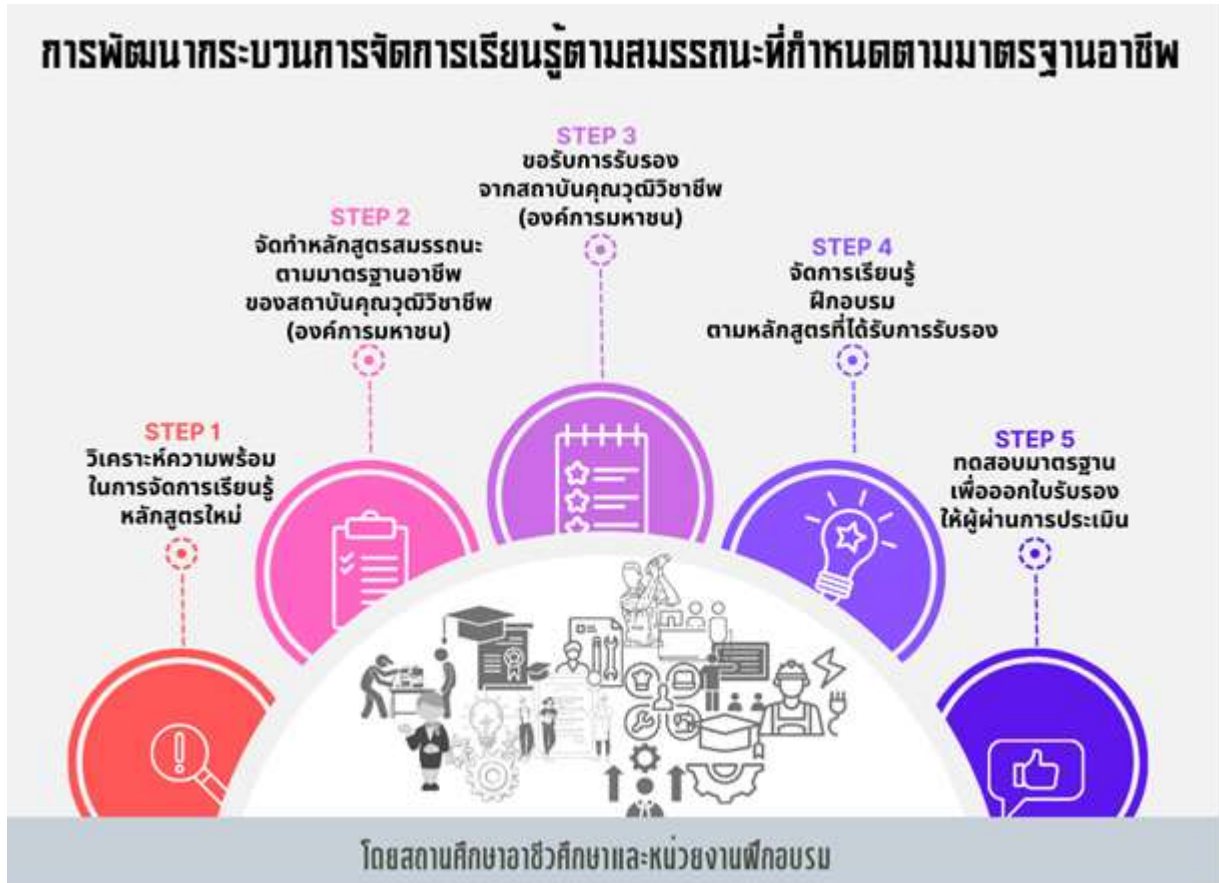
วิชาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีสัมมาอาชีพ สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี แต่ช่วงเวลาที่ผ่านมากลับพบว่าผู้เรียนอาชีวศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลบทวิเคราะห์จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ตามความสนใจของผู้เรียน” ซึ่งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้นำเสนอภาพสะท้อนบริบทการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในปัจจุบันที่ประสบปัญหา ทั้งในเรื่องของคุณภาพและปริมาณ กระบวนการจัดการศึกษาที่ไม่ตอบโจทย์การทำงาน เนื่องจากหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีการพัฒนาและปรับปรุงให้มีความทันสมัย ใช้เวลาเรียนในหลักสูตรค่อนข้างนาน แต่กลับไม่ทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและทักษะตรงตามสายงาน หรือความต้องการที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ทันที หลังสำเร็จการศึกษา และมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่หลักสูตรการเรียนการสอนก็ยังไม่มีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ทันสมัยสอดคล้องกับการทำงานในอาชีพใหม่ได้ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนส่วนหนึ่งหลุดออกไปจากระบบการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปัจจุบันไม่ตอบโจทย์ต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพอิสระ มีสาเหตุมาจากหลักสูตรมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นต้องใช้ประกอบอาชีพ และสถานอาชีวศึกษาขาดแคลนทรัพยากรในทุกด้าน จึงเป็นความท้าทายที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเด็นต่าง ๆ เช่น

๒.๓.๑ พัฒนาการกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ตามความสนใจของผู้เรียน

ข้อมูลบทวิเคราะห์จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ตามความสนใจของผู้เรียน” ซึ่งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้วิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าวไว้ ดังนี้ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดในปัจจุบัน มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่มีปรัชญาในการจัดการเรียนรู้เพื่อผลิตและพัฒนาผู้เรียนเข้าสู่การประกอบอาชีพนั้น หากไม่มีการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้อบรมรวมทั้งกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ก็ยากที่จะมีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษา แต่ผู้เรียนจะไปเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดอาชีพในยุคดิจิทัลขึ้นมามากมาย บางอาชีพสามารถทำงานผ่านอินเทอร์เน็ตได้โดยไม่ต้องใช้เงินลงทุน บางอาชีพเพียงใช้องค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับประเภทของงานใหม่ ๆ ก็สามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้มากกว่าที่จะมาเสียเวลาเรียนในระบบปกติ มีการแบ่งกลุ่มอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน คือ ๑) กลุ่มอาชีพผ่านระบบออนไลน์ เช่น ขายของออนไลน์ You Tuber หรือ Vlogger ครูสอนออนไลน์หรือติวเตอร์ออนไลน์ (Online Educator) ๒) กลุ่มอาชีพที่ต้องปฏิบัติงานในที่ตั้ง อาทิ เช่น นักวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analyst) นักวิเคราะห์ระบบคอมพิวเตอร์ (Computer Systems Analyst) นักรีวิว (Reviewer) ซึ่งในแต่ละอาชีพ จะเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential learning) หรือการเรียนรู้จากการลงมือทำเป็นหลัก ลักษณะของหลักสูตรอาชีวศึกษา ที่ควรจะเป็น คือ เรียนรู้และปฏิบัติพร้อมกันไปเฉพาะที่จะไปประกอบอาชีพ โดยควรจัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่ใช้ระยะเวลาแตกต่างกันในแต่ละหลักสูตร ไม่ใช่หลักสูตรการเรียนในระบบปัจจุบัน

ในการวิเคราะห์เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ตามความสนใจของผู้เรียนควรมีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นใหม่ โดยนำเอามาตรฐานอาชีพที่กำหนดและรับรองจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ที่มีการกำหนดสมรรถนะในแต่ละอาชีพไว้แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำหลักสูตรที่เป็นความต้องการและมีผู้สนใจที่จะเรียนรู้ในการนำไปประกอบอาชีพ โดยกำหนด

ขั้นตอน คือ ๑) วิเคราะห์ความพร้อมในการจัดการเรียนรู้หลักสูตรใหม่ ๒) จัดทำหลักสูตรสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ๓) ขอรับการรับรองจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานรับรองในอาชีพนั้น ๆ ๔) จัดการเรียนรู้/ฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ได้รับการรับรอง ๕) ทดสอบมาตรฐานเพื่อออกใบรับรองให้ผู้ผ่านการประเมิน ดังภาพ

จากขั้นตอน ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรใหม่ตามความสนใจของผู้เรียนนี้ จะทำให้ผู้เรียนได้นำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพ นอกจากนั้น ถ้าหากต้องการหรือประสงค์ที่จะได้คุณวุฒิทางการศึกษาเพิ่มเติม ก็สามารถนำไปรับรองผลที่ได้รับไปใช้เพื่อการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ได้อีกด้วย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงต้องดำเนินการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ตามความสนใจของผู้เรียนโดยเร่งด่วนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้

๒.๓.๒ การบูรณาการความรู้สู่หลักสูตรนวัตวิถีเกษตรเชิงธุรกิจ ข้อมูลบทวิเคราะห์จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การบูรณาการความรู้สู่หลักสูตรนวัตวิถีเกษตรเชิงธุรกิจ” โดยคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ทำการศึกษาข้อมูลพบว่า นอกเหนือจากหลักสูตรใหม่ที่จะต้องเร่งพัฒนาให้เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียนแล้วนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่เดิมโดยการบูรณาการหลักสูตรต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลดีในการเลือกอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรทางด้านการเกษตร ที่เดิมมุ่งเน้นในการเป็นเกษตรกร หรืออาชีพทางด้านการเกษตร จากวิเคราะห์ จากความเชื่อมโยงหลักสูตรทางด้านเกษตรกรรม บริหารธุรกิจ คหกรรม และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการความรู้สู่หลักสูตรนวัตวิถีเกษตร

เชิงธุรกิจโดยใช้แนวคิดจากการนำสมรรถนะหลังสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษาทุกระดับ มาวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงและบูรณาการร่วมกันของหลักสูตรการศึกษา ทางด้านเกษตรกรรม ด้านบริหารธุรกิจ ด้านคหกรรม และด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พัฒนาเป็นหลักการและแนวคิดสำคัญ ในการบูรณาการความรู้สู่หลักสูตรนวัตวิถีเกษตรเชิงธุรกิจ โดยวิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่าง ของหลักสูตรว่า สามารถดำเนินการได้ใน ๓ รูปแบบ คือ

๑) พัฒนาจากหลักสูตรเกษตรกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการธุรกิจเกษตร

๒) พัฒนาหลักสูตรใหม่ คือ หลักสูตรนวัตวิถีเกษตรเชิงธุรกิจ โดยการนำอาชีพที่ผู้เรียน มีความประสงค์จะไปประกอบอาชีพทำหลังสำเร็จการศึกษามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะความเชี่ยวชาญ (Professional Competency) และสมรรถนะในหน้าที่ เฉพาะสาขา (Functional Competency) ในแต่ละอาชีพ เพื่อนำพิจารณา สังเคราะห์และวิเคราะห์ ว่าจะต้องใช้องค์ความรู้และทักษะอะไรบ้าง เพื่อใช้ประกอบในการกำหนดรายวิชาในกลุ่มสมรรถนะ วิชาชีพเฉพาะ และกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก

๓) บูรณาการหลักสูตรจากหลักสูตรเกษตรกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการธุรกิจ เกษตร ร่วมกับหลักสูตร คหกรรม ศิลปกรรม และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง มาบูรณาการหลักสูตรร่วมกันให้เป็นหลักสูตรใหม่

จากแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบ สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ทั้งระบบ โดยพิจารณาจากความสนใจ ของผู้เรียนและอาชีพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น โดยใช้การบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีการจัดการเรียน การสอนอยู่แล้วมาพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่หลากหลาย และสามารถต่อยอดธุรกิจจากงาน ทางด้านการเกษตรสู่ธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องได้อย่างครบวงจร อันจะเป็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ประกอบ อาชีพได้เป็นอย่างดี จึงควรนำหลักการดังกล่าวไปใช้ในการบูรณาการหลักสูตรอื่น ๆ ต่อไป

๒.๓.๓ การพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาฐานสมรรถนะที่เน้นรูปแบบการจัดการศึกษา โดยบูรณาการการเรียนรู้รวมกับการทำงาน เพื่อเข้าสู่การมีงานทำ นโยบายด้านการอาชีวศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ และยุทธศาสตร์การปฏิรูปการอาชีวศึกษา และแนวทางการพัฒนาอาชีวศึกษา ในด้านการผลิตและการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของประเทศ กำหนดให้การผลิต และพัฒนากำลังคน เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เศรษฐกิจและสังคม ให้ตอบสนองต่อ ความต้องการ (Demand Driven) จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึก อบรมให้กำลังคนที่จบการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรม มีสมรรถนะตามที่สถานประกอบการต้องการ จึงต้องจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะ (Competency Based Education and Training) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐาน สมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่มาจากมาตรฐานอาชีพ (Occupational standards) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าสู่ระบบคุณวุฒิวิชาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) โดยต้องมี การนำระบบคุณวุฒิวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ วิชาชีพที่ตรงกับมาตรฐานอาชีพ รวมทั้งใช้กระบวนการในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ รวมกับการทำงาน สำหรับอาชีวศึกษาโดยเน้นรูปแบบทวิภาคี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพ ได้ทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา

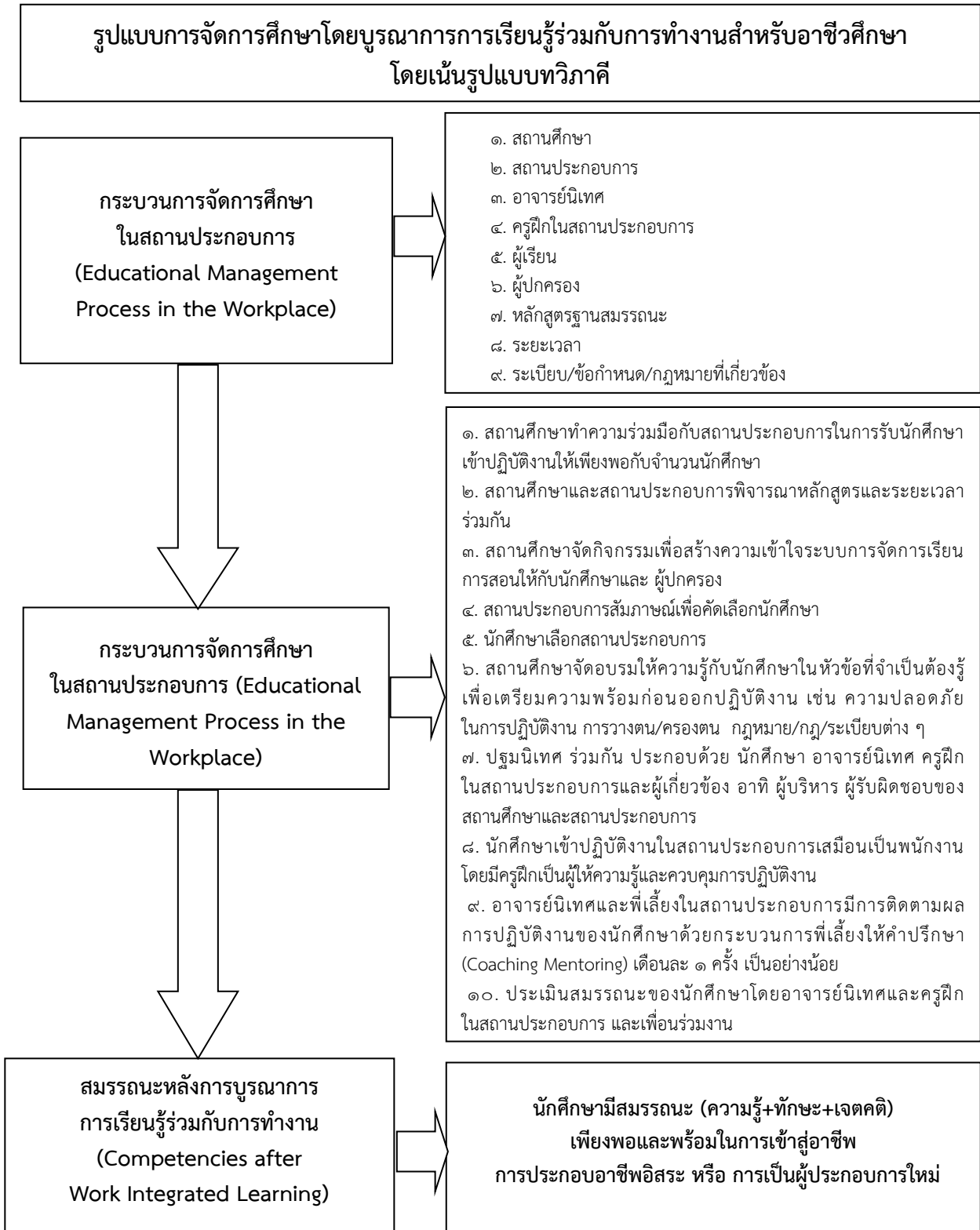
ข้อมูลวิเคราะห์จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ยุทธศาสตร์และข้อเสนอ แนวทางในการจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อรองรับโครงการเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC)” โดยคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ทำการวิเคราะห์ พบว่า แนวทางการจัดทำหลักสูตร อาชีวศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อรองรับโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ส่วนหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ คือ บทบาทของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ในการจัดทำมาตรฐานอาชีพ และภาคเอกชน ที่จะต้องร่วมกำหนดหลักสูตรอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้ หลักสูตรฐานสมรรถนะที่ตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นหลักสูตร ที่ได้พัฒนาขึ้น ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสามารถประยุกต์ใช้เป็นมาตรฐานกลาง ในสายวิชาชีพนั้น ๆ ได้ ดังแสดงในภาพ

แนวทางการจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อรองรับโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ที่ได้นำเสนอไว้นี้ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้นำไปพิจารณาประกอบการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะในหลักสูตรอื่น ๆ โดยใช้แนวทางเดียวกันนี้ก็ได้ และสามารถใช้ขั้นตอนในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ สู่อาชีพใหม่ตามความสนใจของผู้เรียน ประกอบการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมด้วยก็ได้

สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรฐานสมรรถนะของอาชีวศึกษา สามารถมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษาได้นั้น จะต้องมีกระบวนการในการจัดการศึกษาที่สอดคล้อง กับหลักสูตรด้วย โดยที่ข้อมูลวิเคราะห์จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การจัดการศึกษา โดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี” ตามที่คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา

วุฒิสภา ได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ อย่างละเอียดนั้น จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้ง ๔ ระบบ ได้แก่ ระบบทวิภาคี (Dual System) ระบบการฝึกงาน (Apprentice) สหกิจศึกษา (Cooperative Ed.) และการฝึกหัด (Internship) โดยจะนำระบบทวิภาคีที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมาบูรณาการกับระบบอื่น ๆ และจัดทำเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงานสำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี ได้ดังแสดงไว้ในภาพ

จากรูปแบบที่ได้ทำการวิเคราะห์ โดยใช้ระบบทวิภาคี (Dual System) และระบบการฝึกงาน (Apprentice) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ดำเนินการอยู่มาบูรณาการร่วมกับระบบสหกิจศึกษา (Cooperative Ed.) และระบบการฝึกหัด (Internship) ที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการอยู่นั้น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงานสำหรับอาชีวศึกษาได้ แต่สถานศึกษาอาชีวศึกษาควรพิจารณาปรับเพิ่มกระบวนการในการจัดการศึกษาหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ (Educational Management Process in the Workplace) และเพิ่มเติมสมรรถนะหลังการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Competencies after Work Integrated Learning) ให้สอดคล้องกับรูปแบบของแต่ละประเภทวิชาและสาขางาน ในแต่ละอาชีพที่มีความแตกต่างกันด้วย ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานสำหรับอาชีวศึกษาโดยเน้นรูปแบบทวิภาคีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาแรงงานของประเทศในการเตรียมคนเพื่อเข้าสู่โลกของงาน ให้ความรู้ สมรรถนะ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติที่จะนำไปสู่ความเป็นพลเมืองที่สามารถสร้างผลผลิต มีความรับผิดชอบ และยอมรับศักดิ์ศรีของการทำงาน อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่ยั่งยืน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอาชีวศึกษาในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องจัดทำนโยบายในการส่งเสริมให้ดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรทวิภาคีให้สอดคล้องกับขนาดและความสามารถของสถานประกอบการ โดยเฉพาะกลุ่มที่ประกอบธุรกิจ SME ภายใต้อาณัติของสถานประกอบการ แต่ในข้อเท็จจริงพบว่า หลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีจำนวนน้อยที่สอดคล้องกับขนาดและความสามารถของสถานประกอบการรองรับ ส่วนใหญ่เป็นการนำหลักสูตรปกติมาปรับในส่วนของวิชาชีพเลือกเท่านั้น ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาทวิภาคีเป็นการเฉพาะบางหลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานหรือความสนใจของผู้เรียนก็ควรที่จะมีการยกเลิกและจัดทำหลักสูตรใหม่ ๆ ขึ้นแทนที่เป็นไปตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลบทวิเคราะห์ในรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง “ ข้อเสนอเชิงนโยบายว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการมีงานทำ ” โดยคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้จัดทำสรุปแนวทางการบริหารจัดการศึกษาไว้โดยพิจารณาจากหลักสูตร ครูผู้สอน กระบวนการในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นได้

๒.๓.๔ ระบบธนาคารหน่วยกิตสำหรับการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของกำลังคนและแรงงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ข้อมูลบทวิเคราะห์จากรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง “ การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน ” เป็นรายงานการพิจารณาการศึกษาที่คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงโลกการศึกษาและโลกการทำงานเข้าด้วยกัน เพื่อยกระดับแรงงานที่ต้องการคุณวุฒิทางด้านอาชีวศึกษาที่สูงขึ้น ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีและปฏิบัติการ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดตั้งธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานที่เชื่อมโยงโลกการศึกษาและโลกการทำงานสำหรับสถานศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษาของประเทศไทย โดยรายงานฯ ฉบับดังกล่าว ได้นำเสนอ

ร่างความเป็นไปได้ของการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงานสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา ดังแสดงไว้ตามภาพ

โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรจะนำไปพิจารณาในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน สำหรับให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา /สถาบันการอาชีวศึกษา ได้นำไปใช้ในระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อีกด้วย

ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ที่ได้ให้ความสำคัญกับระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานเพื่อพัฒนาแรงงาน และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยเร่งสร้างความเข้มแข็งในเรื่องของกลไกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาและจัดทำระบบการทดสอบ ระบบการวัดและประเมินผล ระบบการสะสมหน่วยกิต การศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย รวมทั้งประสบการณ์จากการทำงานด้วย

การพัฒนาสมรรถนะการทำงานในโลกการทำงาน โดย ๒ หน่วยงานหลัก ได้แก่ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน รวมทั้งการรับรอง

สมรรถนะอาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานในระดับต่าง ๆ เพื่อยกระดับอาชีพและฝีมือแรงงานให้เป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน และสถานประกอบการ ตลอดจนการจ่ายค่าตอบแทนตามความสามารถของการทำงานหรือระดับสมรรถนะต่าง ๆ โดยทั้งสองหน่วยงานข้างต้นจะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพในการจัดทำมาตรฐานอาชีพ และเป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานอาชีพ และมาตรฐานฝีมือแรงงาน ในขณะที่เดียวกันสถานศึกษา อาชีวศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษา จะทำหน้าที่เป็นกลไกที่สำคัญในการเชื่อมโยงโลกของการศึกษา และโลกของการทำงานผ่านระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งคณะอนุกรรมการการศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ศึกษาและจัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง “การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สำหรับอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” และได้มีการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อให้ได้คุณวุฒิวิชาชีพและคุณวุฒิการศึกษา โดยผ่านกระบวนการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มีรายละเอียดในการดำเนินการที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ นำสมรรถนะซึ่งต้องปฏิบัติได้ตามหน้าที่ (Functional Competence) กับมาตรฐานรายวิชาในหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และมาตรฐานอาชีพ ของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) หรือ สคช. มาวิเคราะห์เพื่อหาความสอดคล้องและความเชื่อมโยงกัน

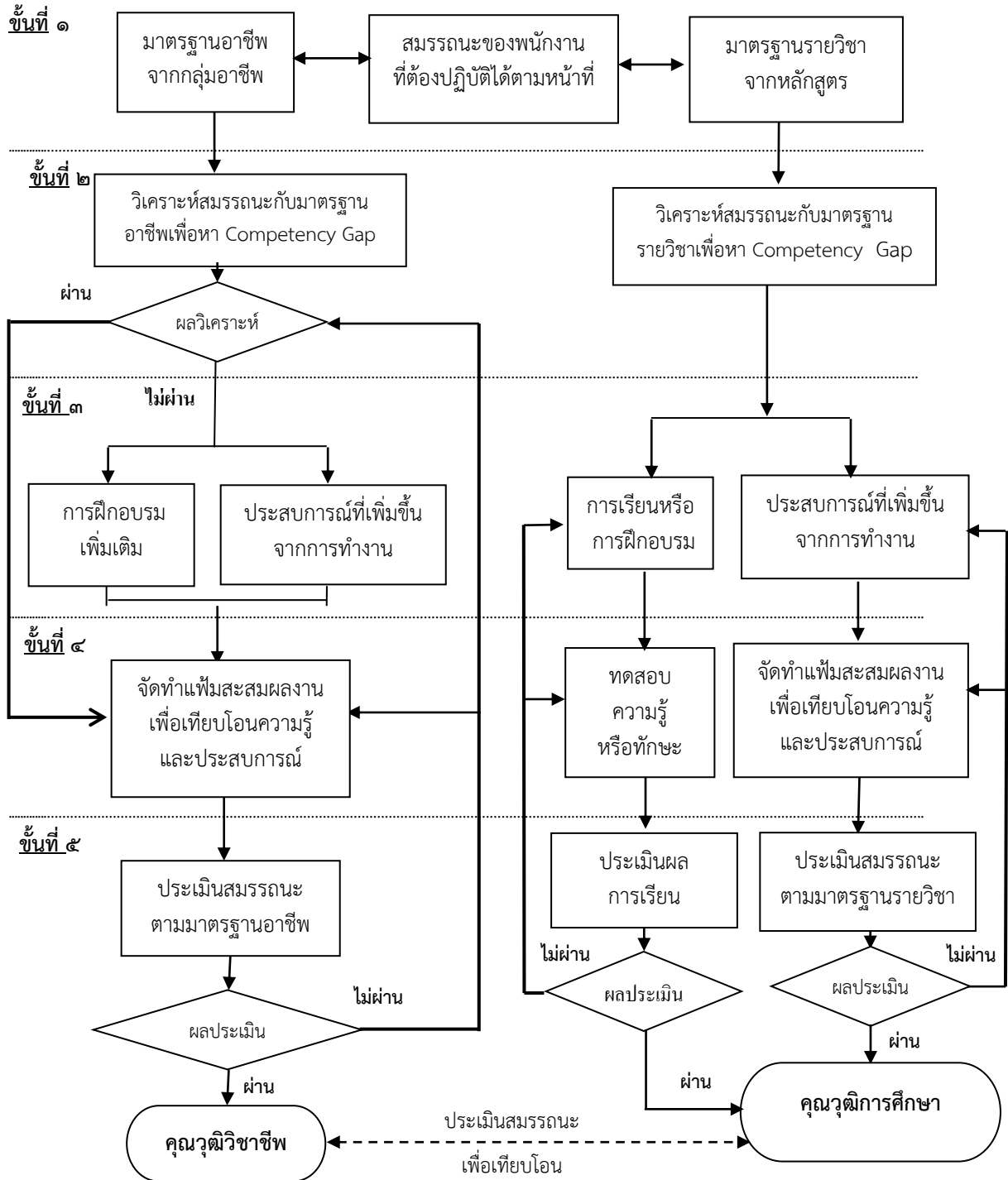
ขั้นที่ ๒ การวิเคราะห์สมรรถนะ โดยแบ่งกระบวนการวิเคราะห์ออกเป็น ๒ ด้าน คือ ๑) การวิเคราะห์สมรรถนะกับมาตรฐานอาชีพ เพื่อหา Competency Gap ถ้าผ่าน คือ มีสมรรถนะครบตามมาตรฐานอาชีพ ก็จะไปสู่ขั้นที่ ๔ และขั้นที่ ๕ แต่ถ้าผลการวิเคราะห์แล้วผลปรากฏว่าไม่มีสมรรถนะครบถ้วนตามมาตรฐานอาชีพกำหนด ก็จะไปสู่กระบวนการในขั้นที่ ๓ ขั้นที่ ๔ และขั้นที่ ๕ ตามลำดับต่อไป และ ๒) การวิเคราะห์เพื่อหา Competency Gap จากมาตรฐานรายวิชาที่มีเพื่อจะนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือ อบรมให้กับผู้เรียน

ขั้นที่ ๓ เรียนเพิ่มความรู้และทักษะจากสถานศึกษา และการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการร่วมกับการทำงาน เพื่อเพิ่มประสบการณ์จากการทำงานจริงในอาชีพ และเมื่อมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นเพียงพอแล้วก็จะไปสู่กระบวนการต่อไป

ขั้นที่ ๔ จัดทำแฟ้มสะสมผลงานเพื่อขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นจากการเรียน การฝึกอบรม หรือการทำงาน แต่ถ้าเป็นผู้เรียนจำเป็นที่จะต้องเรียนหรือฝึกอบรม และทำการทดสอบวัดความรู้หรือทักษะต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กำหนด โดยไม่จำเป็นที่จะต้องจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน แต่ใช้เกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ขั้นที่ ๕ ประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานรายวิชา ถ้าจะขอเทียบโอนประสบการณ์เพื่อให้ได้คุณวุฒิวิชาชีพ และคุณวุฒิทางการศึกษา แต่ถ้าผ่านการเรียนหรือการฝึกอบรม ผลการทดสอบความรู้หรือทักษะ จากขั้นที่ ๔ จะนำผลไปใช้ในการประเมินผลการเรียนตามหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในรูปของเกรดรายวิชาและเกรดเฉลี่ยสะสม และเมื่อได้ครบในทุกรายวิชาจะได้รับคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับนั้นทันที

ทั้งนี้ แนวทางทั้ง ๕ ขั้นตอนดังกล่าว แสดงรายละเอียดการดำเนินการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์สำหรับอาชีวศึกษา ดังภาพ

จากภาพแสดงรูปแบบการจัดการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อให้ได้คุณวุฒिवิชาชีพและคุณวุฒิ การศึกษาทั้ง ๕ ขั้นข้างต้น จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับคุณวุฒิทางการศึกษา ๒ คุณวุฒิด้วยกัน คือ คุณวุฒิ วิชาชีพจากสถาบันคุณวุฒिवิชาชีพ (องค์การมหาชน) ที่มีการจัดระดับไว้ในแต่ละอาชีพ และคุณวุฒิ การศึกษา ระดับ ปวช. /ปวส. /ปริญญาตรี จากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) อีกทั้ง

ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้นำความรู้ความสามารถและประสบการณ์จากการปฏิบัติงานมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเทียบโอนความรู้ ทำให้ใช้เวลาในการเรียนลดลง และได้รับคุณวุฒิการศึกษาที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

๒.๓.๕ การจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบทวิวุฒิและทวิศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิวุฒิเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้หลักความร่วมมือกันระหว่างสถาบันการศึกษาในสาขาวิชาเดียวกัน หรือที่เกี่ยวข้องกัน และในสาขาวิชาที่มีความคล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกัน โดยจะให้ประกาศนียบัตรร่วมกันของทั้งสองสถาบัน หรือให้ประกาศนียบัตรของแต่ละสถาบันก็ได้ ผู้สำเร็จการศึกษาในระบบทวิภูมินั้นจะต้องเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาทั้งสองแห่งตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา ปัจจุบันมีความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาในระบบทวิวุฒิระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาของไทย ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่ใช้เวลาเรียน ๒ ปีกับสถานศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่จะต้องใช้เวลาในการเรียนเพิ่มอีก ๑ ปี รวมระยะเวลา ๓ ปี โดยในปีที่ ๓ นั้น ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะเข้าศึกษาต่อหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ เมื่อครบเงื่อนไขตามหลักสูตรกำหนดแล้วจะได้รับคุณวุฒิการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากสถานศึกษาอาชีวศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีความร่วมมือกัน อีก ๑ คุณวุฒิ และปัจจุบันสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร กำลังดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิวุฒิเพื่อให้ผู้เรียนได้รับคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีอีกด้วย

ข้อมูลทวิเคราะห์จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ระบบทวิวุฒิ โอกาสของผู้เรียนอาชีวศึกษา” โดยคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นในเรื่องของระยะเวลาในการเรียนอาชีวศึกษาตามระบบทวิภูมิดังกล่าวแล้วนั้น ซึ่งได้นำเสนอแนวทางของระยะเวลาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาของไทยกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ดำเนินการโดยสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ถึงระดับปริญญาตรีทางเทคโนโลยีได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงทั้งระบบการจัดการศึกษา โอกาสในการได้รับคุณวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้น ได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น โอกาสที่จะเลือกงานหรือประกอบอาชีพ โอกาสในการเข้ารับการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่สูงขึ้น ได้ดังนี้

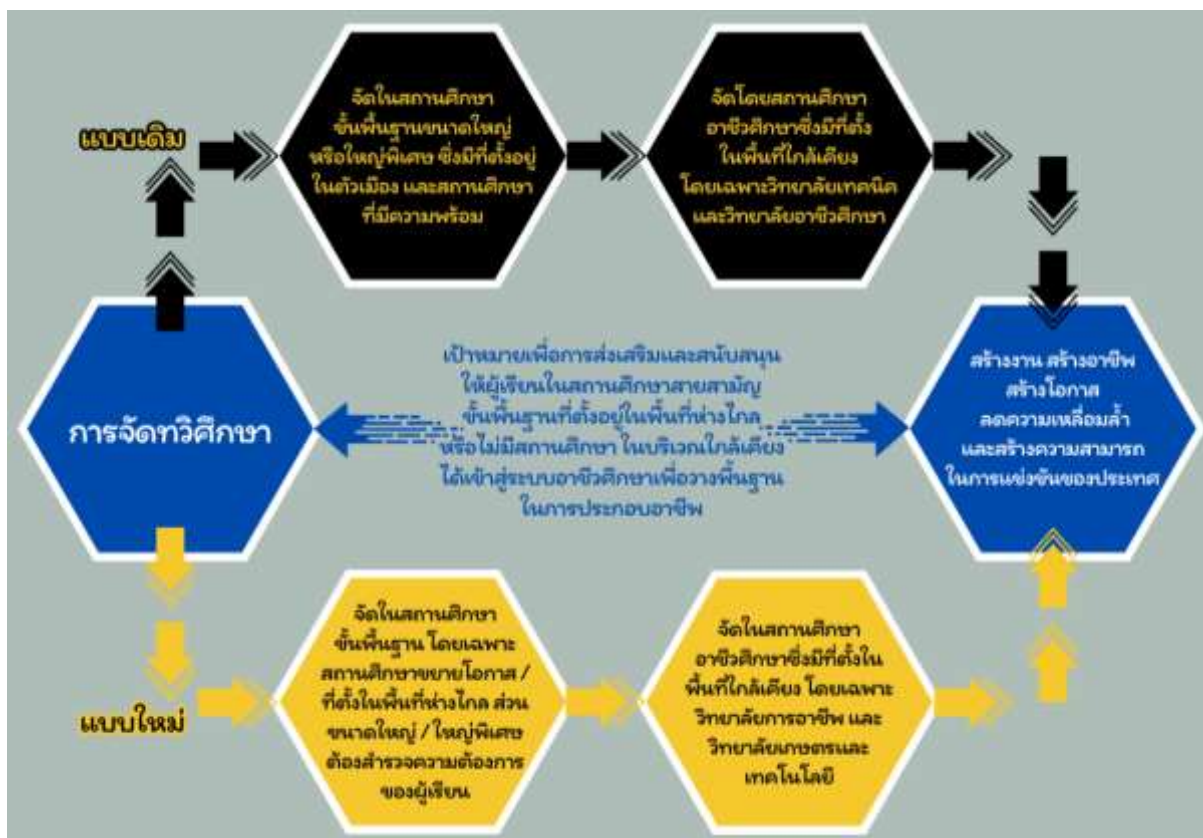
ระยะเวลาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาของไทย
กับสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน

ระยะเวลาและรูปแบบในการพัฒนาและขยายผลการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิวุฒิ สู่ระดับปริญญาตรี

การพัฒนาและขยายผลการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิวุฒิ ทั้ง ๒ ระดับ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะต้องกระจายอำนาจในการบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าว ให้กับสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นผู้ดำเนินการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่บรรลุข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันในระบบทวิภูมิตั้งนี้ ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่เป็นการสร้างแรงจูงใจ และขยายโอกาสให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้มีคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศตามเงื่อนไขความร่วมมือ ซึ่งก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับโอกาสต่าง ๆ ที่ดีเข้ามาในชีวิตมากมาย ทั้งโอกาสในการเลือกงานที่สนใจ การมีงานทำที่ดีและมีความมั่นคง การได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งการขยายผลไปสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นกว่าระดับปริญญาตรี ได้อีกด้วย

นอกจากการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิวุฒิแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังได้ดำเนินการในการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษามาระยะเวลาหนึ่ง แต่เกิดปัญหาขึ้นทำให้ต้องยกเลิกการจัดทวิศึกษาส่วนมากไป แต่ยังคงเหลือไว้เฉพาะการจัดการศึกษาทวิศึกษาระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ที่มีอยู่ทั่วประเทศเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับบทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะในรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การจัดการทวิศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” โดยที่คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทวิศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาทวิศึกษาไม่จำเป็นที่จะต้องจัดหรือดำเนินการในทุกสถานศึกษา แต่ควรเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ตะเข็บชายแดน ชนเผ่า (ชาวเขา) ได้เข้าถึงระบบทวิศึกษา เพื่อเป็นการสร้างทักษะพื้นฐานในการศึกษาสายอาชีพให้ผู้เรียนในพื้นที่ดังกล่าวและได้เรียนรู้สิ่งที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยจะต้องสำรวจหรือสอบถามความสนใจของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนการเปิดหลักสูตร โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรให้การสนับสนุนวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี วิทยาลัยประมง วิทยาลัยสารพัดช่าง และวิทยาลัยการอาชีพที่มีจำนวนนักศึกษาในหลักสูตรปกติลดลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาในระบบทวิศึกษา โดยรายงานการพิจารณาศึกษาฉบับดังกล่าวได้นำเสนอรูปแบบ “การจัดการทวิศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” ไว้เป็นแนวทาง ดังภาพ

สำหรับประเด็นการบริหารงานวิชาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่สัมมาอาชีพของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้ดำเนินการมานั้น คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ทำการวิเคราะห์ และจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาไว้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ จากเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ตามความสนใจของผู้เรียน
- ๒) ยุทธศาสตร์และข้อเสนอแนวทางในการจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาฐานสมรรถนะ เพื่อรองรับโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC)
- ๓) การบูรณาการความรู้สู่หลักสูตรนวัตวิถีเกษตรเชิงธุรกิจ
- ๔) การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี
- ๕) ข้อเสนอเชิงนโยบายว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการมีงานทำ
- ๖) การพัฒนาธนาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน
- ๗) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สำหรับอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๘) ระบบทวิวุฒิ โอกาสของผู้เรียนอาชีวศึกษา

๙) การจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

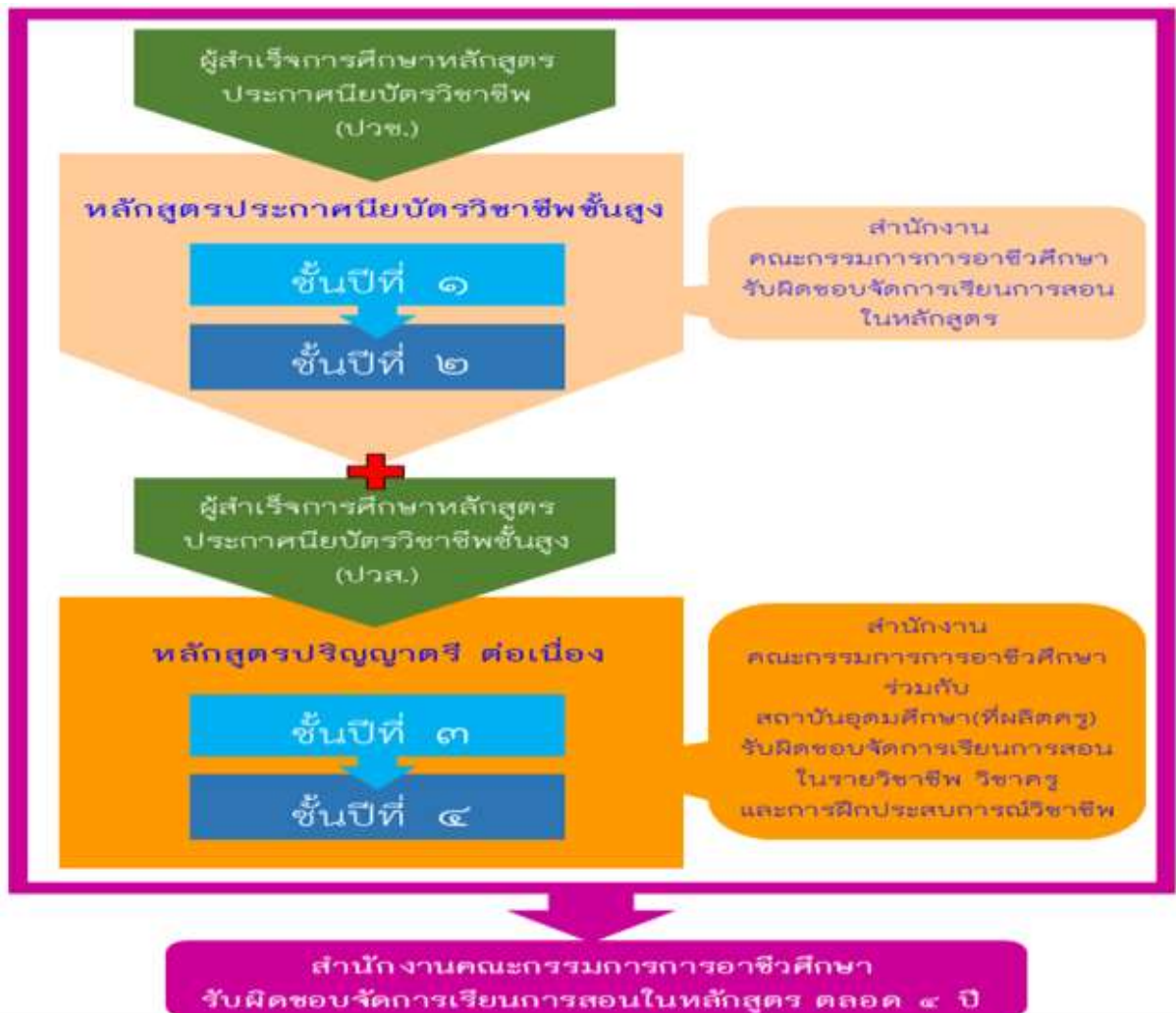
จากรายงานการพิจารณาการศึกษาที่ศึกษาวิเคราะห์โดยคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ทั้ง ๙ เรื่อง ดังกล่าว ที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในบริบทต่าง ๆ และได้นำเสนอรูปแบบ แนวทาง กระบวนการ พร้อมข้อเสนอแนะต่าง ๆ และนำมาสรุปเป็นประเด็นการบริหารงานวิชาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่สัมมาอาชีพ ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องให้ความสำคัญทุกเรื่อง เพราะเป็นความท้าทายของการอาชีวศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

๒.๔ ประเด็นการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในประเด็นของครู นับเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาหาแนวทางในการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ

๒.๔.๑ การผลิตและพัฒนาครูอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะตามสภาวการณ์

“ครู” ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ในการที่จะจัดการสอนให้ผู้เรียนได้มีสมรรถนะในสาขาวิชา และพร้อมเข้าสู่การประกอบอาชีพทันทีหลังสำเร็จการศึกษา คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จึงได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การผลิตและการพัฒนาครูอาชีวศึกษา” จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสถานการณ์เกี่ยวกับครูอาชีวศึกษา แบ่งเป็น ๒ ประเด็นใหญ่ คือ (๑) ขาดแคลนครูผู้สอนหรือจำนวนครูผู้สอนมีไม่เพียงพอกับความต้องการ และ (๒) คุณภาพของครูอาชีวศึกษาไม่เป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษา กล่าวคือ ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้แต่ภาคทฤษฎี ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในส่วนของภาคปฏิบัติได้ จึงต้องพิจารณาที่ระบบการผลิตครูอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ มีคุณสมบัติตามที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องการ หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องร่วมมือในการผลิตครูอาชีวศึกษากับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้การผลิตครูอาชีวศึกษาเป็นไปตามความต้องการ โดยรายงานการพิจารณาศึกษาฉบับดังกล่าว ได้วิเคราะห์รูปแบบการผลิตครูอาชีวศึกษาไว้ ดังแสดงในภาพ

พร้อมทั้งได้วิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบการพัฒนาครูอาชีวศึกษา ที่จำเป็นจะต้องมีการพัฒนา โดยครูผู้สอนสายวิชาชีพจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมและปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มองค์ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพ และอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำงานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ เพื่อนำไปใช้ในการเพิ่มวิทยฐานะ ปรับคุณวุฒิ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ในวิชาชีพของตนเอง เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้พิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนที่แสดงไว้ ดังภาพ

นอกจากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การผลิตและการพัฒนาครูอาชีวศึกษา” ที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภายังได้ศึกษาและจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา” ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนการสอนและการทำงาน สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนในทุกๆระดับจะต้องปรับตัวเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา แต่จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบว่า ครูผู้สอนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะครูผู้สอนที่เป็นครูยุคเก่าที่จัดการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ ตามหลักสูตรและตามตำรามาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์นี้กับผู้เรียน ดังนั้น จึงควรมีการ Up-Skills, Re-Skills และสร้าง New-Skills ให้กับครูผู้สอนอาชีวศึกษาทุกคนในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ เพื่อนำความรู้ ทักษะและสมรรถนะที่เพิ่มขึ้นไปใช้ในการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา โดยได้นำเสนอหลักการและแนวทางที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดแนวทางและขั้นตอนในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ในการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา สำหรับใช้เป็นกรอบในการวางแผนการฝึกอบรม และการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องให้กับครูผู้สอนอาชีวศึกษา ซึ่งแสดงขั้นตอนและรายละเอียดในขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ ดังภาพ

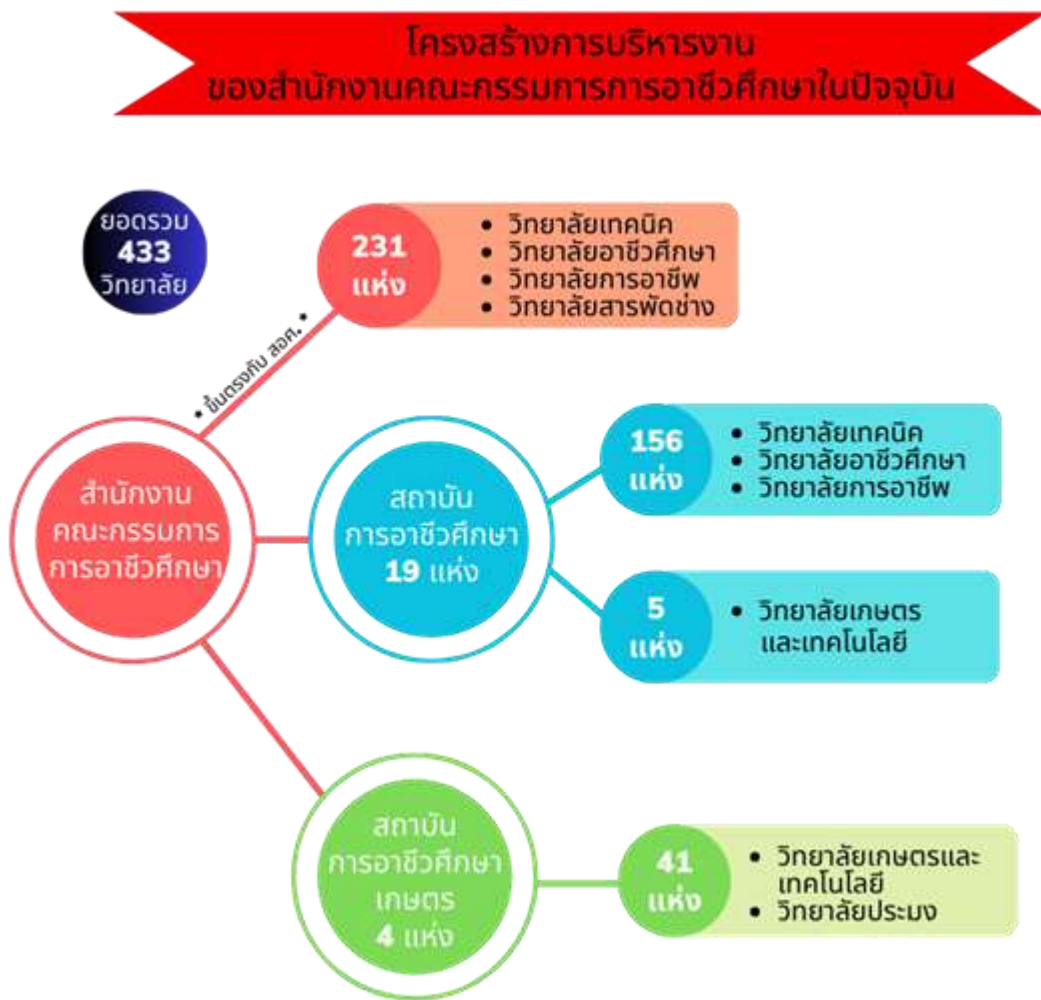
จากรายงานการพิจารณาศึกษาทั้ง ๒ เรื่องข้างต้น คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ศึกษาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบและขั้นตอนแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งข้อเสนอแนะในเรื่องของการผลิตและพัฒนาครูอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสามารถนำหลักการและแนวทางต่าง ๆ ไปปรับใช้ได้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนได้ ซึ่งจะส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ ครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้สอนทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้เป็นมืออาชีพ

๒.๔.๒ การบังคับบัญชา การเข้าสู่ตำแหน่ง การแต่งตั้งและการโยกย้าย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา ๑๙ แห่ง และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ๔ แห่ง รวม ๒๓ แห่ง สถาบันการอาชีวศึกษาทั้ง ๒๓ แห่ง ที่จัดตั้งขึ้น มีสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐเข้าร่วมสังกัดเพียง ๒๐๒ แห่งเท่านั้น จากสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งหมด ๔๓๓ แห่ง ซึ่งหมายความว่ายังมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐอีก ๒๓๑ แห่ง ที่ยังไม่เข้าสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษา ส่งผลให้การบริหารจัดการและการบริหารงานบุคคล การบังคับบัญชา การเข้าสู่ตำแหน่ง การแต่งตั้งและโยกย้ายที่ขาดเอกภาพในการบังคับบัญชา กล่าวคือ บุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของบุคคลใดระหว่างผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา หรือเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในประเด็นนี้พบว่ามีปัญหาในการแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของสถาบันการอาชีวศึกษาระดับผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ มีปัญหาในทางปฏิบัติว่าจะเป็นการอำนาจของใครในการแต่งตั้ง โยกย้าย ถึงแม้จะมีประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษาไปสู่สถาบันการอาชีวศึกษา ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติก็ยังคงขาดความชัดเจนในการดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน

จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนสถาบันการอาชีวศึกษาสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ” ซึ่งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปว่า ในการขับเคลื่อนสถาบันการอาชีวศึกษาสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องนำแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานทั้งในส่วนของหลักนิติธรรม (Rule of Law) โดยที่ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จะต้องบริหารจัดการองค์กรให้เป็นไปตามหลักหรือข้อบัญญัติตามกฎหมาย กฎ กติกาที่มีอยู่อย่างตรงไปตรงมาภายใต้หลักคุณธรรม (Ethics) เน้นความถูกต้องตามระบบการบริหารงานที่อิงตามที่สุดคล้องกับหลักความโปร่งใส (Transparency) ต้องมีการกระจายอำนาจของผู้บริหารสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปยังสถาบันการอาชีวศึกษา ตามหลักการกระจายอำนาจ ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้สถาบันการอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งและดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีเอกภาพ โดยยึดประชาชนหรือบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้องค์กรเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) แต่ในทางปฏิบัติพบว่าปัญหาการบริหารงานตามโครงสร้าง และการบริหารงานบุคคลไม่เป็นไปทิศทางเดียวกัน เนื่องจากมีการบริหารจัดการ ๒ รูปแบบในโครงสร้างเดียวกัน ๑ ระบบ ซึ่งแสดงโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ดังภาพ

จากผลการรับฟังประเด็นปัญหาการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา (เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรมลองบีช ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี) พบว่าปัญหามี ๔ ด้าน คือ ๑) การบริหารองค์กร ๒) การงบประมาณ ๓) การบริหารงานบุคคล และ ๔) การตรากฎหมายและกฎหมายลำดับรอง ในประเด็นการบริหารงานบุคคล สรุปได้ ดังนี้

๑) เอกภาพในการบังคับบัญชา กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของบุคคลใดโดยตรง ระหว่าง ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษากับเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๒) มาตรา ๒๐ และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับเขตพื้นที่การศึกษา มีการตรากฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกับประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษาไปสู่สถาบันการอาชีวศึกษา ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ โดยข้อ ๖ ของประกาศฯ ดังกล่าว ได้กำหนดหลักการให้การมอบอำนาจการบริหารจัดการทางการอาชีวศึกษา ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ แต่ในทางปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลับมิได้มีการมอบอำนาจการบริหารจัดการไปให้สถาบันการอาชีวศึกษา อย่างครบถ้วน จึงทำให้การบริหารจัดการมีปัญหาในทางปฏิบัติ

๓) มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้มี อ.ก.ค.ศ. ประจำแต่ละส่วนราชการ เมื่อมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้สถาบันการอาชีวศึกษาเป็นส่วนราชการ แต่ทางปฏิบัติกลับมิได้จัดตั้ง อ.ก.ค.ศ. ประจำสถาบันการอาชีวศึกษา จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาประสบปัญหา เพราะขาดความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ อาทิ การถือครองและการใช้ประโยชน์ในที่ดินราชพัสดุ การสอบบรรจุแต่งตั้งครูและคณาจารย์ของสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นต้น

๔) การแต่งตั้งและโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของสถาบันการอาชีวศึกษาระดับผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการก็มีปัญหาทางปฏิบัติว่าจะเป็นการออกคำสั่งเนื่องจากประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษาไปสู่สถาบันการอาชีวศึกษา ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ยังขาดความชัดเจน

๕) มีการจัดสรรกรอบอัตรากำลังคนให้แก่สถาบันการอาชีวศึกษาไปแล้วประมาณ ๑,๔๐๐ อัตรากำลังครูและคณาจารย์ แต่พบว่ามีปัญหาอีก ๒ ประการ คือ ไม่มีวงเงินงบประมาณเพื่อใช้บรรจุ และบุคลากรที่ต้องการได้รับการบรรจุเป็นครูก็ขาดคุณสมบัติของความเป็นข้าราชการครู เพราะคุณสมบัติข้าราชการครูของสถาบันการอาชีวศึกษาต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๖) มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสถาบันฯ แต่ยังขาดความชัดเจนว่าผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษามีอำนาจในการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ในสังกัดได้ระดับไหนเพียงใด และอีกนัยหนึ่งผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษามีอำนาจลงโทษทางวินัยร้ายแรงได้หรือไม่

๗) มาตรา ๒๓ (๕) แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่มีองค์ประกอบกรรมการสภาสถาบันการอาชีวศึกษาที่เป็นตัวแทนจากสถานประกอบการที่มีข้อตกลงร่วมกับสถาบันการอาชีวศึกษา ส่วนกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งในสภาสถาบันการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๘ (๑) ก็ได้มีการกำหนดให้มีกรรมการสภาสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน ๔ คน เฉพาะที่มาจากสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของสถาบันการอาชีวศึกษาเท่านั้น อันเป็นข้อจำกัดในการเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการสภาสถาบันการอาชีวศึกษาที่เป็นตัวแทนจากสถานประกอบการที่มีข้อตกลงร่วมกับสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งอาจมิได้มีสถานประกอบการตั้งอยู่ในพื้นที่ของสถาบันการอาชีวศึกษานั้น

๘) มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มิได้กำหนดให้มีตัวแทนของสถาบันการอาชีวศึกษาในวิทยาลัยแต่ละแห่ง ทั้งที่วิทยาลัยเป็นส่วนงานหนึ่งของสถาบันการอาชีวศึกษา จึงทำให้ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา

๙) คณาจารย์ ตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ควรมีเกณฑ์ของสถาบันการอาชีวศึกษาที่ชัดเจนในการบรรจุ แต่งตั้งหรือโยกย้าย โดยไม่ต้องอ้างอิงหลักการในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๑๐) อาชีวศึกษาจังหวัด (สอจ.) และอาชีวศึกษาภาค (สอภ.) นั้น มีฐานะเป็นเพียงองค์กรภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และมีหน้าที่หลัก คือ การประสานงานระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไม่ควรมีบทบาทในเชิงบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษา

จากสาระสำคัญและประเด็นปัญหาการบริหารงานบุคคลข้างต้นนั้น เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไม่มีการกำหนดโครงสร้างหน่วยงานที่ชัดเจน มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ไม่มีในโครงสร้างการบริหารงาน ทำให้มีปัญหาในสายการบังคับบัญชา แต่ในส่วนสถาบันการอาชีวศึกษาที่มีการกำหนดไว้ในโครงสร้างอย่างชัดเจน แต่กลับไม่มีอำนาจในการบริหารงานบุคคล การบังคับบัญชา การเข้าสู่ตำแหน่ง การแต่งตั้งและโยกย้ายที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก อีกทั้งสภาสถาบันการอาชีวศึกษาควรกำหนดอำนาจหน้าที่เป็นการเฉพาะเพื่อควบคุม กำกับดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอาชีวศึกษาแต่ละสถาบัน ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑) กำหนดนโยบายและอนุมัติแผนพัฒนาของสถาบันเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การวิจัย บริการวิชาการและอื่น ๆ

๒) พิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนนายกสภาสถาบัน กรรมการสภาสถาบัน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการ (อธิการบดี)

๓) ออกกฎ ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับของสถาบัน

๔) กำกับมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การเปิดสอนของสถาบัน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถาบัน

๕) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

๖) อนุมัติให้ปริญญา (ทล.บ) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

๗) เสนอขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินและจากเงินรายได้ของสถาบัน

๘) ออกระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารการเงิน การจัดการรายได้และผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถาบัน โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๙) พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของสถาบันตามกฎหมาย

๑๐) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของสถาบัน ตามที่ผู้อำนวยการสถาบัน (อธิการบดี) เสนอ

๑๑) ส่งเสริมสนับสนุนและหาวิธีการพัฒนาความก้าวหน้าของสถาบันตลอดจนการปฏิบัติภารกิจร่วมกับสถาบันอื่น

๑๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถาบันที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ

โดยในข้อเท็จจริงกับพบว่า สภาสถาบันอาชีวศึกษาไม่มีอำนาจดำเนินการในหลายเรื่องที่สำคัญ ทั้งการบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล รวมทั้งการบริหารงบประมาณที่ยังต้องขึ้นตรงกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในเรื่องของการกระจายอำนาจและความเป็นนิติบุคคลของสถาบันการอาชีวศึกษา

๒.๕ ประเด็นการบริหารงบประมาณ

สืบเนื่องจากประเด็นการบริหารงานบุคคลที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไม่มีการกำหนดโครงสร้างหน่วยงานที่ชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานและยังส่งผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณ ในประเด็น ดังนี้

๒.๕.๑ การของบประมาณ สถาบันการอาชีวศึกษาไม่สามารถจัดทำคำของบประมาณประจำปีเพื่อยื่นตรงต่อสำนักงบประมาณได้ โดยการจัดทำคำของบประมาณจะทำได้เฉพาะในส่วนงานของสถาบันอาชีวศึกษาเสมือนเป็นสถานศึกษาหนึ่งเท่านั้น ในส่วนงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันฯ แต่ต้องยื่นคำขอผ่านสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นกรมที่เป็นส่วนราชการต้นสังกัดโดยไม่ผ่านกลไกของสถาบันอาชีวศึกษา ประเด็นดังกล่าวขัดกับเจตนารมณ์ในการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา โดยพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ในความเป็นนิติบุคคล

๒.๕.๒ การจัดสรรงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้กับทุกวิทยาลัย ทั้งที่สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาและไม่ได้สังกัดสถาบันฯ โดยตรง สถาบันการอาชีวศึกษาจะบริหารงบประมาณเฉพาะที่สถาบันฯ ได้รับจัดสรรเท่านั้น โดยพิจารณาให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายรายหัว ส่งผลต่อสถานศึกษาอาชีวศึกษาขนาดเล็ก อาทิ วิทยาลัยเกษตรกรรมและเทคโนโลยี วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างที่มีภารกิจในการจัดหลักสูตรระยะสั้นเป็นหลัก ซึ่งได้รับงบประมาณในการบริหารจัดการน้อยมากเนื่องจากมีจำนวนผู้เรียนลดลง จนไม่ได้รับการพัฒนาเป็นระยะเวลานาน ทำให้จากการเดินทางลงพื้นที่ไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาบางแห่งนั้น ได้รับทราบและเห็นสภาพของอาคารโรงฝึกงาน ห้องปฏิบัติการชำรุดทรุดโทรมอย่างมาก ครุภัณฑ์ไม่ทันสมัย มีวัสดุฝึกไม่เพียงพอ เพราะต้องใช้งบประมาณส่วนหนึ่งไปใช้ในการจ้างครูที่เป็นครูอัตราจ้าง เพราะไม่มีอัตราบรรจุครูที่เพียงพอ

๒.๕.๓ การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา” ประเด็นดังกล่าวนี้ คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา โดยสรุป ดังนี้

๑) พิจารณาข้อกฎหมายที่ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไม่สามารถดำเนินการจัดตั้งกองทุนฯ และดำเนินการตามหลักการและแนวคิดในการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ในเรื่องกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ตามมาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗ ทั้งที่ระยะเวลาในการขับเคลื่อนการดำเนินการล่วงเลยมานานมากแล้ว รวมทั้งปัญหา อุปสรรคและสาเหตุอื่น ๆ ด้วย

๒) กำหนดวิธีการในการแก้ไข กฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องที่เป็นปัญหาและอุปสรรค อันส่งผลให้กระบวนการในการจัดตั้งกองทุนฯ ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบมาอย่างต่อเนื่อง

๓) แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยเฉพาะเรื่องกฎหมายที่จะต้องมีกระบวนการและมีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่แล้วเสร็จให้ชัดเจน

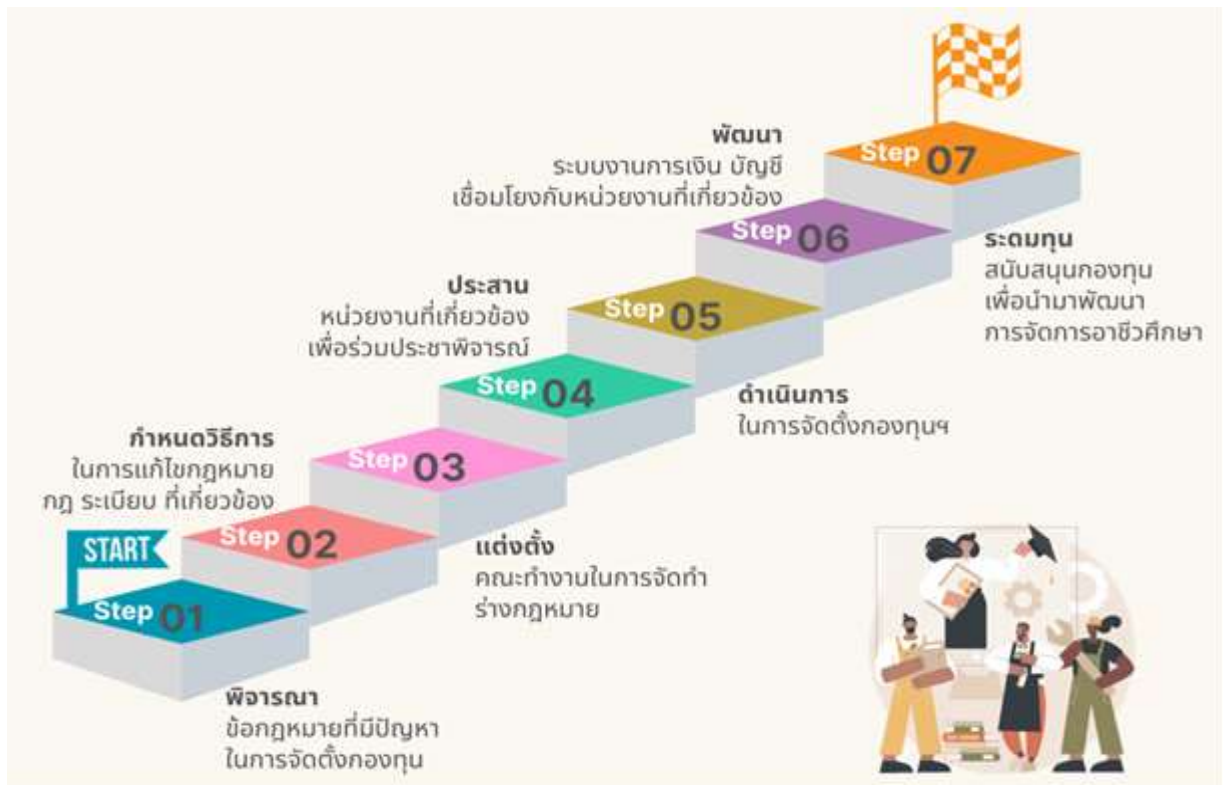
๔) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมในการประชาสัมพันธ์ร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้น เช่น กรมสรรพากร กรมบัญชีกลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น เพื่อพิจารณารายละเอียดความถูกต้องของข้อกฎหมาย ความเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่น ก่อนส่งต่อไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และจัดทำเป็นกฎหมายเพื่อบังคับใช้ต่อไป

๕) ดำเนินการในการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยต้องเพิกนหาบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินการเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ คือ ต้องมีความเป็นมืออาชีพในการบริหารงานกองทุน

๖) พัฒนาระบบงานของกองทุนฯ โดยเฉพาะด้านบัญชีและการเงินให้เชื่อมโยงกับกรมสรรพากรและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน

๗) ระดมเงินทุนจากการบริจาค โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ สมาอุตสาหกรรม หอการค้าและสภาหอการค้า ภาคประกอบการ รวมทั้งใช้กลไกของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.) ซึ่งมีการดำเนินงานทั้งในส่วนกลาง กลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด เพื่อนำเงินงบประมาณจากกองทุนฯ ดังกล่าว มาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อพิจารณามอบทุนให้กับผู้เรียนครู/บุคลากร และสถานศึกษาสำหรับใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในแต่ละปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุปแนวทางในการขับเคลื่อนกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา ทั้ง ๗ ขั้นตอนข้างต้นนั้น แสดงไว้ในภาพ ดังนี้

แนวทางการขับเคลื่อนกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา

จากการวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา เพื่อให้กลไกการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗ ของพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่กำหนดให้มีการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา การพัฒนาบุคลากร และความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษานั้น เพื่อกระตุ้นให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เห็นความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวและต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้มีการจัดตั้งกองทุนฯ นี้ ให้เกิดขึ้นโดยด่วน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษา และผู้สนใจในการเข้าฝึกอบรมวิชาชีพ ใช้ระบบกองทุนเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาบุคลากร และความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาของภาคส่วนต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา ทำให้การดำเนินการที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุน สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องรอนงบประมาณจากภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียว จะเป็นผลดีกับการบริหารงบประมาณจากเงินกองทุนฯ นี้ ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสรุปประเด็นการบริหารงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลง คือ

- ๑) กำหนดแนวทางในการนำสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐทุกแห่งเข้าสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา
- ๒) กระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณไปยังสถาบันการอาชีวศึกษาผ่านให้สภาสถาบันฯ ให้ความเห็นชอบในการอนุมัติงบประมาณในแต่ละสถาบันฯ
- ๓) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทำหน้าที่ในการจัดหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันการอาชีวศึกษาให้เพียงพอ รวมทั้งตรวจสอบและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณสูงสุด

๒.๖ ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของภาคประกอบการนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการจัดการศึกษา ร่วมกัน จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “รูปแบบการบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกำลังคนเข้าสู่อาชีพ” ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จนั้น ต้องเกิดจากความร่วมมือในการดำเนินงาน การระดมความคิด ระดมภารกิจเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจัยพื้นฐานที่จะทำให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ คือ ความไว้วางใจ เชื่อใจ ความเชื่อมั่น ความจริงใจ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการเชื่อถือซึ่งกันและกัน ปัจจัยที่จะทำให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันประสบความสำเร็จ ได้แก่

- ๑) การทำความเข้าใจและยอมรับเป้าหมายร่วมกัน
- ๒) การกำหนดวิธีการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข รวมทั้งวางแผนปฏิบัติและอำนวยความสะดวกในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
- ๓) การจัดระบบการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ
- ๔) การที่ผู้บริหารระดับสูงให้การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างบรรยากาศแวดล้อมที่ดีในการประสานงานและการทำงานร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

๕) การพัฒนาภายใต้ความร่วมมือ การยอมรับในความเป็นอิสระของแต่ละองค์กร ในการกำหนดกิจกรรมส่วนความรับผิดชอบของตน และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยยึดเป้าหมายการทำงานมากกว่าวิธีการ

รูปแบบการบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกำลังคนเข้าสู่อาชีพ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ที่สถานประกอบการมีบทบาทที่สำคัญมาก สถานประกอบการและสถานศึกษาต้องมีภาระหน้าที่สำคัญในการดำเนินการร่วมกัน ความสำเร็จที่เกิดขึ้นต้องเกิดจากการที่ผู้บริหารของทั้งสองฝ่ายมีวิสัยทัศน์และมีความเข้าใจในหลักการของการดำเนินการ และมีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้น และปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ความเข้าใจของตัวนักศึกษาและผู้ปกครอง ความพร้อมของสถานศึกษา และความพร้อมของสถานประกอบการ องค์ประกอบของความพร้อมของสถานประกอบการ ได้แก่ หลักสูตรที่ต้องร่วมกันจัดทำระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ครูในสถานประกอบการที่ต้องได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มเติมทักษะและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ความพร้อมในการเตรียมสถานที่และการรองรับผู้เรียนเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสถานประกอบการ โดยเฉพาะมาตรการทางด้านความปลอดภัย เบี้ยเลี้ยงสำหรับผู้เรียน ที่พักของผู้เรียน ชุดแต่งตัวสำหรับการฝึกงาน/ทวิภาคี หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ และอื่น ๆ การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการลงนามความร่วมมือจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานประกอบการ โดยสถานประกอบการต้องรับผิดชอบในการดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว สิ่งดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเหตุผลที่การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีก้าวหน้าและเติบโตได้ช้า และไม่สามารถขยายการจัดการศึกษาได้อย่างกว้างขวางเท่าที่ควร

ดังนั้น คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จึงได้ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์รูปแบบกลไกการบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกำลังคนเข้าสู่อาชีพ โดยนำกระบวนการ PDCA (P = Plan (การวางแผน) D = Do (การนำไปปฏิบัติ) C = Check (การติดตามตรวจสอบ) และ A = Action (การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง)) มาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดรูปแบบการบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกำลังคนเข้าสู่อาชีพตามกระบวนการ โดยสรุปกระบวนการดำเนินงานได้ดังนี้

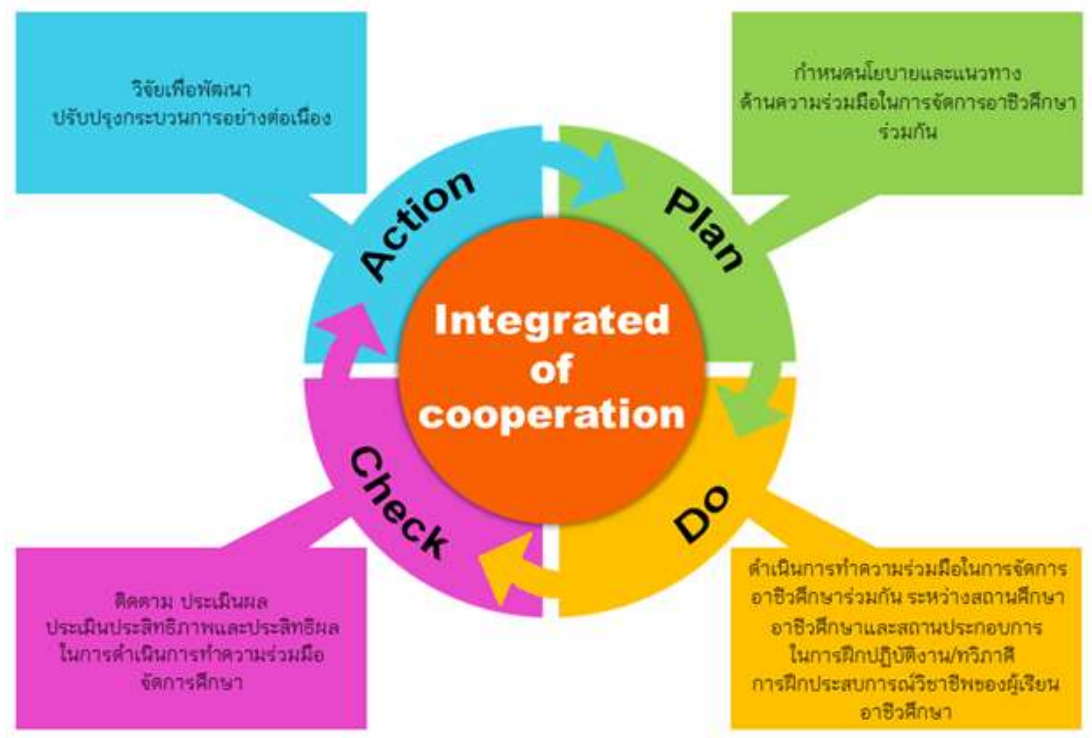
๑) P = Plan คือ การกำหนดนโยบายและแนวทางด้านความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกัน

๒) D = Do คือ การดำเนินการทำความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ ในการฝึกปฏิบัติงาน/ทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของผู้เรียนอาชีวศึกษา

๓) C = Check คือ การติดตาม ประเมินผล ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการดำเนินการทำความร่วมมือจัดการศึกษา

๔) A = Action คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ รูปแบบการบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกำลังคนเข้าสู่อาชีพ ดังแสดงรายละเอียดในภาพ

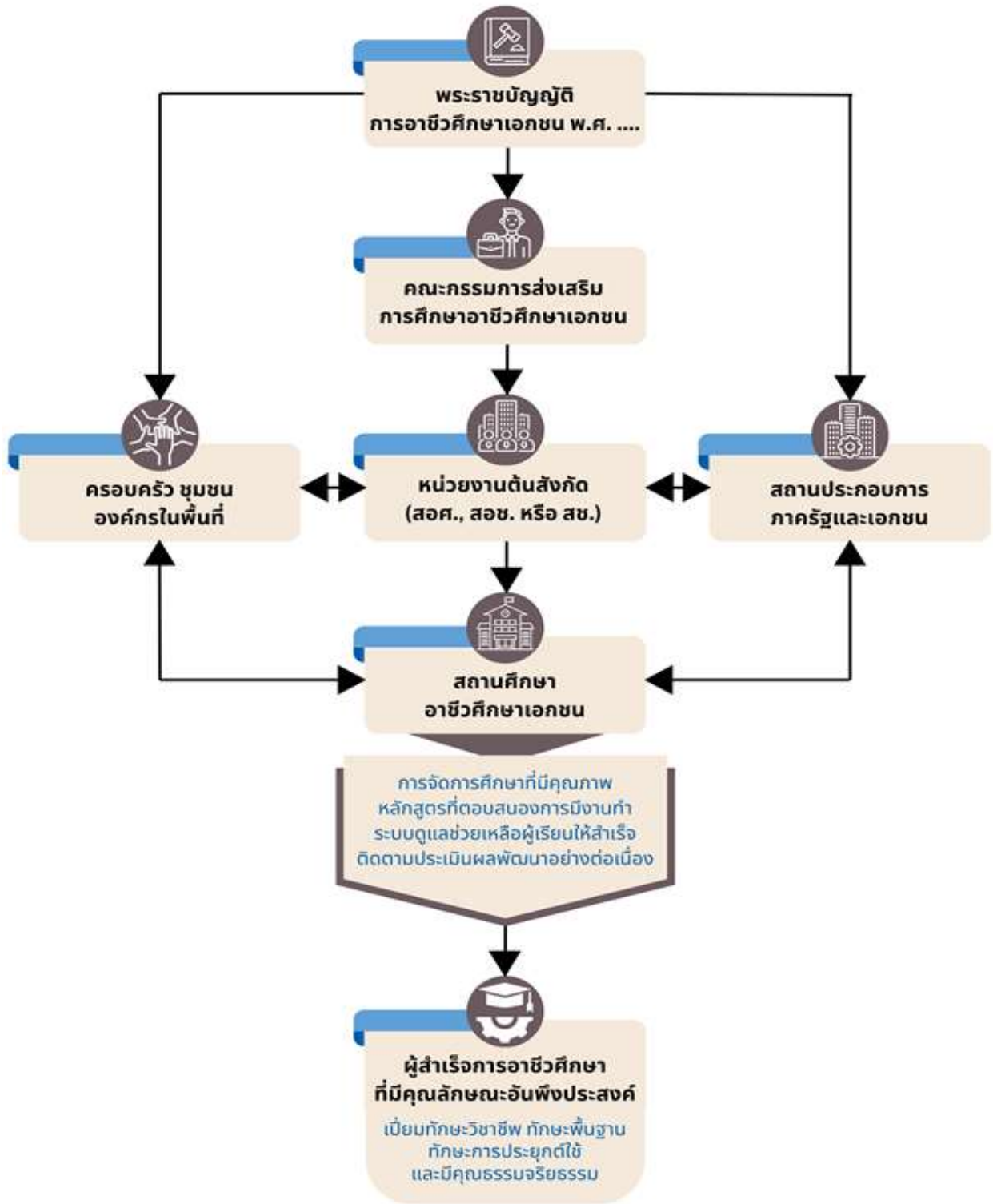
รูปแบบการบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกำลังคนเข้าสู่อาชีพ

การบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกำลังคนเข้าสู่อาชีพ โดยการนำรูปแบบการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้นำกระบวนการ PDCA มาใช้เป็นกลไกและแนวทางในการขับเคลื่อนและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา มีสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด คือ การดำเนินการในทุกกระบวนการจะต้องทำภายใต้ความร่วมมือของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานหลัก คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หน่วยงานสนับสนุน คือ สถานประกอบการ หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน สภาอุตสาหกรรม หอการค้าและสภาหอการค้า เป็นต้น และหน่วยงานดำเนินงาน คือ สถานศึกษาอาชีวศึกษาโดยอยู่ภายใต้บทบาทและภารกิจที่กำหนดไว้ของแต่ละฝ่ายที่มีความร่วมมือกัน

๒.๗ ทิศทางการพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชน

จากการที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเข้ามาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เช่นเดียวกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารจัดการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน จนปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลก็ยังไม่มีการออกกฎหมาย หรือระเบียบให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สามารถขับเคลื่อนกลไกการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพได้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนยังต้องบริหารจัดการสถานศึกษา ภายใต้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชนตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง” ของคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ซึ่งมีรายละเอียดที่ได้ทั้งจากการเข้าร่วมประชุม และศึกษาดูงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนหลายแห่ง สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

เอกชน ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ๑) ด้านผู้เรียนอาชีวศึกษาเอกชน ๒) ด้านสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ๓) ด้านครูและบุคลากรอาชีวศึกษาเอกชน ๔) ด้านหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ ๕) ด้านกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ และเพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จึงได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชนทั้งระบบ ดังภาพ

แนวทางการพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชนทั้งระบบ

สถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนไม่มีกฎหมายหรือพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษาเอกชนที่ตอบสนองต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้ ดังนั้น จึงจำเป็น ที่จะต้องมีการจัดทำพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเอกชน พ.ศ. .... ซึ่งจะกำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงาน ความรับผิดชอบและบทกำหนดโทษต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ ตามกรอบแนวทางที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนจะต้องอยู่ภายใต้สังกัด ของหน่วยงานที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและเข้าใจบริบทการบริหารงาน ของภาคเอกชนด้วย ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนไม่ว่าจะเป็นสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) หรือต่อไปอาจจะย้ายกับไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน (สช.) หรือมีหน่วยงานอื่น ๆ เป็นผู้กำกับดูแล หน่วยงานต้นสังกัด ดังกล่าวนี้จะต้อง เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนและเรียกร้อยในสิทธิที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนพึงได้ ในขณะเดียวกัน หน่วยงานต้นสังกัดก็ยังมีภารกิจหลักในการประสานไปยังสถานประกอบการ ชุมชน และองค์กรในพื้นที่ ต่าง ๆ เพื่อให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนทั้งในระบบปกติ และระบบทวิภาคีด้วย

สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนต้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร และจัดการอาชีวศึกษาในสาขาวิชาที่ตอบสนองต่อ การมีงานทำและเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้ผู้เรียนได้สำเร็จ การศึกษาอย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ มีทักษะวิชาชีพ ทักษะพื้นฐาน ทักษะการประยุกต์ใช้และมีคุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานการจัด การศึกษาอาชีวศึกษา อีกทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนจะต้องติดตามประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินนั้นมาใช้ในการพัฒนากระบวนการบริหาร จัดการการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมุ่งในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการ ของสถานประกอบการและรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต เป็นการแบ่งเบา ภาระการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของรัฐบาล ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีผู้เรียนอยู่ในระบบ ทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. มากกว่าสามแสนคน แต่บริหารจัดการงบประมาณในการจัดการศึกษา เพียงครึ่งหนึ่งที่รัฐจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ดังนั้น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนจึงควรได้รับ การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาการอาชีวศึกษา ได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

๒.๘ ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ

สถานการณ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ยังไม่เป็นไปตามนโยบายของประเทศ ที่มุ่งเน้นให้การอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนเข้าสู่ภาคประกอบการ เพื่อให้เกิดการพัฒนา เศรษฐกิจในภาพรวม แนวทางการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา ซึ่งวิเคราะห์ จากรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ ” โดยคณะ อนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา พบว่าปัญหาทางด้านคุณภาพ

ของอาชีวศึกษาเกิดจากหลายปัจจัยที่สำคัญประกอบกัน ทั้งเนื้อหาหลักสูตรไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับทักษะที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพจริง สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้มีความทันสมัยแต่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งไม่เปิดสอนในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตัวผู้เรียน แม้ในกรณีที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาเปิดสอนได้ตรงสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของสถานประกอบการก็ตาม แต่เนื้อหาสาระในหลักสูตรการเรียนการสอนกลับไม่ตรงและไม่สอดคล้องกับทักษะความรู้ความสามารถที่สถานประกอบการต้องการ นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดจากหลักสูตรการศึกษาแล้ว ยังพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ดำเนินการอยู่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีทักษะ และมีสมรรถนะที่เพียงพอในการไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากสื่อการเรียนรู้ที่ไม่มีความทันสมัย อุปกรณ์การเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่ไม่ได้รับการส่งเสริม ปรับปรุงและพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย รวมทั้งปัญหาในเรื่องคุณภาพของครูผู้สอนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีผลกระทบกับผู้เรียน ดังนั้น การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา จึงควรพิจารณาเพื่อดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้

๑) สำรวจความต้องการกำลังแรงงานของสถานประกอบการ รวมทั้งกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน

๒) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยการปรับชื่อสาขาวิชาเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น และให้มีสมรรถนะตามที่กำหนดในมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการและความสนใจของผู้เรียน โดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรไม่จำเป็นต้องใช้เวลาเรียนเท่ากัน แต่ควรต้องเน้นที่สมรรถนะของผู้เรียนเป็นหลักที่สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่อาชีพได้ทันทีเมื่อผ่านการทดสอบสมรรถนะแล้ว และไม่ต้องเสียเวลาเรียนในสิ่งที่ไม่จำเป็นและไม่ได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพจริง โดยจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีทั้งหมดในทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนและจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ สิ่งที่ควรพิจารณา คือ ควรต้องยกเลิกหลักสูตรการเรียนการสอนที่ล้าสมัย หรือหลักสูตรไม่มีผู้สนใจเรียนแล้ว และพัฒนาหลักสูตรที่มีผู้ให้ความสนใจสูงอย่างต่อเนื่อง

๓) เตรียมความพร้อมของสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ครุภัณฑ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โดยอาจจะจัดหาใหม่ถ้ามีงบประมาณเพียงพอ หรือใช้ความร่วมมือกับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีที่มีความพร้อมกว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษา

๔) พัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะในการบริหารอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับภาคประกอบการ

๕) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับแต่ละสาขาวิชาชีพ ด้วยวิธีการสอน โดยการบูรณาการศาสตร์และองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่มากกว่าศาสตร์เพียงศาสตร์เดียวเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ รวมไปถึงการวัดผล การประเมินผลที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับสมรรถนะในหลักสูตร

๖) พัฒนางานวิจัยของครู ให้มีความหลากหลาย โดยร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

แนวทางการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา แสดงรายละเอียด ดังภาพ

แนวทางการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา

จากสาระสำคัญและรายละเอียดข้างต้นนั้น เมื่อพิจารณาในแนวทางของการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาแล้วนั้น นับเป็นความท้าทายที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่จะต้องเร่งดำเนินการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นปัญหาในการพัฒนาการอาชีวศึกษาทุกประเด็น ทั้งในเรื่องของกฎหมายต่าง ๆ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การงานบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ ซึ่งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากรายงานการพิจารณาการศึกษา จำนวน ๒๒ เรื่อง ที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ไว้โดยละเอียด เพื่อสรุปเป็นแนวทางให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยพิจารณาจากปัจจัยภายใน ๔ ประเด็น ได้แก่

- ๑) ประเด็นการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์
  - นำทุกวิทยาลัยเข้าสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา
  - ขับเคลื่อนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาและฝึกอบรมวิชาชีพ
  - พัฒนาระบบทวิภาคีให้มีความเข้มแข็งและมีหลักสูตรเป็นการเฉพาะ
- ๒) ประเด็นการบริหารงานวิชาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่สัมมาอาชีพ
  - พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ตามความสนใจของผู้เรียน
  - การบูรณาการความรู้สู่หลักสูตรนวัตกรรมวิสาหกิจเชิงธุรกิจ
  - การพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาฐานสมรรถนะที่เน้นรูปแบบการจัดการศึกษา โดยบูรณาการการเรียนรู้ออกไปกับการทำงาน เพื่อเข้าสู่การมีงานทำ
  - ระบบธนาคารหน่วยกิตสำหรับการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของกำลังคนและแรงงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
  - การจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบทวิวุฒิและทวิศึกษา

๓) ประเด็นการบริหารงานบุคคล

- การผลิตและพัฒนาครูอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะตามสภาวการณ์
- การบังคับบัญชา การเข้าสู่ตำแหน่ง การแต่งตั้ง และ โยกย้าย
- การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๔) ประเด็นการบริหารงบประมาณ

- การของบประมาณ
- การจัดสรรงบประมาณ
- การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

โดยในแต่ละประเด็นที่เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ซึ่งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ทบทวน ศึกษา วิเคราะห์ และสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละประเด็น ซึ่งเป็นความท้าทายที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องนำหลักการและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้างต้นไปพิจารณาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศ สามารถสรุปประเด็นสาระสำคัญที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารจัดการ และจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาในประเด็นต่าง ๆ โดยเร่งด่วน ดังนี้

๑) นำสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐทุกแห่งเข้าสังกัดใน “สถาบันการอาชีวศึกษา”

๒) กระจายอำนาจในการบริหารจัดการจากส่วนกลางไปสู่สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในทุกประเด็นของการบริหารจัดการ โดยจะต้องจัดทำแนวทาง แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษา อย่างมีขั้นตอน มีระบบที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษา และการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาดำเนินการไปได้อย่างมีระบบและมีคุณภาพ

๓) เร่งรัดการออกกฎหมายลำดับรองที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอาชีวศึกษาในทุกด้าน

๔) เร่งรัดการบรรจุครูผู้สอนในแต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษา

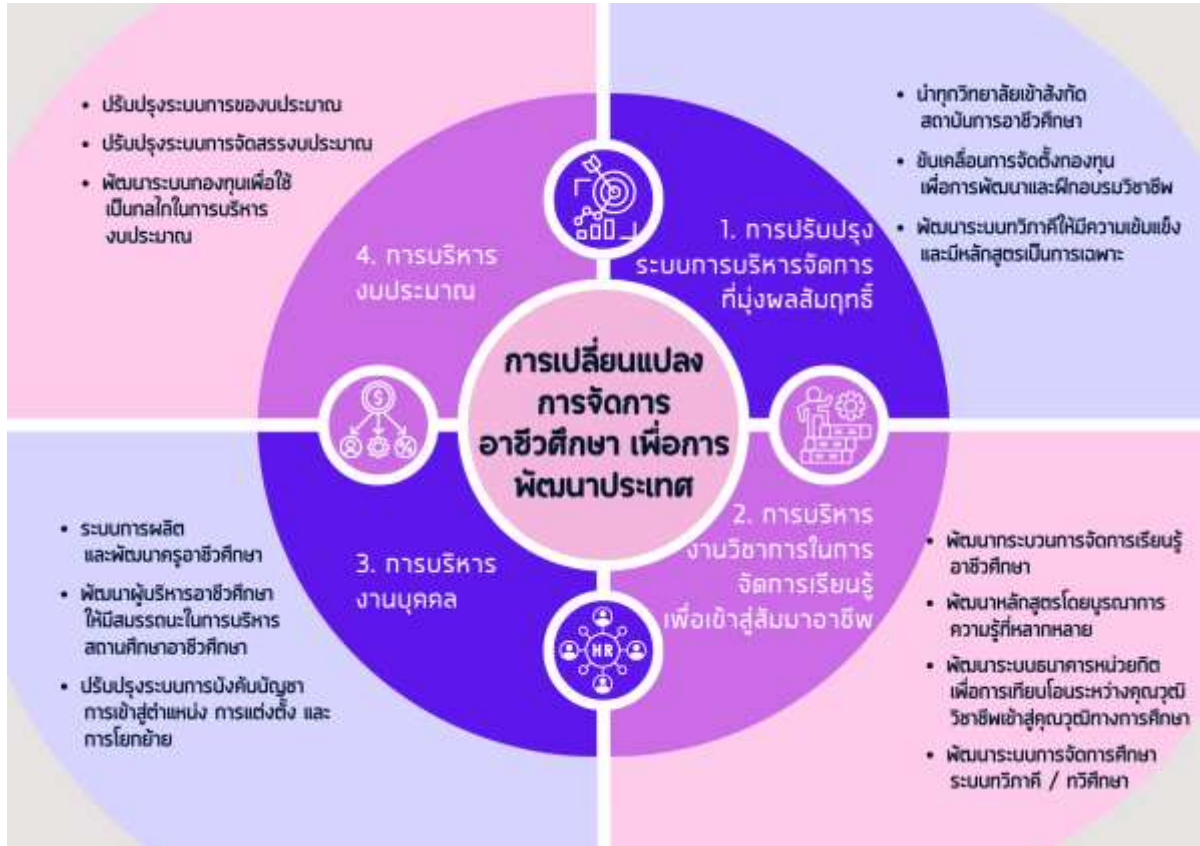
๕) เร่งรัดและขับเคลื่อนการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๖) พัฒนาหลักสูตรใหม่ ที่สามารถสร้างผู้เรียนให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของภาคประกอบการและผู้สนใจในกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ

๗) ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ได้รับคุณวุฒิทางการศึกษาที่สูงขึ้นโดยใช้ระบบธนาคารหน่วยกิตในการขับเคลื่อน

นอกจากปัจจัยภายในทั้ง ๔ ประเด็นที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยภายนอกที่ควรต้องขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและต้องเร่งพิจารณาดำเนินการโดยด่วน คือ การสร้างความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ และการพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนได้เกิดความสนใจในการเข้าศึกษาต่อเพิ่มขึ้น เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ให้ทันสมัย น่าสนใจ ทำหาย และต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาทุกคนมีสมรรถนะทางวิชาชีพ

ที่เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ มีงานทำหรือสามารถประกอบอาชีพได้ทันที หลังสำเร็จการศึกษา หรือสามารถสร้างอาชีพของตนเองได้ จะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ

บทที่ ๓

สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๓.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา

การจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษามีผลต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมและบุคลากรภาควิชาชีพก็ยังคงเป็นที่ต้องการของภาคแรงงานอย่างมาก ซึ่งบุคลากรดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยที่การเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีด้วย จึงส่งผลให้แรงงานในระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตามที่ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมนั้น ๆ ต้องการ ดังนั้น การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพจึงต้องสอดคล้องกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และพร้อมไปด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์ เทคนิคในการแก้ไขปัญหา ทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยี ประกอบกับปรัชญาในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ช่วยสร้างพื้นฐานอาชีพ โดยการสร้างคนให้มีคุณภาพ ให้รู้จักนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับและประยุกต์ใช้ เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรของชาติเป็นไปอย่างคุ้มค่ามากที่สุด ถูกต้องและเหมาะสม รู้จักนำเทคโนโลยีไปใช้สำหรับเพิ่มผลผลิตอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างคน เพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ สร้างงาน และสร้างงานเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็งอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดกับการพัฒนาสภาพสังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มีความก้าวหน้าในภาพรวม

การจัดอาชีวศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ คือ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประกอบการในการทำความร่วมมือจัดการศึกษาร่วมกัน ทั้งในส่วนของ การรับสมัคร และคัดเลือกผู้สนใจเข้าศึกษา การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งการวัดและการประเมินผลการศึกษา การจะให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นนั้น ภาครัฐควรจะต้องมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จูงใจให้ภาคเอกชนและสถานประกอบการได้ตระหนัก เห็นความสำคัญและเข้าเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยผลิตผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ มีทักษะความรู้ ความชำนาญในงานวิชาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของภาคประกอบการ โดยต้องมีเงื่อนไขการให้สิทธิประโยชน์ในทางภาษีกับภาคประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา การเชิดชูเกียรติ รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ สำหรับภาคประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาพึงจะได้รับ ดังนั้น ในการผลิตบุคลากรอาชีวศึกษาจะต้องมีวางแผน ปรับปรุงและบูรณาการหลักสูตรต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมากกว่าศาสตร์เพียงด้านเดียว เน้นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติที่ได้ลงฝึก และปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดทักษะ ได้แก่ ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นจริง ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ทันต่ออาชีพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี อย่างเป็นพลวัต

กระบวนการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในปัจจุบัน ยังยึดติดกับหลักสูตรและระบบการจัดการศึกษาแบบเดิม ๆ มากเกินไป และต้องใช้เวลาเรียนค่อนข้างนาน ไม่มีการสอนให้ผู้เรียนคิดนอกกรอบและบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ไม่มีการสร้างแรงกระตุ้นเพื่อจูงใจเพื่อให้ผู้เรียนต้องการเข้ารับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนตามมา ต่อเนื่องไป

การออกกลางคัน และหลุดออกจากระบบการศึกษาไปในที่สุด ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนบางคนก็หลุดออกไปจากระบบอาชีวศึกษาแล้วกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาในหลักสูตรระยะสั้นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาอบรม และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทันทีโดยไม่ต้องเรียนให้ครบตามที่หลักสูตรอาชีวศึกษากำหนดที่เน้นภาคทฤษฎีมากเกินไป ใช้เวลาเรียนค่อนข้างนานและไม่ตอบโจทย์การทำงานในยุคปัจจุบัน

ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาภาคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนที่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องและรองรับอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น กระบวนการจัดการศึกษาที่จะต้องนำศาสตร์และองค์ความรู้ที่หลากหลายมาบูรณาการให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ เน้นการสอนให้ผู้เรียนได้คิดนอกกรอบของหลักสูตร ไม่ยึดติดกับระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรกำหนด อาจมีการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นออกมาเพื่อตอบโจทย์การเรียนรู้ที่ใช้ระยะเวลาที่สั้นลง แต่เน้นการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติเป็นหลักที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะและองค์ความรู้เพียงพอที่สามารถเข้าทำงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา หรือประกอบอาชีพอิสระได้ตามต้องการ ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาในการสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ ทั้งการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ครอบคลุมผลลัพธ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้องในการศึกษา เพื่อจัดการในเรื่องการดำรงชีวิตของตนเองและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู หลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา และมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้อง มีระบบสนับสนุนที่ตอบสนองความต้องการของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ โอกาสการได้รับทางเลือกในการศึกษาเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน และโอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน โดยการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาต้องใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน เพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนและประเทศชาติ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ และมีสมรรถนะในวิชาชีพเป็นที่ยอมรับ หรือผ่านการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการอย่างเข้มข้นที่ทำให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้วสามารถเข้าสู่การทำงานหรือประกอบวิชาชีพในสถานประกอบการได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา และมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองจนก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการได้เอง จากการสังเคราะห์รายงานการพิจารณาศึกษา ที่ดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จำนวน ๒๒ เรื่อง ที่ดำเนินการไปแล้วนั้น สามารถนำมาสรุปเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่สำคัญ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อสร้างความท้าทายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ไปดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนอาชีวศึกษาทุกคน

๓.๒ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๑) ด้านการบริหารงานทั่วไป

๑.๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการ ดังนี้

๑.๑.๑) กำหนดนโยบายการรับนักเรียน นักศึกษา ระหว่างสายสามัญ (ม.๖) กับอาชีวศึกษา (ปวช.) ให้มีสัดส่วนเพิ่มเป็น ๕๐ : ๕๐ เพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษา

๑.๑.๒) จัดทำกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติหรือประกาศกระทรวงฯ เพื่ออำนวยความสะดวกให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ไม่เข้าสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ได้มีโอกาสที่จะเข้าสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาต่าง ๆ เพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันและเปิดสอนในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของประเทศและตัวผู้เรียน

๑.๑.๓) วิเคราะห์เพื่อหาปัญหา และผลกระทบของการจัดการอาชีวศึกษาทั้งระบบ ในประเด็นสำคัญต่าง ๆ เช่น การจัดสรรงบประมาณรายหัว สำหรับนักศึกษา อัตราการบรรจุหรือการแต่งตั้งครูใหม่ และการบรรจุครูทดแทนครูที่เกษียณอายุราชการ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๑.๔)หารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนของผู้จบอาชีวศึกษา (ทั้งในระดับ ปวช. และระดับ ปวส.) ให้มีความแตกต่างกับผู้จบการศึกษาสายสามัญ (ม. ๓ และ ม.๖) เพื่อจูงใจให้ผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น

๑.๑.๕) เร่งรัดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ในกรณีที่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ หรือการดำเนินการต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติและไม่ทันสมัยหรือสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ก็ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ให้สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการได้ หรืออาจยกเลิกกฎหมายดังกล่าวทั้งฉบับและจัดทำพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาฉบับใหม่ขึ้นมาแทน โดยต้องมีบทกำหนดโทษในกรณีที่ผู้รับผิดชอบไม่ดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติด้วย

๑.๑.๖) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานำไปดำเนินการ ทั้งการออกกฎหมาย กฎ ข้อบัญญัติ หลักเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกการดำเนินงานในการจัดการอาชีวศึกษา ร่วมกับภาคประกอบการ ให้มีความสะดวก คล่องตัว และดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๑.๗) ส่งเสริม สนับสนุนเพื่อพัฒนาความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา กับทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของต่างประเทศในระบบทวิภาคี ภาคประกอบการทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะสถานประกอบการของต่างประเทศที่เปิดดำเนินการกิจการในประเทศไทย และบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้เข้าถึงคุณวุฒิการศึกษา เข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย โอกาสในการมีงานทำที่ดีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑.๑.๘) กำหนดนโยบาย การจัดการอาชีวศึกษาเอกชน ให้มีความชัดเจน รวมทั้งการเร่งจัดทำ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอกชนสามารถดำเนินการในการจัดการเรียน การสอน อาชีวศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

๑.๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องเร่งดำเนินการ ดังนี้

๑.๒.๑) นำสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐทั้งหมดเข้าอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๒.๒) เร่งดำเนินการกระจายอำนาจไปยังสถาบันการอาชีวศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๑)

๑.๒.๓) หาแนวทางและวิธีการกำหนดอัตราเงินเดือนของผู้จบอาชีวศึกษา (ทั้งในระดับ ปวช. และระดับ ปวส.) ให้มีความแตกต่างกับผู้จบการศึกษาสายสามัญ (ม. ๓ และ ม.๖) เพื่อจูงใจให้มีผู้สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น

๑.๒.๔) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการทบทวนพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยปรับปรุงบทบัญญัติใหม่ที่ประสบปัญหาในการดำเนินการ หรือจัดทำร่างพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ทั้งฉบับ โดยกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการให้ชัดเจน

๑.๒.๕) เร่งจัดทำกฎหมาย กฎ ข้อบัญญัติ หลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับใช้เป็นกลไกในการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกับภาคประกอบการให้มีความสะดวกและคล่องตัว อาทิ การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การขับเคลื่อนการใช้กฎหมายเฉพาะนี้เพื่อส่งเสริมให้ภาคประกอบการร่วมจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพิ่มมากยิ่งขึ้น การให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ กับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษารวมทั้งเร่งดำเนินการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ” ตามมาตรา ๕๖ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา พัฒนาบุคลากร งานวิจัยด้านอาชีวศึกษา และความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาให้เกิดขึ้น

๑.๒.๖) กำหนดแนวนโยบายให้สถาบันการอาชีวศึกษาดำเนินงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันทั้งในระบบทวิภาคี ระบบทวิวุฒิ และระบบทวิศึกษา โดยจัดให้มีคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.อศ.) ของสถาบันอาชีวศึกษาทุกแห่งเพื่อใช้เป็นกลไกให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการอาชีวศึกษากับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

๑.๓) สถาบันการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๑.๓.๑) ประสานกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อหาแนวทางนำสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐทั้งหมดเข้าอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้การอาชีวศึกษา การบูรณาการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัดของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดให้คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๓.๒) เสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ดำเนินการและขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาทั้งระบบ และสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเร่งด่วน

๑.๓.๓) เสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบทวิวุฒิ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานำไปดำเนินการ ทั้งการออกกฎหมาย กฎ ข้อบัญญัติ หลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกการดำเนินงานในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกับภาคประกอบการ ให้มีความสะดวก คล่องตัว และดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๓.๔) ประสานความร่วมมือกับภาคประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี และระบบทวิวุฒิ เพื่อเป็นช่องทางให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการที่มีความทันสมัย ตอบโจทย์การทำงานในยุคปัจจุบัน และสอดคล้องกับสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจ และเพื่อวางมาตรการรองรับการมีงานทำของผู้เรียนในระบบดังกล่าว

๑.๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๑.๔.๑) ขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องตามหลักสูตรกำหนด โดยมีความทันสมัย มีความยืดหยุ่นตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของประเทศและความต้องการแรงงานวิชาชีพในช่วงเวลานั้น ตอบสนองต่อการมีงานทำของผู้เรียน เน้นไปที่ทักษะของผู้เรียนที่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา

๑.๔.๒) จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาโดยเน้นระบบทวิภาคีเป็นหลัก และขยายผลไปยังการศึกษาสายอาชีพในทุกระดับ บูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักควบคู่ไปกับการใช้ภาษาไทย รวมทั้งภาษาที่สามเพิ่มเติม

๑.๔.๓) กำหนดมาตรการ วิธีการและแนวทางในการแสวงหาผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการให้องค์ความรู้กับผู้เรียนในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ของแต่ละสถานศึกษา (โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่และจัดการเรียนการสอน) โดยอาจสนับสนุนทางด้านงบประมาณและค่าใช้จ่าย เพื่อเป็นค่าตอบแทนให้กับกลุ่มบุคคลกลุ่มนี้ด้วย

๑.๔.๔) ประชาสัมพันธ์ให้กับสาธารณชนได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ในทุกช่องทางของสื่อ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนสนใจเข้าเรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น

๑.๔.๕) จัดให้มีระบบแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อและแนะแนวอาชีพให้กับผู้สนใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจได้เข้าถึงการจัดการอาชีวศึกษาอย่างทั่วถึง และได้เข้าถึงอาชีพอย่างแท้จริง

๒) ด้านการบริหารงานวิชาการ

๒.๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๑.๑) ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษา โดยเน้นการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีเป็นหลัก ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษาในการออกแบบและจัดทำหลักสูตรระยะสั้นในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามความต้องการของภาคประกอบการ และความสนใจของผู้เรียน

๒.๑.๒) ประสานความร่วมมือกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ในการจัดทำประกาศนียบัตร เกียรติบัตร หรือวุฒิบัตร เพื่อมอบให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อการทำงาน เพื่อเป็นการยืนยันว่าเป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ

๒.๑.๓) เป็นหน่วยงานกลางที่ให้การสนับสนุนสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาในการทำความร่วมมือจัดการศึกษาอาชีวศึกษา หรือจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในระบบทวิภาคี ระบบทวิวุฒิ และระบบทวิศึกษา ทั้งระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาด้วยกันในระดับประเทศ ระหว่างหน่วยงานและองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศ

๒.๑.๔) ส่งเสริม สนับสนุนและขับเคลื่อนการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กับทั้งสถานประกอบการ ผู้เรียนอาชีวศึกษา และบุคคลผู้สนใจในการจัดทำระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ไม่ได้

อยู่ในระบบการศึกษาอาชีวศึกษาแบบปกติ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาและบุคลากรทั่วไปได้เข้าถึงระบบการศึกษา อาชีพ คุณวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น และค่าตอบแทนที่สูงขึ้นตามคุณวุฒิการศึกษาที่ได้รับ

๒.๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๒.๑) กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีเพียงระบบเดียวในทุกระดับการศึกษา (ซึ่งต้องมีกฎหมายออกมารองรับการดำเนินงาน) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรหรือจัดทำหลักสูตรใหม่ ๆ ที่มีความท้าทายและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนที่ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป มีความยืดหยุ่น เพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างแท้จริง การขับเคลื่อนนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะต้องมีความต่อเนื่องและไม่เปลี่ยนแปลงไปตามวาระของผู้บริหารองค์กร

๒.๒.๒) พิจารณาจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ให้การรับรอง เพื่อให้ผู้จบการศึกษามีสมรรถนะตามที่กลุ่มอาชีพต้องการ รวมทั้งการออกแบบและจัดทำหลักสูตรใหม่ ๆ ออกมาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับความต้องการของทั้งผู้ประกอบการและผู้สนใจ โดยเฉพาะหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นความสนใจของผู้เรียนและปฏิบัติงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา

๒.๒.๓) ปรับวิธีการเรียนอาชีวศึกษาแนวใหม่ โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 กลับมาใช้จัดการศึกษาทั้ง ๕ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการเรียนในห้องเรียน (On-Site) รูปแบบการเรียนแบบออนไลน์ (On-line) รูปแบบการเรียนแบบเรียนทางไกล (On-Air) รูปแบบการเรียนแบบเรียนตามความต้องการผ่านแอปพลิเคชัน (On-Demand) และรูปแบบการเรียนแบบการสั่งงานหรือการให้ใบงาน (On-Hand) เพื่อให้ผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องบริบทของตน

๒.๒.๔) ทบทวนหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ให้มีความทันสมัยและพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทความต้องการกำลังคนสายวิชาชีพในปัจจุบัน

๒.๒.๕) จัดทำแนวทางและหลักเกณฑ์ในการเทียบโอนหลักสูตรและหน่วยกิตการศึกษาให้กับผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเพื่อการประกอบอาชีพ ในลักษณะการสะสมหน่วยกิตให้กับผู้ที่เข้าฝึกอบรมและสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่ประสงค์ต้องการคุณวุฒิการศึกษาอาชีวศึกษาทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

๒.๒.๖) พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตให้มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นกลไกในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้ที่ทำงานแล้วและสนใจเรียนอาชีวศึกษา

๒.๓) สถาบันการศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๓.๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการในการจัดหลักสูตรทวิภาคีรวมทั้งหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพ สำหรับผู้สนใจ ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่อยู่ในกำกับดูแลของสถาบันการศึกษา เพื่อใช้ในการเสนอของบประมาณสนับสนุน หรือ ขอความร่วมมือเพื่อรับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น สถานประกอบการ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เป็นต้น

๒.๓.๒) สำรวจข้อมูลความต้องการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดที่มีความพร้อมและประสงค์ที่จะจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ โดยกำหนดสาขา

วิชาชีพที่ต้องการความร่วมมือให้ชัดเจน เพื่อการประสานงานไปยังสถานศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศต่าง ๆ จะได้มีความรวดเร็วขึ้น

๒.๓.๓) พิจารณาความพร้อมของสถานศึกษา ทั้งทางด้านสถานที่ ครูผู้สอน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ บริบทแวดล้อมโดยรอบ และส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ก่อนที่จะเปิดหลักสูตรและ พัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

๒.๓.๔) เร่งรัดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินการจัดทำ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อให้เกิดกลไกการกระจายอำนาจ ให้สภาสถาบันฯ ได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสถาบันการอาชีวศึกษา

๒.๓.๕) ประชาสัมพันธ์ผลงานที่ดีและเป็นที่ยอมรับของผู้เรียนและครู ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดสถาบันฯ ทุกช่องทาง ของการสื่อสาร เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้ที่สนใจเข้าเรียนอาชีวศึกษา

๒.๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๔.๑) กำหนดแผนงานตามนโยบาย และจัดทำงบประมาณ ตามโครงการ เพื่อนำเสนอต่อสภาสถาบันการอาชีวศึกษา ในการขอรับงบประมาณสนับสนุน เพื่อใช้ในการพัฒนา สถานศึกษา

๒.๔.๒) พัฒนาหลักสูตรใหม่ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และความสนใจ ของผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง ทั้งหลักสูตรปกติ และหลักสูตรระยะสั้น

๒.๔.๓) สำรวจจุดเด่นและความพร้อมการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร การจัดการศึกษาในหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเสนอขอเปิดหลักสูตรต่าง ๆ อย่างน้อย ๒ - ๓ หลักสูตรต่อ สถานศึกษาอาชีวศึกษา ๑ แห่ง เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้สนใจในการนำไปใช้ในการสร้างอาชีพ

๒.๔.๔) สำรวจความพร้อมของสถานศึกษาที่จะจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ในระบบทวิวุฒิ โดยกำหนดสาขาวิชาชีพที่ต้องการความร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิวุฒิ ให้ชัดเจนเพื่อเสนอไปยังสถาบันการอาชีวศึกษาที่สังกัด และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมการรองรับ พร้อมเปิดรับสมัครผู้เรียนที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการฯ

๒.๔.๕) สำรวจสมรรถนะของครูและบุคลากร และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา ความรู้ ทักษะการปฏิบัติ รวมถึงการเข้าปฏิบัติงานร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อให้ครูนำสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

๒.๔.๖) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประสานประโยชน์ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ

๓) ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ

๓.๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๑.๑) หาแนวทางประสานงานและหารือร่วมกับธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เพื่อหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำระยะยาว หรือเงินกู้ระยะยาวปลอดภาษี เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาทุกคนที่ประสงค์จะมีธุรกิจเป็นของตนเองได้มีเงินทุนในการทำกิจการต่าง ๆ และ เป็นเจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก

๓.๑.๒) กำหนดให้มีการจัดทำบัญชีเงินเดือนครูอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยให้เริ่มต้นสูงกว่าข้าราชการทั่วไป เพื่อดึงดูดคนที่มีความสามารถพิเศษเข้ามาเป็นครูอาชีวศึกษา เพิ่มมากขึ้น บัญชีเงินเดือนครูอาชีวศึกษาไม่ควรอิงบัญชีเงินเดือนข้าราชการทั่วไป

๓.๑.๓) เปลี่ยนแปลงวิธีการในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสถานศึกษา อาชีวศึกษาจากเดิมที่เป็นการจัดสรรงบประมาณแบบเงินอุดหนุนรายหัว ซึ่งจัดสรรให้ตามจำนวนผู้เรียน เป็นแบบการจัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็นในการดำเนินงานและตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย อย่างเหมาะสม

๓.๑.๔) จัดสรรและให้การสนับสนุนงบประมาณแก่สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการจัดซื้อครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน สำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ

๓.๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๒.๑) กระจายอำนาจการบริหารงบประมาณให้สถาบันการอาชีวศึกษา ผ่านสภาสถาบันฯ จัดทำงบประมาณของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัด เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๒) กำหนดนโยบายที่ชัดเจนและมอบหมายให้สถาบันการอาชีวศึกษา ที่กำกับดูแลสถานศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งการออกแบบ หลักสูตรการเรียนรู้ การจัดเตรียมสถานที่ การจัดหาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการศึกษา การจัดหาครูและ วิทยากรฝึกอบรม รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น

๓.๒.๓) สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาครูฝึกวิชาชีพเพิ่มเติม (บุคลากร ภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของอาชีพ) โดยเฉพาะครูฝึกวิชาชีพของหลักสูตร ในกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นหลักสูตรใหม่ ๆ หรือหลักสูตรอาชีวศึกษาในระบบปกติตามความเหมาะสมและความจำเป็น

๓.๒.๔) จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เปิดสอน ในหลักสูตรการอาชีวศึกษาเพื่อการมีงานทำ หรือหลักสูตรระยะสั้น โดยเฉพาะหลักสูตรในกลุ่มอาชีพ ใหม่ ๆ ให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการฝึกอบรมตามความเหมาะสมและความจำเป็น

๓.๒.๕) จัดทำงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางด้าน เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เป็นการเร่งด่วน นอกเหนือจากงบประมาณปกติที่สถานศึกษา อาชีวศึกษาได้รับ โดยดำเนินการประสานความร่วมมือในการขอรับทุนสนับสนุนกับกองทุนให้กู้ยืม เพื่อการศึกษา (กยศ.) ซึ่งในพระราชบัญญัติกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ มีการกำหนดเพิ่มเติมในรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถนำไปใช้การพัฒนาตนเองของครูผู้สอน ในหลักสูตรที่มีความสำคัญกับอาชีพในปัจจุบันได้ รวมทั้งการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อรับทุนสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว

๓.๒.๖) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบในการใช้งบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

๓.๓) สถาบันการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๓.๑) กำหนดนโยบาย แผนงานและโครงการต่าง ๆ เพื่อมอบหมาย ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการศึกษา และการจัดหาครูและวิทยากร เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตามความจำเป็นของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง

๓.๓.๒) สนับสนุนงบประมาณ ให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อใช้ ในการจัดการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละแห่ง

๓.๓.๓) จัดหางบประมาณเพิ่มเติมจากกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรอาชีวศึกษาเพื่อการมีงานทำหรือหลักสูตรระยะสั้น โดยเฉพาะหลักสูตรในกลุ่มอาชีพใหม่

๓.๓.๔) จัดหางบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เป็นการเร่งด่วน โดยดำเนินการประสานความร่วมมือในการขอรับทุนสนับสนุนกับกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ซึ่งในพระราชบัญญัติกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้การพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในหลักสูตรที่มีความสำคัญกับอาชีพในปัจจุบัน รวมทั้งการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ

๓.๓.๕) จัดทำกฎหมายลำดับรอง ที่จะทำให้การบริหารงบประมาณ เพื่อให้สถาบันการศึกษาใช้ในการดำเนินการบริหารสถานศึกษาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓.๖) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบในการใช้งบประมาณของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

๓.๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๔.๑) จัดทำแผนงานและโครงการต่าง ๆ ตามนโยบายเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็นของสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่อสถาบันการศึกษา

๓.๔.๒) บริหารงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๓.๔.๓) หาความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการขอรับการสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ รวมทั้งอาคารสถานที่ นอกเหนือจากการได้รับงบประมาณจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว

๓.๔.๔) จัดทำรายงานการใช้งบประมาณเพื่อเสนอต่อสภาสถาบันการศึกษาเป็นประจำทุกปี

๔) ด้านการบริหารงานบุคคล

๔.๑) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๑.๑) สืบรวจข้อมูลและรวบรวมข้อมูลความต้องการครูทุก ๆ ประเภทในรอบ ๕ ปี ทั้งครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูในระดับอาชีวศึกษา เพื่อประสานหน่วยผลิตครู (สถาบันอุดมศึกษา) ให้สามารถผลิตครูในระดับต่าง ๆ ได้เพียงพอตามความต้องการ

๔.๑.๒) กำหนดนโยบายเร่งด่วนให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทบทวนและปรับปรุงนโยบาย เป้าหมายยุทธศาสตร์ การผลิตและการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๙ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และยุทธศาสตร์ชาติระยะเวลา ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเพื่อให้สามารถสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และภาคบริการของประเทศไทยไปสู่ Thailand 4.0

๔.๑.๓) จัดทำเป็นแผนการจัดหาอัตรากำลังคน โดยอาจทำข้อตกลงร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) เพื่อขออัตราครูที่เกษียณอายุราชการคืน และมีมาตรการรองรับ เพื่อมิให้ขาดครูผู้สอนในสาขาวิชาชีพที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ

๔.๑.๔) พิจารณาสั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระจายอำนาจด้านการบริหารกำลังคนให้แก่สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาในกำกับ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคล ทั้งด้านการผลิต การพัฒนา การเลื่อนระดับและการปรับอัตราเงินเดือนตามสมรรถนะ เพื่อการสรรหาคนดี คนเก่ง มาเป็นครูอาชีวศึกษา

๔.๑.๕) ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นประจำ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอบรมผ่านสื่อทางไกล การเข้าเรียนหรืออบรมในสถาบันต่าง ๆ ที่ได้รับการรับรอง ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรปริญญาชั้นสูง

๔.๑.๖) จัดทำประกาศกระทรวงหรือข้อกำหนดให้มีมาตรฐานอาชีพครูอาชีวศึกษาที่ครบวงจร คือ ต้องมีมาตรฐานหรือคุณสมบัติของคนที่เหมาะสมกับการเป็นครู มาตรฐานกระบวนการให้การศึกษาอบรม มาตรฐานความรู้ความสามารถของผู้เป็นครู ทั้งความรู้ความสามารถเฉพาะด้านและความรู้ความสามารถทั่วไป มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและมาตรฐานการปฏิบัติตนของผู้เป็นครู โดยผู้ผ่านการตรวจสอบจะได้รับเอกสารรับรองคุณสมบัติหรือจะเรียกว่าใบอนุญาตให้ประกอบอาชีพครูอาชีวศึกษาได้ โดยผู้ไม่ผ่านการตรวจสอบรับรองไม่มีสิทธิที่จะเข้าเป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษา

๔.๑.๗) การผลิตครูอาชีวศึกษาควรจะเป็นการผลิตครูในระบบปิด และผลิตครูตามปริมาณความต้องการกำลังคนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ โดยต้องมีตำแหน่งและอัตราบรรจุในสถานศึกษาอาชีวศึกษารองรับให้เพียงพอและครบถ้วน เพื่อมิให้เกิดการสูญเปล่าในกระบวนการผลิตครูอาชีวศึกษา

๔.๑.๘) กำหนดแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในการเพิ่มสมรรถนะการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา ให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะ การพัฒนาผู้บริหารให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้หลักการบริหารที่มีธรรมาภิบาล มีความสุจริต โปร่งใส และเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับในทุกกระดับ

๔.๑.๙) กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรทุกระดับ ให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งควรมีการประเมินสมรรถนะทางด้านนี้กับผู้ที่สอบบรรจุเข้ารับราชการครูอาชีวศึกษา โดยประเมินทั้งความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้อง

๔.๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๒.๑) มีแผนในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา และแผนในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ และควรต้องมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในแต่ละสาขาวิชาซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้สอน

๔.๒.๒) พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินสมรรถนะของผู้เรียน ต้องมีแผนการพัฒนาครูผู้สอนให้เข้าใจรูปแบบการวัดและประเมินสมรรถนะที่มีการกำหนดไว้ในมาตรฐานอาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการวัดและประเมินอย่างถูกต้องและเที่ยงธรรม

๔.๒.๓) จัดทำแผนกลยุทธ์ที่มีแนวทางการบริหารการอาชีวศึกษาให้เกิดความก้าวหน้าแก่ประเทศ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และข้อมูลความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในแต่ละปีตามช่วงเวลา ๒๐ ปี

๔.๒.๔) กำหนดอัตรากำลังสำหรับพนักงานราชการที่จะทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนที่ชัดเจน พร้อมจัดสรรค่าตอบแทนให้ตามคุณวุฒิการศึกษา และสนับสนุนสวัสดิการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจและความรักในอาชีพ

๔.๒.๕) จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการระยะยาวสำหรับการบรรจุครูใหม่ เข้าปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของจำนวนครูที่ต้องการในแต่ละปี ในระยะเวลา ๒๐ ปี

๔.๒.๖) ส่งเสริมและสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา และครูอาชีวศึกษา ทั้งระบบ ทั้งข้าราชการครู ครูพิเศษจ้างสอน ครูอัตราจ้าง พนักงานราชการ (ปฏิบัติการสอน) ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้ได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งทางด้านภาษา ด้านการสื่อสาร การจัดทำสื่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และงานวิจัย เพื่อให้ครูผู้สอนมีองค์ความรู้ใหม่ ๆ สำหรับบูรณาการจัดการเรียนการสอนและก้าวทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งสำคัญ คือ ครูอาชีวศึกษา และผู้บริหารอาชีวศึกษาทุกคนจะต้องได้รับการอบรมและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในวิชาชีพของตนเองให้เชี่ยวชาญและต่อเนื่อง เพื่อยกระดับและพัฒนาสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ทางด้านอาชีวศึกษา ให้มีความทันสมัยและน่าสนใจ

๔.๒.๗) วางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในสาขาวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน และสาขาวิชาชีพที่เป็นความต้องการในปัจจุบัน โดยใช้กลไกต่าง ๆ ในการประสานความร่วมมือไปยังภาคประกอบการ เพื่อให้ภาคประกอบการแจ้งความต้องการกำลังแรงงานในแต่ละสาขาวิชาชีพที่ชัดเจน

๔.๓) สถาบันการอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๓.๑) สำรวจปริมาณความต้องการครูอาชีวศึกษาในทุก ๆ สาขาวิชาชีพ ในระยะ ๕ ปี และประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ในฐานะหน่วยผลิตครูเพื่อจะได้วางแผนในการผลิตครูอาชีวศึกษาในสาขาต่าง ๆ ที่มีคุณภาพและปริมาณตามความต้องการ โดยประสานไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูอาชีวศึกษา ควรต้องลงนามความร่วมมือในการผลิตครูอาชีวศึกษาร่วมกัน

๔.๓.๒) สำรวจความต้องการในการฝึกอบรมของครูและบุคลากรอาชีวศึกษา ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดที่ประสงค์และต้องจะเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาและยกระดับความรู้ความสามารถทางด้านต่าง ๆ

๔.๓.๓) การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาครูอาชีวศึกษา ควรประสานความร่วมมือและนำเอาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญจากสถานประกอบการต่าง ๆ มาร่วมออกแบบหลักสูตร จัดการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา รวมทั้งการติดตามผลการฝึกอบรมพร้อมกันไป ซึ่งจะทำให้การจัดทำหลักสูตรต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีทิศทาง และสามารถผลิตกำลังคนออกมาได้เพียงพอและเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่สถานประกอบการควรได้รับด้วย

๔.๓.๔) ให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะเครื่องจักร และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓.๕) แสวงหาแนวทางหรือมาตรการต่าง ๆ ให้มีการบรรจุครูอัตราจ้าง ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่กำกับดูแลที่มีอายุงานในการจัดการเรียนการสอนมากกว่า ๕ ปีขึ้นไป และ

พนักงานราชการที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนมากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป และมีใบประกอบวิชาชีพครูได้เข้ารับราชการครู (กรณีพิเศษ) หรือได้รับค่าตอบแทนตามฐานเงินเดือนขั้นต่ำของวุฒิปริญญาตรี

๔.๓.๖) วางแผนการจัดฝึกอบรมประจำปีร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัด พร้อมทั้งจัดการอบรมในหัวข้อหรือประเด็นที่รับผิดชอบให้กับครูอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) รวมทั้งครูฝึกในสถานประกอบการ โดยติดตามและประเมินผลการฝึกอบรมและการพัฒนาตัวเองของครู อย่างเป็นระบบและเป็นประจำทุกปี

๔.๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๔.๑) สำรวจปริมาณครูในสถานศึกษา ทั้งครูสายสามัญและครูวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะครูอาชีวศึกษาที่ได้ปฏิบัติการสอนมาเป็นระยะเวลานานและใกล้จะเกษียณอายุราชการ เพื่อวางแผนในการเสนอขออัตราทดแทนครูที่เกษียณจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเร่งด่วน

๔.๔.๒) พิจารณาคัดเลือกนักศึกษาที่มีคุณลักษณะและเจตคติที่ดีเพื่อเข้าศึกษาในหลักสูตรการผลิตครูอาชีวศึกษา และต้องมีอัตราบรรจุรองรับเมื่อสำเร็จการศึกษา

๔.๔.๓) สำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรในสังกัดเป็นประจำทุกปี พร้อมวางแผนการดำเนินงานและจัดส่งครูและบุคลากรอาชีวศึกษาเข้ารับการอบรมหรือปฏิบัติงานร่วมกับสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง

๔.๔.๔) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือในการพัฒนาครูอาชีวศึกษาร่วมกัน

จากข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ในประเด็นด้านการบริหารจัดการอาชีวศึกษา จากการสังเคราะห์ข้อมูลและรายละเอียดในรายงานการพิจารณาศึกษา ของคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จำนวน ๒๒ เรื่อง ครอบคลุมในทุกประเด็น จะเป็นความท้าทายให้กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในฐานะหน่วยงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการอาชีวศึกษาโดยตรง รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปพิจารณาปรับใช้ในการพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ เพื่อการพัฒนาประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารทางวิชาการ

- ณัฐสิฏ รัชเกียรติวงศ์. การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย, (กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), ๒๕๖๒).
- อรรถพล สังขวาสี และคณะ. อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๔). วารสารวิชาการธรรมศาสตร์ ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๔).
- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา สู่สากล (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕), กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๕.
- ฉันทนา ปาปัดถา และคณะ. การพัฒนารูปแบบการพัฒนากำลังคนด้านสมรรถนะดิจิทัลตามนโยบาย ประเทศไทย ๔.๐, วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๕) : เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม ๒๕๖๕, สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๕.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ และคณะ. เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล, วารสาร Humanities, Social Sciences and arts (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๖๒), Veridian E-Journal, Silpakorn University, ๒๕๖๒.
- นิรันดร์ สมมุติ และคณะ. อนาคตภาพการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๖ (กันยายน - ตุลาคม ๒๕๖๔), คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๔.
- นพรินทร์ ไทยถาวร. แนวทางการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลด้านวิชาการในประเด็นที่คณะกรรมการ มอบหมาย, ผลงานที่เป็นข้อเสนอแนวความคิดปรับปรุงหรือพัฒนางาน (ผลงานในอนาคต), สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๖.
- สมพร ปานดำ. การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาทักษะของช่างอุตสาหกรรมอาชีวศึกษาไทย ในยุคดิจิทัล สร้างขั้น. วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑: มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๓.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙), กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๔.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ, กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๐.
- _____. แนวปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, ๒๕๕๑.
- _____. อนาคตภาพของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน และทิศทางการพัฒนาประเทศ, นนทบุรี : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๖๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- . อนาคตภาพของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน และทิศทางการพัฒนาประเทศ, นนทบุรี : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, ๒๕๖๑.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการศึกษาแนวทางการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีตามความต้องการของประเทศ : กรณีศึกษาประเภทอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๒.
- รายงานการพิจารณาศึกษา**
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การวิเคราะห์ประเด็นการจัดการอาชีวศึกษา และกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา, ๒๕๖๓.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การจัดการศึกษาโดยบูรณาการ การเรียนรู้กับการทำงาน (WIL) สำหรับอาชีวศึกษาโดยเน้นรูปแบบทวิภาคี, กรุงเทพฯ : สำนัก การพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๓.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. แนวทางการบริหารจัดการการศึกษา หลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และ โรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๓.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. ยุทธศาสตร์และข้อเสนอแนวทาง ในการจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาฐานสมรรถนะ เพื่อรองรับโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC), กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา, ๒๕๖๓.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. แนวทางการส่งเสริมและยกระดับ คุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๓.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. ข้อเสนอเชิงนโยบายว่าด้วยการจัด การศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อการมีงานทำ, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๓.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การจัดทวิศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๔.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การบูรณาการความรู้ สู่หลักสูตรนวัตวิถี เกษตรเชิงธุรกิจ, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๔.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ สำหรับอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การผลิตและการพัฒนาครูอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๕.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. รูปแบบความร่วมมือในการพัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกำลังคนเข้าสู่อาชีพ, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๕.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๖.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่ตามความสนใจของผู้เรียน, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๖.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. ยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนสถาบันการอาชีวศึกษาสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๖.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การพัฒนาองค์การนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะทางด้านวิชาชีพและทักษะชีวิตสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๖.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การจัดการอาชีวศึกษาที่ตอบสนองต่อสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลง, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๖.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การพัฒนาอาคารหน่วยกิตด้านการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนและแรงงาน, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๖.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. แนวทางการจัดทำร่างกฎหมายส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพระบบทวิภาคี, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๖.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. อาชีวศึกษา : คุณภาพ มาตรฐาน และแรงจูงใจ, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๖.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. ระบบทวิวุฒิ โอบกาสของผู้เรียนอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๗.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชนตามสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลง, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๗.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา. การขับเคลื่อนกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๖๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผน และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก, ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑.

ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)

แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๐.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา
วันจันทร์ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ณ อาคารรัฐสภา.

<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/21750>.

นโยบายการจัดการศึกษา ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)

<https://moe360.blog/2021/04/16/education-policy/>

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

ภาคผนวก

การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับทราบสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา
ณ จังหวัดนครราชสีมา

การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับทราบสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา
ณ จังหวัดราชบุรี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับทราบสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา
ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับทราบสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา
ณ จังหวัดน่าน

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่มีคุณภาพ”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค) อ.พานทอง จ.ชลบุรี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่มีคุณภาพ”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ อ.เมือง จ.นนทบุรี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักสูตรอาชีวศึกษาเกษตรกรรม คหกรรม
การท่องเที่ยวและบริการ สู่การเป็นผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่”
ณ บริษัท คลีนฟาร์ม จำกัด อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการฝึกอบรมวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง
เพื่อสร้างทักษะและองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ”
ณ เรือนจำกลางบางขวาง ตำบลสวนใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

การเดินทางไปศึกษาดูงานงานและรับฟังข้อสรุปว่าด้วยการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป
ประเทศด้านการศึกษิตตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ
ณ วิทยาลัยเทคนิคระยอง ตำบลท่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและการบูรณาการหลักสูตร
การเรียนการสอน”

ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

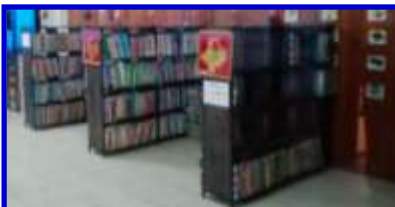
การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและการบูรณาการหลักสูตร
การเรียนการสอน”
ณ วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน เขตราชฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีพังโคนพาณิชย์การ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีการโรงแรมและการท่องเที่ยวไทย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา” ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

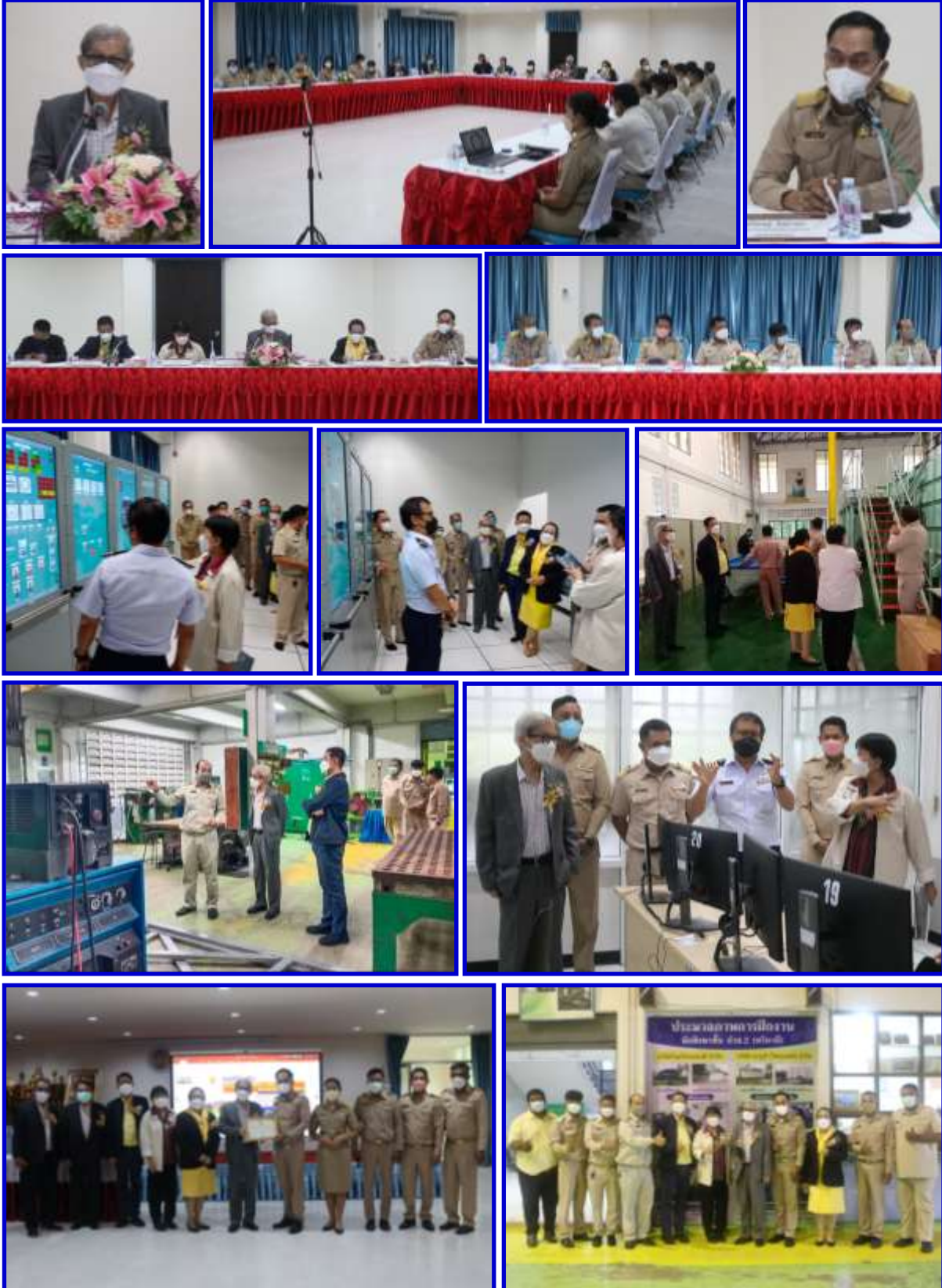
การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา”
ณ วิทยาลัยเทคนิคตรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ

“กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่อาชีพและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่”

ณ ศูนย์การเรียนรู้ บริษัท สมบูรณ์ แอ็ดวานซ์เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) (Somboon Learning Academy) และสถานประกอบการในเครือบริษัทฯ นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ อ่าวพลวกแดง จังหวัดระยอง

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ

“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”

ณ ศูนย์การเรียนรู้ True Digital Academy โครงการ ทрудิจิทัลพาร์ค ทรู ดิจิทัล อคาเดมี แคมป์ส ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวันดี แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ บริษัท ภูพานเฮ 2021 (ไทยแลนด์) จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะและการจัดการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนา
องค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)”
ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนา
องค์การนักวิชาชีพ และการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)”
ณ วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์การนักวิชาชีพ
ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

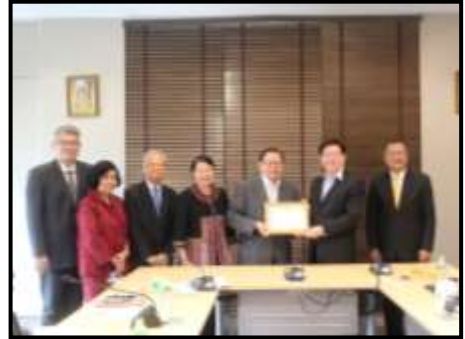

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์เพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา”
ณ อาคารสำนักงาน บริษัท เลิศวิลัยแอนด์ซันส์ จำกัด เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
และศูนย์บูรณาการระบบอัตโนมัติ ถนนเศรษฐกิจ ๑ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ROBOT & AUTOMATION CENTER
ศูนย์บูรณาการระบบอัตโนมัติ
LERTVILAI

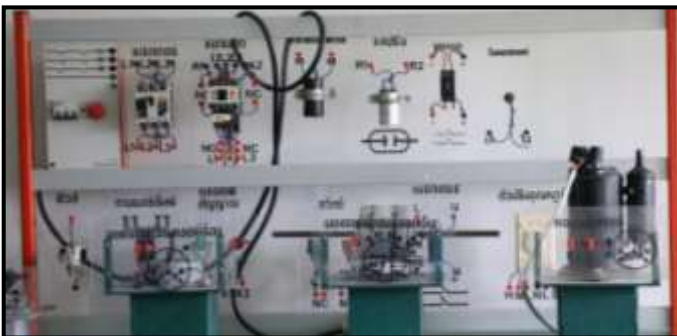
การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่อาชีพใหม่”
ณ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาภายใต้สถาบันการอาชีวศึกษา”
ณ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ
“แนวทางการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center)”
ณ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการเรียนการสอนรูปแบบเรียนคู่งาน – งานคู่เรียน”
และ “การจัดหลักสูตรการเรียนรู้อู่การมีงานทำโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล”
ณ สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิ”
และ “การพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM)”
ณ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การพัฒนาศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิต
และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM)”
ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “แนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนาอาชีพศึกษาเอกชน
ตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม (สยามเทค) เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “แนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนาอาชีพศึกษาเอกชน
ตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง”

ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการราชดำเนิน เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “แนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชน
ตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง”
ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “แนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชน
ตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง”
ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “รูปแบบความร่วมมือในการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษา”
และ “ความร่วมมือในการจัดสอนวิชาชีพให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา”
ณ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๑๕ (เวียงเก่าแสนภูวิทยาระสาท) อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ “การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิวุฒิ”
“กองทุนในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา” และ “การพัฒนาศูนย์บริหาร
เครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM)”
ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บรรยากาศการประชุมแบบออนไลน์ ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

บรรยากาศการประชุมแบบออนไลน์ ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ออกแบบที่ สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขานุการรัฐสภา

๐ ๒๘๓๓ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๓ ๙๔๖๖,

๐ ๒๘๓๓ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๓ ๙๔๗๖